LTK Beets

D 31

Nasaarsbladen.

—

Gecompleet Exemplaar.

NAJAARSBLADEN.

Stoomdrukkerij
LOMAN, KIRBERGER & VAN KESTEREN,
Amsterdam.

NAJAARSBLADEN.

GEMENGDE GEDICHTEN,

1874—1880,

VAN

NICOLAAS BEETS.

Ach, hoe vele
Groene, gele,
. . . . . .
Dorre blaân!
DICHTW. III, bl. 116.

AMSTERDAM,
W. H. KIRBERGER.
1881.

INHOUD.

1874–1880.

Bladz

Goede raad 5
Niets onvermengd 7
Vuurwapenen . . . . . 8.
Anna's sterfdag. Aan de Beroofden. . . . . 11.
Bij Anna's begrafenis . . . . . 12.
Haar Bruidskrans . . . . . 13.
Hopeloos onderwinden . . . . . 14.
Bij het open graf van Daniël Chantepie de la Saussaye. Theol. Dr. en Prof. 15
's Konings Vijfentwintig-jarige Regeering; 12 Mei 1874 . . . . . 16.
Chassinet-versje . . . . . 17.
Zendingslied . . . . . 18.
Bij den dood van Henriette Swellengrebel I. II . . . . . 19.
Cave Canem . . . . . 21.
Opvoeding 22
Aan wie de schuld? . . . . . 23.
Spreek van uzelven niet. . . . . 24.
Ethische Statistiek . . . . . 24.
Aan een Pessimist. . . . . 25.
Aan verachters huns volks. 26
Een van beiden . . . . . 26.
Agnes bruid . . . . . 27.
Nederland en Amerika. Ook een toepassing . . . . . 30.

	Bladz.
Verschillend oordeel	31.
Hygiëensche verbrandingsijver	31.
Zestigste verjaardag	32.
Het ledige wiegje	34.
Echtverjaring	35.
Aan dezen en genen	36.
Aan Dr. Matthijs de Vries	37.
Heilwensch	38.
Kunstmiddelen	38.
De kracht bestaat slechts bij de maat	39.
Wereldwijsheid	39.
Zonder woord	40.
Geen opstanding, noch engel, noch geest	40.
Aan mijne vrienden D. M. O. op hun veertigjarigen Trouwdag	41.
Aan »Mijn Wijf"	42.
Mijn Heer en mijn God	43.
Anna Wilhelmina	44.
Maastricht. Feestdronk aan den disch van 't XIV Taal- en Letterkundig Congres	45.
Zedenwet	46.
Erfsmet	46.
Sine quibus non	46.
Paradoxe	46.
Verkeerd effect	47.
Anders	47.
Bij het graf van een Vader, na een jaar tijds zijn eenige Dochter daarin gevolgd	48.
Re non Verbis	48.
Maartsche Bruiloft	49.
De Horenslak	51.
Morale Indépendante	52.
Ter Zilveren Echtfeest	53.
Tijd = Geld	53.
Laudari a viro laudato	53.
Naar Epictetus	54.
Onderscheiding	54.
Luchtkasteelen	54.
Verflauwing	55.
Ottho Gerhard Heldring	56.
Taal en letteren	58.
Aan de versierden met het Metalen Kruis	60.
Opschik	61.
Teleophobie	62.
Materialistische Logica	62.
Psychologie	62.
Prima quae vitam dedit hora, carpsit	63.
Wet der tranen	63.
Waarschuwing	63.
Zelfs dat niet	63.

	Bladz
Katjesspel	64.
Rol creëeren	64.
Aan mijn Zoon Met een uurwerk	64.
Voor kort	65.
Vergeefs	65.
Victuros agimus semper nec vivimus unquam	65.
Herinnering	66
Aan een opgeworpen ziekentrooster	66.
»Alle menschen zijn leugenaars."	67.
't Spreekt vanzelf	67.
Aan Clara, op den dag van haar vertrek naar Oost-Indië	68.
Aan.....	69.
Even lief	70.
Openlijk verloofd. Aan...	71.
Queruliana, I—VIII	72.
Gestoorde Bruidsvreugde	74.
In het Bosch	76.
Onderwerping met volharding	77.
Een Grafschrift	77.
Waarschuwing	78.
Jan Rek	78.
Noblesse Oblige	78.
Aan Favellus	79.
Een weg die uitnemender is	80.
Teleurstelling	80.
Eervolle uitzondering	80.
Nieuwe Stijl	81.
Nieuwste Stijl	81.
Gulden Bruidspaar	82.
Ontwikkelings-theorie	84.
Hîc Rhodus, hîc salta	85.
Bileams ezel	85.
Noodwendigheid	85.
Tegen Misrekening	85.
Zonsopgang	86.
Drieënzestigste verjaardag	87.
Bij een graf in den vreemde	89.
Kindertranen	91.
Beproeving	92.
Ter Begraafplaats	93.
Indien ge iets goeds verricht, enz.	94.
't En is geen rijkdom, enz.	94.
Consequent	94.
Ter nagedachtenis	95.
Doofpot	96.
Voor oudejaarsavondpredikers	96.
Werk door en woeker met uw uren, enz.	97.
Uw stof is arm; enz.	97.
Tezijnertijd komt ramp en tegenspoed, enz.	97.

	Bladz.
Catheder-Novellisten	97.
Jacobus Jan Cremer	98.
Twee Sterfbedden	98.
Afval	99.
Mijn Zwarte Tijd	100.
Aan J. Langelaan, veertig jaar Arts te Heemstede	101.
Quandoquidem dormitat bonus Homerus	102.
Genoeg is meer. Spreuk van Anna Roemers	102.
Stichting	103.
Oost, West, Thuis best	105.
Sentimenteel	106.
Harig	106.
Bis in eundem	107.
Verkeerde wereld	107.
Ex ungue	108.
Domme dommekracht	108.
Zie wat gij doet	108.
Op het Huwelijk van mijn achtste kind	109.
Aan L. R. Beynen, te Leiden mijn Contubernaal	111.
»'k Ben *dwaas geweest*," enz	113.
Ik zal 't bewondren, wil 't verheffen enz.	113.
Conservatief quand même	113.
Gelukwenschen	114.
Qui bene distinguit, bene docet	115.
Aan wijzen van den dag	115.
Hein Hoogvlieger	116.
Vrouwendeugd	116.
Anders	116.
Deugd en Deugden	116.
Gods Borduurwerk	118.
God en Godsbegrip	118.
Incompetent	118.
Bij een grafpaal	119.
Non tali auxilio	122.
Stof en kracht	122.
Flink	122.
Niet murmureeren	123
Bij eene schoone doode	124.
Et poëma nascitur	125.
Taal-optimisme. Aan	125.
Aan Koningin Emma	126
Jan Wring	126
Een woord van Labadie	126.
Causa Mortis	127
Ongelijk Huwlijk	127.
Lachen	127.
Kunstzin	128.
Twee Zusjes	128.
De betere vraag	129.

	Bladz.
Crambe Recocta	129.
Gezond verstand	129.
Stelsels	130.
Opgeblazen	130.
Milde armoede	130.
Zoo wreed beroofd	131
Gelukskind	131.
'k Ben jong geweest	132
Zware tijden	134.
Onvermogen	135.
Μέγα τὸ τῆς ἐυσεβείας μυστήριον	136.
Aan Prinses Marie	137
Altiora contra Humaniora	138
Dagbladstijl	140.
Lang van stof	140.
Hellend vlak	140.
Τὸ μὲν γράμμα ἀποκτείνει τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ	141.
Evangelizeeren	141.
Victor Hugo	142.
Nieuwste Dichtschool	142.
Nu en Daarna	143.
Den Heere De Veer,	145.
De Zondeval	145
Minuutwijzer	146.
De Wraak van Koningin Eleonora. 1173	147.
Roem	158
Ontwikkeling	159.
Sursum Corda	159.
De Ouden	159.
Blijde Verwachting. Maart 1880	160.
Klassieke wereld	161.
De Verborgenheden des Geloofs	161.
Nieuwerwetsch onderwijs	161.
Biecht eens oprechten	162.
Bevallig onkruid	164.
Bij het graf van Mr. George Willem Vreede	165.
Wiegen	165.
Uw alziend oog	166
Jonge doode. Naar Malherbe	167.
Illusiën	167.
Gebruik en Misbruik	168.
Breek den pas!	168.
Aan Rinidius Naso	169.
Blijde tijding. 31 Augustus 1880	170.
Treurspel	171.
Aan G. J. Loncq. Med. Doctor en Professor	171.
Met een waaier. Aan...	172.
Tweede Jeugd	172
Met een verrekijker, aan mijn dochter, naar Madera vertrekkende.	173

	Bladz
IJver	173.
Over 't paard tillen	174.
Levenskracht. Arbeidsvermogen	174.
Getrouwd. Aan een betrouwbaar paar	175.
Aan Therèse Schwartze. Na 't verlies van een geliefde zuster	176
Quasi	178.
Nog ten achteren	178.
In een exemplaar der »Kinder- und Hausmärchen"	179.
Plastisch	179.
Nieuwste Wetenschap	180.
Tijdig	180.

GEMENGDE GEDICHTEN.

ZEVENDE BUNDEL.

1874—1880.

Het gladde voorhoofd onzer jeugd,
Dat elk verheugt,
Krijgt met de jaren kreuken.
Een lied der min
Is aan 't begin,
Maar 't einde ervarings-spreuken.

Voor 't minst, indien het leven doet
Hetgeen het moet,
En niet vergeefs verspild is,
Zoo vreugd en smart
Voor hoofd en hart
Werkt wat door God gewild is.

31 Dec 1875

GOEDE RAAD.

Is iemand sterk, en heeft hij moed:
't Zij tot bescherming van niet-sterken.
Een hart, gedrenkt met edel bloed,
Laat aan een eedlen aard zich merken.

Is iemand zwak, en heeft hij list:
Hij leere voor zichzelf te vreezen.
Een listig man kan, eer hij 't gist,
In eigen strik gevangen wezen.

Is iemand wijs en hoogst geleerd:
Hij wete ook somtijds *niet te weten*. [1])
Geleerdheid werkt wel eens verkeerd
Bij wijze lui, die *dit* vergeten.

Is iemand onafhanklijk: hij
Zoek zelf iets, dat hem mag beperken.
Gevoelt de wil zich al te vrij,
De wils*kracht* houdt dan op te werken.

Is iemand mooi, en heeft zij geest:
Zij moet zich niet te veel betrouwen!
Bewonderd wordt zij, maar gevreesd;
Voor alles wil men *lieve* vrouwen.

[1]) Ars nesciendi.

Is iemand dom, maar wel ter taal:
Hij leere ook nog die gaaf verzaken.
Een gek, die zwijgt, zal menigmaal
Een schrander man te schande maken.

Heeft iemand, denkt hij, goeden raad:
Hij zij volvaardig dien te geven;
In 't algemeen; dat kan geen kwaad;
Maar in 't bijzonder?.. Wacht eens even!

1874.

NIETS ONVERMENGD.

Vreugd en droefheid gaan te zaam
In dit hachlijk leven;
Rozen, zacht en aangenaam,
Worden ons gegeven;
Doornen zijn er, meer of min,
Aan de onmisbre stelen;
Veel, dat zoet was in 't begin,
Heeft aan 't eind iets bitters in,
Voor te grage kelen.

't Is gewaarschuwd, laat en vroeg,
In gedicht en proze,
Maar nog nooit herhaald genoeg
Voor den achtelooze;
't Wordt bevonden, vroeg en laat,
Al te waar te wezen;
Maar men ziet niet dat het baat;
Ieder maakt op alles staat,
En schijnt niets te vreezen.

1874.

VUURWAPENEN,

Volgens ARIOSTO.

(ORLANDO FURIOSO, C. IX EN XI.)

Bij ruwe kracht, geweld, en felle listen
Kwam nog 't geweer, daar de Ouden niet van wisten
  Een ijzren buis van twee el, meer of min;
  Daar brengt men pulver en een kogel in.

Van achtren, waar de koker schijnt gesloten,
  Wordt met een lont een gaatjen aangetikt,
Zoo klein, als waar het bloed uit komt gespoten,
  Wanneer 't lancet van d' arts u nauwlijks prikt!
Op eenmaal komt de kogel uitgeschoten....
  't Is of des hemels donder u verschrikt!
En, even als zijn bliksem, waar hij doorkomt,
Verslaat, verplet, vernielt hij wat hem voorkomt.

  De zwarte-kunst beschonk, te kwader uur,
Tot eigen doem en onzer aller schade,
  Den Duitscher met dit helsche tuig en vuur;
De Booze-zelf kwam zijn vernuft te stade,
  En leerde 't hem, door proef en helschen raad,
  Het best gebruiken tot het meeste kwaad.

Itaalje, Frankrijk, alle strijdbre volken
  Zijn spoedig door dien wreeden vond bekoord.
Hier vormt m', in naar de kunst gegraven kolken,
  Het gloeiend brons ten vuurmond; ginder boort
Men 't ijzer tot wat, meer dan zwaard en dolken,
  Het menschdom dreigt met uitgebreiden moord.
't Geschut is zwaar of licht; de namen velen
Van zinkroers en kartouwen (halve' en heelen),

  Veldslangen, donderbussen, gootling, bas —
Al naar 't den vinder smaakt; maar, waar zij raken,
  Gelijklijk 't ijzer brijzelend als glas,
En 't marmer gruizlend, om zich baan te maken.
  Soldaat! geen dagge of zwaard komt meer te pas.
Verkoop ze vrij als uitgediende zaken!
  Voorzie u van een snaphaan, arme vriend!
  Daar ge anders uw soldij niet meer verdient.

Hoe zijt ge in menschenhart ooit opgekomen,
  Gemeene, schelmsche en allerwreedste vond?
Door u is de eer der waapnen weggenomen;
  Door u gaat alle krijgsroem naar den grond;
Door u behoeft de lafste niet te schromen,
  En vallen laagste en hoogste te eener stond
Geen mannenmoed, geen geestdrift mogen rekenen
Dat ze op het veld van eer nog iets beteekenen.

Wie telt de riddren, wie de dappre helden,
  Door u alleen in 't bloedig stof gelegd?
Wie de eedlen, die elkeen voor honderd telden,
  Waar natiën om treuren, naar het recht
Der smart, die weet wat hooge deugden gelden?
  Gewis, 't is veel, maar niet te veel gezegd,
Zoo 'k zeggen durf, dat hier de goddelooste
Het denkend brein gespitst heeft tot het snoodste.

'k Geloof ook, dat de Almachtige in zijn toorne
  Een zwaar, een vreeslijk vonnis heeft geveld,
En de gevloekte ziel van dien verloorne
  In 't diepst der hel naast Judas heeft gesteld.

Zoo dacht, zoo zong, voor vierdhalfhonderd zonnen, [1])
De zanger van Orlando fel en forsch.
Onze eeuw geeft antwoord met haar Krupp-kanonnen,
Torpedo's, Mitrailleuses, Monitors.
MOORDDADIG DOOR MOORDDADIGER VERWONNEN,
VERWOESTEND DOOR VERWOESTENDER — *Vermors!*
O Dichter! thans geen tijd met nutloos zingen! —
Ziedaar de vrucht van onze vorderingen.

1874.

[1]) Ariosto leefde van 1474—1533.

ANNA'S STERFDAG.

AAN DE BEROOFDEN.

Heb ik u niet gezegd dat, zoo gij gelooft,
gij de heerlijkheid Gods zien zult?
JEZUS.

Gij *hebt* Gods heerlijkheid aanschouwd
In 't vast gelooven, lijdzaam lijden,
In liefdeblijken duizendvoud
Van 't hart, dat zich ter dood moest wijden;
In d' uitdruk van dat zielvol oog,
Ten open hemel opgeslagen,
Waar, na een leed van zoo veel dagen,
't Verloste zieltje henenvloog.

Gij *zult*, gij zult, zoo gij gelooft,
De heerlijkheid van God aanschouwen,
In 't geen hij schenkt, ook waar hij rooft,
Aan harten, die op hem vertrouwen,
In troost, als balsem neergevloeid,
In kracht, bij 't drinken van uw beker,
In de eedle vrucht die, zacht maar zeker,
Aan 's levens scherpste doornen groeit.

En eenmaal — droeve zielen! beidt,
Verbeidt zijn tijd met stil gelooven —
Zult gij des Heeren heerlijkheid,
In vollen luister, zien daarboven;
Als de engel, die gij hebt gekweekt,
Die al uw vreugd was hier beneden,
U met een lach zal tegentreden,
Daar waar men van geen scheiden spreekt.

3 Febr. 1874.

BIJ ANNA'S BEGRAFENIS.

„'k Reis naar den hemel," was het woord,
Zoo troostrijk uit haar mond gehoord,
Om uit de smart u op te beuren,
Die nooit uw hart verlaten zal...
Maar nu!.. Bedroefden, staakt dit treuren!
Zij *is* er al!

Zij *is* er al. O twijfelt niet!
Zij ziet den trouwen Heiland, ziet
Wat boven denken gaat en hopen.
In Hem geloofd! Aan Haar gedacht!
De weg is vrij; de deur staat open;
En zij — verwacht.

6 Febr. 1874.

HAAR BRUIDSKRANS.

De krans van roos en leliekelken,
Gevlochten voor uw bruine vlecht,
Werd op uw doodkist neergelegd,
En zal verwelken.

Gijzelv', die neerligt in dit stof/
Aan worm en made prijs gegeven,
Verwelkte bloem van onzen hof!
Gij zult herleven.

HOPELOOS ONDERWINDEN.

In 't alpgebied der GEESTELIJKE wereld,
Waar menig spits met schittrend ijs bedekt
Zich veler blik en aller voet onttrekt,
En mist op mist voor sterflijke oogen dwerelt,
Dat we overal slechts stuksgewijze zien, —
Mijn vrienden! spreekt, wat dunkt uw hart van dien,
Die, diep in 't dal, op ingesloten meren,
Op 't maken van een bergkaart zich bevlijt,
Uit weeke kurk daarvan modellen snijdt,
En de oreographie ons wil doceeren.

Gij ziet slechts wat uw oog *bereiken* kan;
Gij kent slechts waar u deze voeten dragen;
't Licht (van Gods Woord) beschijnt er *deelen* van,
En toont ze u, in zijn gunstrijk welbehagen.
't Geheel, 't ontwerp, het onderling verband
Zijn *zijn* geheim en boven *uw* verstand.
Verkwik u aan de beken, aan de stroomen,
Aan 't lommer en de bloemen der vallei,
De zuivre lucht der grazige alpenwei,
En wat er meer van zegen af moog komen,
En sla uw oog naar steilen top bij top,
Niet om te weten, maar te aanbidden op.

1874.

BIJ HET OPEN GRAF

VAN

DANIËL CHANTEPIE DE LA SAUSSAYE,

Theol. Dr. en Prof

Te laat gekend, te vroeg bezweken,
Voor die hem kenden alles waard,
Daalt hier een sterveling ter aard,
Die na zijn dood nog lang zal spreken.

Een geest op 't hoogste doel gericht,
Aan kennis rijk en rijk aan krachten,
Vol van diepzinnige gedachten,
En door een hooger geest verlicht.

Een hart vol Ernst, als 't hart moet zijn
Van hen, die naar den Vrede jagen
En, in de gisting onzer dagen,
Het heilge schiften van zijn schijn.

Een hart, voor niets of niemand koud,
Fijnvoelend, eerlijk, edelaardig,
Voor tegenstanderen rechtvaardig,
En voor zijn vrienden, trouw als goud.

Beween, gij Kerk en Vaderland!
School, die zoo kort hem hebt bezeten!
Dien rijken geest, dat rijp verstand:
Mijn hart zal nooit dat hart vergeten.

Groningen, 18 Febr. 1874.

's KONINGS VIJFENTWINTIG-JARIGE REGEERING.

12 MEI 1874.

Meidorens zenden zoeten geur
Aan frissche oranjes tegen;
Lief bloemgewas van elke kleur
Ontwaakt op veld en wegen;
De steden zijn met groen versierd,
Met slingers, bogen, kransen;
De feestklok luidt, de feestvlag zwiert
En wappert van de transen.

De vorst heeft vijfentwintig jaar
Zijn koningskroon gedragen,
En nog valt zij zijn hoofd niet zwaar,
Bij 't klimmen van zijn dagen.
God spaar die kroon! God spaar dat hoofd!
Uw hart, uw huis, o koning!
Uw levenszon blinke onverdoofd,
Als op den dag der kroning!

Ga voort, trouw volk! met nieuwe vreugd,
Naar 's hemels welbehagen,
Door kinderliefde en burgerdeugd
Zijn staf en stoel te schragen!

Strik vaster nog uw eendrachtsband,
In schaduw van de olijven,
En moog in 't dankbaar Nederland
Zijn kleur Oranje blijven.

CHASSINET-VERSJE.

Den Koning, onder wiens bewind
Zich 't volk gerust en veilig vindt,
De Vrede bleef, de Welvaart steeg,
De Negerslaaf zijn vrijheid kreeg,
En 't krijgsvuur aan Sumatra's kust
Eerlang voorspoedig zij geblusch t,
Den DERDEN WILLEM vreugde en eer
En zegen van der Heeren Heer!

ZENDINGSLIED.

Roept uit aan alle stranden,
Verbreidt van oord tot oord,
Verkondigt allen landen
Het Evangeliewoord!

Roept uit den Heer der Heeren,
Als aller volkren vriend!
De volkren moeten leeren
Wat tot hun vrede dient.

Verbreekt de vreemde altaren
En bouwt des Heeren huis!
De wereld moet zich scharen,
Zich scharen om het kruis.

De dooven moeten hooren,
De onkundigen verstaan,
Den blinden 't heillicht gloren,
De kreuplen leeren gaan;

De treurenden vergeten
Hun leed en droefenis,
En al wat arm is weten
Dat daar een Heiland is!

Roept uit aan alle stranden,
Verbreidt van oord tot oord,
Verkondigt allen landen
Het Evangeliewoord!

1874.

BIJ DEN DOOD

VAN

HENRIETTE SWELLENGREBEL,

sedert zijn oprichting in 1844 tot den 30sten Mei 1874,

Bestuurster van het Diaconessenhuis te Utrecht.

I.

VOOR DE DIACONESSEN.

BIJ HAAR GRAF.

Zij is met jubeltoon ontvangen
In 't nieuw Jeruzalem;
Maar hier zijn tranen op de wangen
En tranen in de stem;
Daar wij de dierbre missen moeten
Wie nooit ons hart vergeet,
Die neerzat aan des Heilands voeten
En naar zijn voorbeeld DEED.

Met welk een stroom van vreugdeklanken
Zal zij, door heel den stoet
Van haar voor goed genezen kranken,
Daarboven zijn begroet!
Maar wie zal waardiglijk bekleeden
De plaats, die Zij begaf?
Zoo klaagt de droefheid hier beneden,
En staart op 't zwijgend graf.

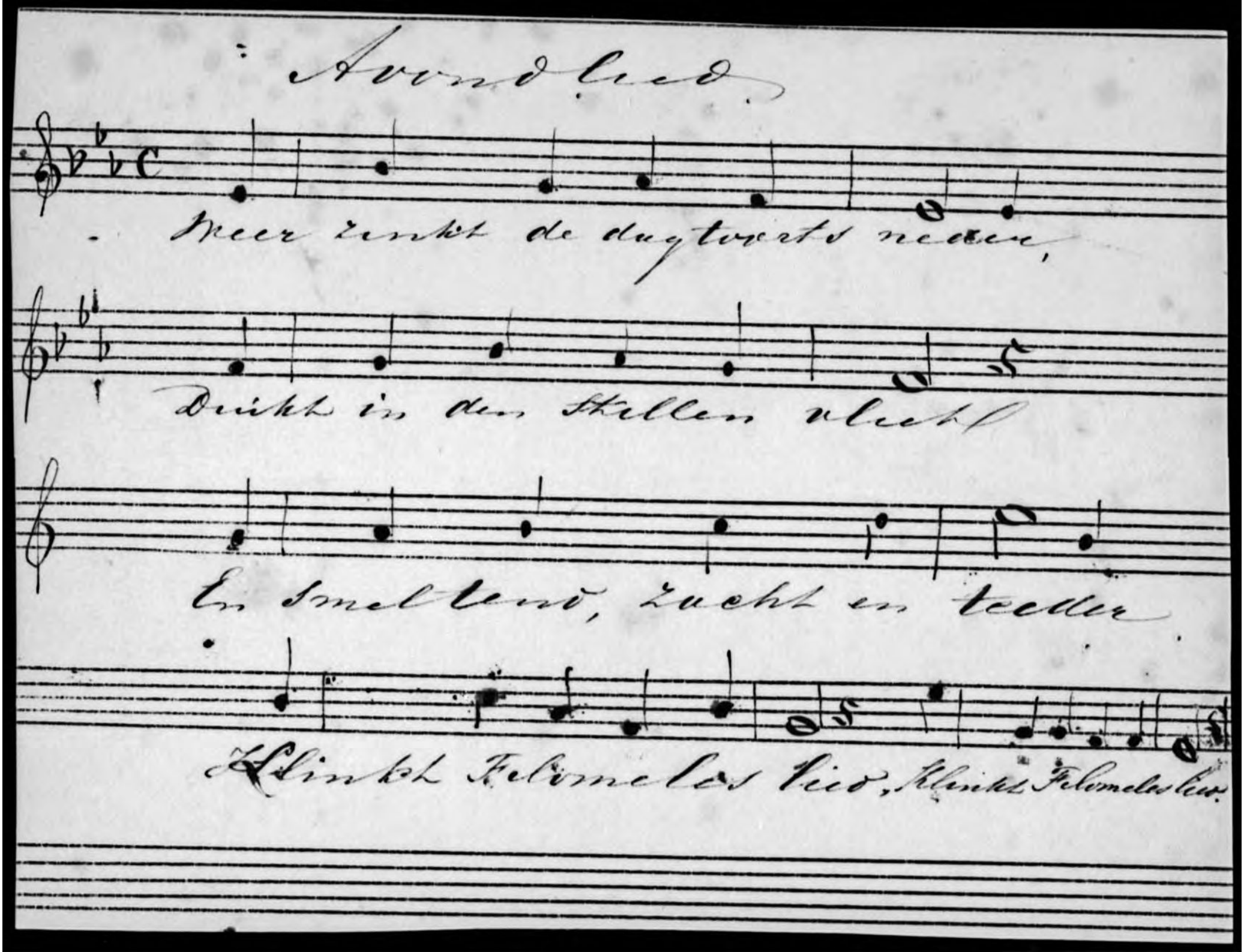
Avondlied.
Meer zinkt de dagtooverd neder,
Duikt in den stallen nacht!
En smeltend, zacht en teeder
Klinkt Filomeles lied, Filomeles lied.

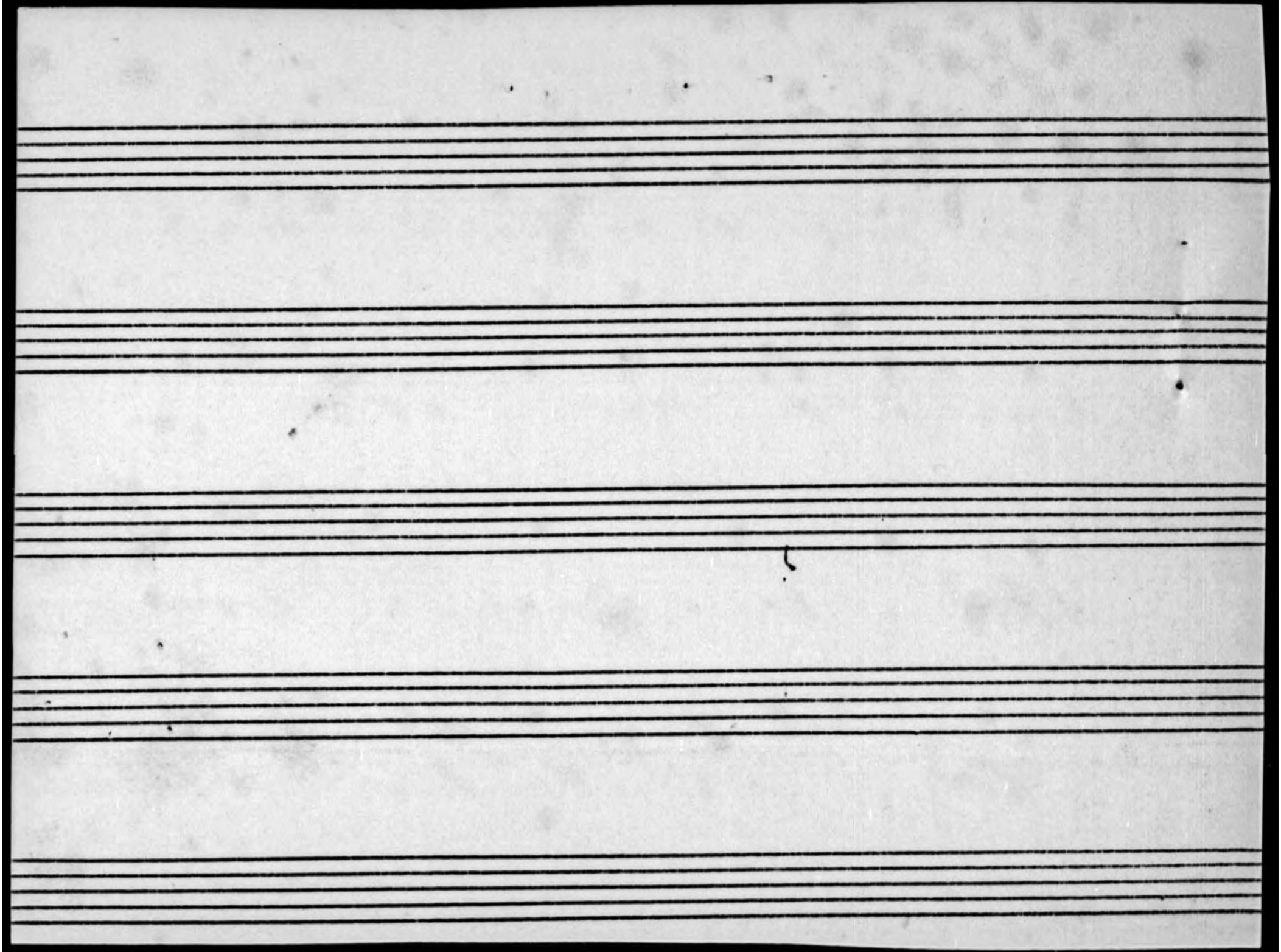

Het hoofd naar boven! God zal zorgen.
Op HEM het oog gericht!
Uit donkren nacht verrijst de morgen,
Als HIJ spreekt: Daar zij licht!
Wij willen wachten, wij vertrouwen,
En houden biddend aan;
Gelijk die edelste der vrouwen
Ons steeds is voorgegaan.

AAN HAAR BEDROEFDE ZUSTERS.

Een parel is aan 't snoer ontzonken,
Verbroken door Gods hand,
Maar om in Jezus' kroon te pronken;
Een rozenstruik verplant,
Om in den hoogsten hof te pralen,
Om daar in vollen bloei te staan,
Waar, bij de zachtste zonnestralen,
De schoonste knoppen opengaan.

Juni 1874.

CAVE CANEM.

Het hondgeblaf verstomme op aarde!
Elk mensch, één kind heeft grooter waarde
Dan al die „trouwe honden" saam.
Eén dolle hond doet in zijn woeden
Meer kwaad dan duizende vergoeden
Van edelst ras en schoonsten naam.

Maar zonder hond kunt gij niet leven?
Het zij! De vreugd zij u verbleven,
Maar houd haar voor uzelf, geheel!
Uw naasten met uw beest te kwellen
Of aan gevaren bloot te stellen,
Is toch een weinigje te veel.

Geen paarden worden losgelaten;
Geen stieren zwerven bij de straten;
En ook de hond blijve aan den band.
Dol worden kan geen mensch beletten;
Maar laat ten minste wijze wetten
Mijn huid beschermen voor zijn tand.

1874.

OPVOEDING.

Wat zoekt gij voor uw kindren? Veiligheid,
Zooals op aard geen' mensch is weggeleid?
Afsnijding van verzoeking en gevaren,
In stilte werkzaam en alom verspreid?
Neen! Zoek hun wijsheid, kracht, zelfstandigheid,
En leer hen zich te wachten en te waren.
Bestel hun moed en waapnen, tegenwicht,
Gevoel van verantwoordlijkheid en plicht,
En prent hen in, het oog dat, altijd open,
Ook voor *hun* welzijn waakt, gelijk zij hopen,
Als 't ALZIEND oog te ontzien! — Waar *dit* niet baat,
Baat niets, en wat gij anders aanvangt, schaadt.

Een dwaas houdt, als besmettingen regeeren,
Zijn deur en vensters dicht om ze af te weren,
En (wanende dat hij zijn kroost behoedt)
Vergiftigt, door vervuilde lucht, hun 't bloed.
De wijze zorgt voor lucht, geregeld leven,
Goed voedsel, en een onbezwaard gemoed —
De rest blijft biddende in Gods hand gegeven.

1874.

AAN WIE DE SCHULD?

De naam »kinderen der zon" is voor de bloemen wel dichterlijk, maar niet geheel onjuist.

Het groene kleed der aarde.
~~In het~~ *Album der Nat.* 1874.

„*Wel dichterlijk, maar niet onjuist.*" Verneemt
Gij 't Dichters? Juistheid is u vreemd!
U, die slechts dichters *zijt* door *juist* te wezen;
Door met één juisten trek 't geheel als voor
Den geest te voeren en ons hart en oor
Te treffen door den juisten toon, gerezen
Uit de echte snaar ter juister plaats gedrukt;
Die, als gij ons betoovert en verrukt,
Ons niet verblindt door ijdlen schijn of logen,
Maar, zelfs door uw verdichtingen, onze oogen
Onthaalt op waarheid, die GIJ zien leert, die de ziel
ERKENT, wanneer, door u, er 't juiste licht op viel! —

Dat 's *uwe* schuld, doemwaarde *poëtasteren*,
Die verzen schrijft tot aller *dichtren* smart,
Geen dichters-oog bezit, geen dichters-hart,
Geen *zaken* kent, en in de *taal* verwart!
Gij doet de poëzie door prozaschrijvren lasteren,
Wier brein geen wetenschap, geen helder oordeel mist,
En slechts in 't *wezen van de dichtkunst* zich vergist.

1874.

SPREEK VAN UZELVEN NIET.

Spreek van uzelven niet, ten goede noch ten kwade;
TOON wie gij zijt, en elk zal WETEN wie gij zijt.
Miskenning heeft haar tijd, en doet meer nut dan schade,
Mits gij met daden, niet met woorden, haar bestrijdt.
„Zoo iemands wegen", zegt de Schrift, „den Heer behagen,
Bevredigt hij met hem, ook die hem fel weerstond;" [1])
Maar die zich roert en weert en slagen keert met slagen,
Mistrouwt zichzelf en God, en boort zich in den grond.

1874.

ETHISCHE STATISTIEK.

What's done we partly may compute,
But ne'er what is resisted.
BURNS.

Pas op! uw kennis is beperkt.
Zij weet iets van 't gedane;
't Begane kwaad is ras bemerkt;
Maar ook het wederstane?

[1]) Spr. XVI: 7.

AAN EEN PESSIMIST.

Als 't regent, daar de zon bij schijnt,
Ziet gij alleen den regen;
Ik vestig op de zon mijn oog
En op dien lieven regenboog,
En lach hem hoopvol tegen.

„Goed! Maar intusschen wordt gij nat."
O ja, dat was te duchten,
Zoo ik mijn regenscherm niet had,
Dat 'k altijd meeneem op mijn pad,
Bij 't zien van donkre luchten.

„Maar als uw regenboog verdwijnt,
„De regen door blijft stroomen;
„Als giet- op gietbui nederstort,
„Uw scherm ten laatste nutloos wordt..."
'k Zoek dan een onderkomen.

Ik schuil, maar pruil niet, beste vrind!
En mijd de lui die pruilen.
De felste bui houdt eenmaal op;
Maar van den regen in den drop
Kwam, die bij U kwam schuilen.

1874.

AAN VERACHTERS HUNS VOLKS.

Wat smaalt ge op Neerlands volk „van d'ouden roem vervallen"
Wat schimpt ge op hen, die „op dien ouden roem slechts brallen",
Gij, die geen voorbeeld geeft van beter soort of kracht?
Die *dit* doen, zijn er nog bij 't levende geslacht/
Miskent hen niet, noch dooft, kwansuis op elk verbolgen,
Den moed bij die niet uw, maar beter voorbeeld volgen.

1874.

EEN VAN BEIDEN.

Beschimp geen machteloozen, even
Alsof 't hun schortte aan goeden wil;
Bestraf den dood niet; wek het leven;
En kunt gij dat niet, houd u stil.

1874.

AGNES BRUID.

„Ik had in mijn gedachten
„U reeds vaarwel gezeid,
„U reeds in 't grafje neergeleid,
„Waar wij uw broertje brachten
„Met groote treurigheid.

„Maar God heeft ons gegeven
„Dat gij behouden werdt,
„Een groote vreugd voor groote smart;
„U als op nieuw het leven,
„Ons een erkentlijk hart."

Zoo sprak, voor twintig jaren,
Mijn diepgevoelde dank. [1])
Nu eischt de tijd een andren klank
Van mijn verheugde snaren,
Een vroolijk feestgezang.

Hoe trilt bij u te aanschouwen
De vaderlijke luit,
Geliefde dochter, schoone Bruid,
Hoe galmt zij onweerhouen
Haar blijdste tonen uit!

[1]) Dichtwerken IIIe Dl., bl. 167.

Al brak ook dezer dagen
Een dierbaar leven af,
Al keer ik van eens broeders graf,
Waar wees en weduw klagen
Tot Hem, die nam en gaf:

Het floers moet weggenomen,
Hoe zwaar en wettig 't drukk';
De smart moet wijken voor 't geluk;
De vreugd moet boven komen;
God geeft haar; voet bij stuk!

O Bruid, zoo jong van jaren,
Zoo vroolijk van gelaat!
Hoe lacht u 't leven toe; hoe laat
Gij alle zorgen varen
En vreest geen leed of kwaad.

Want niets hebt gij te duchten
In de armen van een vrind,
Die met geheel zijn hart u mint
En voor uw minste zuchten
Den besten balsem vindt.

O Bruigom, zoo vol leven,
Zoo vol van liefde en jeugd!
Hoe haakt uw hart, met louter vreugd
De aanstaande vrouw te omgeven,
Gelukkig dat gij 't meugt.

Want wat, voor duizend weken,
'k Haar vriendlijk heb verzocht
Dat zij op aarde wezen mocht,
Dat is zij u gebleken,
Hoe weinig zij 't zich docht. [1])

[1]) Tot ons geluk gespaarde!
Reeds hadt ge, in 's Hemels licht
Een Engel kunnen zijn, lief wicht!
Wees 't nu nog wat op Aarde!

Dichtw. IIIe Dl., bl. 167.

Hoe blij zien vriend en magen,
Lief Paar! uw echtpad in!
Want hart aan hart, één ziel en zin,
En 't oog op God geslagen,
Dat maakt een goed begin.

En de ouderlijke zegen
Zal, met zijn vol genot,
Van vier op aarde en één' bij God
U volgen op uw wegen
En meegaan in uw lot.

Dies juichen stem en snaren
U toe met luiden klank:
't Geluk is groot; zijn duur zij lang;
GENIET het vele jaren;
En zegt den Hemel dank!

Augustus 1874.

NEDERLAND EN AMERIKA.

OOK EEN TOEPASSING.

Wanneer men daar (in Amerika) sprak van Nederland, sprak men als van een roemrijk land door zijn verleden, en van een land dat tegenwoordig slechts bekend is door Schiedam. Hierop make ieder de toepassing.

Dagblad-rapport van eene bij een openbare gelegenheid gehouden Redevoering.

Het Neerland dezes tijds, aan de overzij
Alleen bekend door zijn jeneverstokerij!
En moet dit tegen Nederland bewijzen?
Of toont het Uncle Sam's liefhebberij?
Hoe 't zij, onwetendheid is nooit te prijzen.
Toch was er menig onzer beter aan,
Wist hij wat minder van d' Amerikaan [1]).

1874.

[1]) Videatur de Prijscourant der Effecten, bepaaldelijk Spoorweg-dito.

VERSCHILLEND OORDEEL.

A.

Wat zegt gij van dit heerlijk stuk?

B.

Om mij te stichten, veel te druk;
Veel te hartstochtlijk, om te ontroeren;
Om schoon te wezen, te vol pracht —

A.

Mij mocht het aan mijzelf ontvoeren!

B.

Goed! Maar waar heeft het u gebracht?

1874.

HYGIËENSCHE VERBRANDINGSIJVER.

Dat menschen sterven, werd weleer den Dood verweten;
Nu zijn de dooden schuld; de Dood wordt glad vergeten.

1874.

by H.30

Dochters Zeeblad 4 Juli 1874

De Heer Cohen Stuart sprak over de Evangelische Alliantie, vooral ook naar aanleiding van zijn bezoek der vergadering te New-York in het vorige jaar. Hij wees op het eigenaardige karakter van het Christendom in Amerika, waar wijsheid en Christendom gepaard gingen. Vrijheid is een der factoren voor de zelfstandige ontwikkeling van het Christendom. Wanneer men daar sprak van Nederland, sprak men, als van een roemrijk land door zijn verleden en van een land dat tegenwoordig slechts bekend is door Schiedam. Hierop make ieder de toepassing.

32.

ZESTIGSTE VERJAARDAG.

„Ben je zestig?" Ja, ik ben 't;
Ik beken 't;
Kan ik 't wel ontveinzen?
't Haar mijns hoofds is dun en grijs,
En (dat maakte ik niemand wijs)
Niet slechts van gepeinzen.

Ook van bange zorgen niet
Of verdriet,
Schoon ik 't leed wel kende;
Maar, wat immer zij gebeurd,
Niet een smart, die hooploos treurt,
Niet het hartzeer, dat verscheurt,
On-verzachtbre ellende.

Vrouw en kindren, ziet mij aan!
't Kan nog gaan,
Op mijn tweemaal dertig.
In de wangen nog wat bloeds,
In deze oogen nog wat gloeds,
In den boezem nog wat moeds,
't Hoofd nog „fix und fertig."

'k Dank dit hoogstgelukkig lot
Aan mijn God;
'k Dank het u daarneven,
Die mij jong houdt en verblijdt,
Die mijn kroon en sieraad zijt,
En mij nog een langen tijd
Wenschen doet te leven.

13 Sept. 1874.

NASCHRIFT.

Word ik zeventig? Wie weet
Lief of leed,
Hem door God beschoren?....
't Jongste kind nog groot te zien
Is een zoete wensch, en dien
Moog zijn gunst verhooren!

HET LEDIG WIEGJE.

(Schilderij van C. BISSCHOP).

Het wiegje leeg; het kindje in 't graf!
Gods liefde gaf,
En heeft genomen.
Geen troost nog in dit oogenblik,
Maar snik op snik,
En tranenstroomen.
Welwijze vriendschap ziet dit aan
En laat begaan —
Haar tijd zal komen.

1874.

Quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
Flere vetet? non hoc illa monenda loco.
OVIDIUS.

ECHTVERJARING.

Driemaal vijf jaren
Gelukkig gepaard,
Van zes lieve kindren
Een vijftal gespaard;
Ontelbare goedheen
Genoten van God,
Nooit iets ontbroken
Voor leven of lot;

De kracht niet verminderd;
De liefde onverkoeld;
In leed haar vermogen
Te dieper gevoeld;
Een huis, waar de vrede,
En harten, waar vreugd
In wonen, in heerschen,
Bij ouden en jeugd.

Zie daar wat ons heden
Vervult en vervoert,
Ons dankbaar doet juichen,
Ons innig ontroert,
Ons vurig doet bidden
Tot hem die 't vermag:
„God! laat ons die weelde,
Nog menigen dag."

20 Oct. 1874.

AAN DEZEN EN GENEN.

Gij zijt wel mannen van mijn richting,
Maar zijt geen mannen naar mijn hart;
Uw werk is niet tot vredestichting,
En, zij het strijden óók verplichting,
Gij doet veel meer, gij tergt en sart.
Gij zijt wel mannen van mijn richting,
Maar zijt geen mannen naar mijn hart.

Ik mag, ik wil u niet bestrijden,
Maar *met* u strijden kan ik niet;
Veel liever uw miskenning lijden
En, in de hardheid dezer tijden,
Zijn wat uw soort lafhartig hiet.
Ik mag, ik wil u niet bestrijden,
Maar *met* u strijden kan ik niet.

1874.

2 Sam. 3: 39m.

AAN Dr. MATTHIJS DE VRIES,

OP ZIJN FEESTDAG.

Den Kenner Vries, mijn stad- en schoolgenoot en vriend,
Die vijfentwintig jaar den tabberd heeft gedragen,
Maar levenslang de zaak der Moedertaal gediend,
En 't Vaderland versierd van d' opgang van zijn dagen,
Zij op dees schoonen dag, uit eensgestemd gemoed,
Mijn heilwensch toegebracht en feestelijke groet.

28 Nov. 1874

HEILWENSCH.

God, de Vader make u rijk
Door zijn allerrijksten zegen,
  En voorkome u vaderlijk
Met zijn gunst op al uw wegen;
  Waar zijn hand u weidt en hoedt,
  Kent gij 't Goede, hebt gij 't goed.

1874.

KUNSTMIDDELEN.

Dat Kunst Natuur haar hulp bewijst
Gansch af te keuren, is niet recht;
Waar is de Venus, die men prijst,
Die zich de hulp van zeep ontzegt?

Naar PUNCH.

DE KRACHT BESTAAT SLECHTS BIJ DE MAAT.

't Al te overdadige
  Is 't ongenadige,
Of gaat dien kant uit.
  Ik kan 't niet roemen
  Als gij de bloemen
Laaft met de brandspuit.

WERELDWIJSHEID.

Spreek als de meesten,
  Denk als de minsten;
Zwijg met een wijs gezicht;
  Houd beide uw oogen
  Strak op den hoogen
Weerhaan des tijds gericht;
  Weet u te voegen
  Naar elks genoegen,
Mits ge er wat loons uit perst;
  Onnoozel kijken,
  Geduldig wijken,
    Brengt u het verst;
  Zorg te vermijden
  Dat ze u benijden,
Indien gij vast wilt staan,
  En bij de lieden
  Eens Aristiden
    Noodlot ontgaan.

1875.

Gott der Vater, kröne dich
Mit dem allerreichsten Segen,
Und begegne väterlich
Dir auf allen deinen Wegen,
Daß du's unter seiner Hut
Habest überschwenglich gut.

Gott, der Vater, krön dich
Mit dem allerreichsten Segen,
Was begegne rüterlich
Dir auf allen deinen Wegen,
Daß dirs unter seiner Hut
Stehet überschwenglich gut.

ZONDER WOORD.

Een vrome „wandel zonder woord"
Gaat boven vloed van reden;
Meer wat men ziet dan wat men hoort
Wekt deugd en goede zeden;
Zoo wie met goede *woorden* spot:
't Goed *voorbeeld* brengt hem nog tot God.

Ik zegen, boven al wat preekt,
Den stillen in den lande,
Die, onbespraakt, welsprekendst spreekt,
En schreeuwers maakt te schande;
Die lastertaal en tegenspraak
Doet zwijgen met beschaamde kaak.

1875.

GEEN OPSTANDING, NOCH ENGEL, NOCH GEEST.

HAND. 23: 8.

Ontzettend, Hein! wat zijt gij knap!
Wat door die knappe Sadduceeuwen
Geleerd werd voor pas achttien eeuwen,
Leert ge ook, maar! als de vrucht der nieuwste wetenschap.

AAN MIJNE VRIENDEN

D. M. O.

OP HUN VEERTIGJARIGEN TROUWDAG.

Door geen woestijn hebt gij, dus veertig jaar,
Trouw hand in hand gewandeld met elkaar;
Wel hieldt gij steeds dat Kanaän in 't oog,
Dat God te zijner tijd u oopnen moog!
Maar kind en kleinkind ziet u vleiend aan
En zegt: „Och, blijf nog wat aan dees zij der Jordaan!"

Ook ik, wien aan uw feestlijken disch,
Door hen gelokt, een plaats beschoren is,
Die reeds zoo menig vriend den donkren vloed
Zag overgaan, met diepbedroefd gemoed,
Maar u behield en dankbaar mij verblijd
Dat gij nog blijven moogt en wezen die gij zijt.

Mij dunkt, zoolang gij hand in hand te zaam
Langs d' oever treedt, is 't blijven aangenaam;
Zoolang u zooveel liefde omringt en bidt
Om uw behoud en langgerekt bezit,
Is 't blijven *goed*, is 't blijven *'t blijven waard* —
Zoo zij 't; dit weet gij toch: het BEETRE is wèl bewaard.

Amsterdam,
18 Febr. 1875.

AAN „MIJN WIJF".

WIJF! ik weet geen beter naam,
Waar 'k u meê kan groeten.
KOOSJE klinkt mij veel te fijn,
KOOS te grof; *wijf* moet het zijn,
Zal het blijven moeten.

WIFMAN, in de aloude taal,
Der Germaansche landen,
WIFMAN is de MENSCH DIE WEEFT,
En — de spil van 't echtheil heeft
In haar zachte handen.

WIJF, in d' ouden Bijbelstijl,
Zegt van den beginne
Niet de vrouw in 't algemeen
Of in 't afgetrokken, neen!
WEDERHELFT, MANNINNE,

HULPE TEGEN OVER HEM,
Wien zij werd gegeven
Door een goedertieren God
Tot zijn vreugd, geluk, genot,
Leven van zijn leven.

Moet dan dit de naam niet zijn,
Daar ik haar meê noeme,
Die dit alles is voor mij,
In wier liefde ik mij verblij,
Op wier trouw ik roeme?

Maart 1875.

Wip daz muoz iemer sin der wibe höhste name.
WALTHER VON DER VOGELWEIDE.

„MIJN HEER EN MIJN GOD!"

MIJN HEER! Laat mij uw dienstknecht zijn!
Mijn GOD! Laat mij op U vertrouwen!
Uw dienstknecht, niet in valschen schijn,
Of naar het uiterlijk aanschouwen,
Maar naar mijns harten diepsten drang,
En tot de hoogste vreugd mijns harten;
Uw dienstknecht, Heer! mijn leven lang;
Uw dienstknecht onder vreugd en smarten.

Zij mijn vertrouwen onverwrikt,
In nooden, strijden, moeiten, zorgen,
En waar mijn oog naar binnen blikt,
En 't boezemkwaad niet blijft verborgen.
Gij zit omhoog; Gij zijt nabij;
Uw kracht, uw licht zal nooit verflauwen;
Mijn HEER! dat ik uw dienstknecht zij!
Mijn GOD! laat mij op U vertrouwen!

April 1875.

Aan mijne

Wijf.

by 42.

Wijf! ik weet geen beter naam,
Waar 'k u mee kan groeten;
Vrouwe klinkt mij veel te fijn,
Vrouw te grof: wijf moet het zijn,
Zal het blijven moeten.

Weefman, in de aloude taal
Der Germaansche landen,
Wijfman is de mensch, die weeft,
En — de spil van 't echtheil heeft
In haar zachte handen.

Wijf, in d' oude Bijbelstijl,
Zegt van den beginne Gen. 1:27.
Niet de vrouw in 't algemeen
Of in 't afgetrokken, neen!
Wederhelft, Manninne.

Hulpe tegenover Hem,
Werd zij hem gegeven
Door een Goedertieren God.
Tot zijn vreugd, geluk, genot,
Leven van zijn leven.

Moet

Moet daarbij de naam niet zijn,
Daar ik haar mee noeme,
En dat alles is voor mij
In wier liefde ik mij verblij,
Op wier trouw ik roeme?

Maart 1875.

Ang. S. wif, wyf, wifman, wifhadesman, wimman, wiman, wumman; wimmen (plur.)

Meidinger Dict. étymologique et comparatif des Langues Teuto-Gothiques. p. 108.

Ang. S. wefan, weafan, waefan, weofan, wefian = weven.

WIJF EN VROUW.

Naar aanleiding der regelen over *wijf* en *vrouw* in een der vorige Nos. meen ik op onderstaand gedicht van *Walther von der Vogelweide* te moeten wijzen, als in dezen niet zonder waarde, voor de oorspronkelijke beteekenis van beide woorden in het *oud-hoogduitsch:*

Wîp daz muoz iemer sîn der wîbe hôhste name
und tiuret baz dan frouwe, als ich'z erkenne.
swâ nû deheiniu sî, diu sich ir wîpheit schame,
diu merke disen sanc und kiese denne.
under frouwen sint unwîp,
under wîben sint sie tiure:
wîbes name und wîbes lîp
die sint beide vil gehiure.
swie'z umb alle frouwen var,
wîb sint alliu frouwen gar.
zwivellop daz hoenet,
als under wîben frouwe: wîp dêst ein lop, daz si alle kroenet.

d. i.

Wijf dat moet altijd zijn, der wijven hoogste naam
en eert veel meer dan *vrouw*, gelijk ik meen,
waar nu soms iemand is, die zich den wijfsnaam [1]) schaamt
die lette op dezen zang en kieze dan:
onder de vrouwen zijn er die den naam *wijf* niet verdienen [2])
onder de wijven zijn ze zeldzaam
de naam van wijf en het lichaam van een wijf
zijn beide zeer bemind.
Hoe 't met alle vrouwen moge gaan
wijf zijn alle vrouwen samen.
Twijfelachtige lofspraak onteert,
als onder *wijven* (de naam) vrouw: *wijf*, dat is een lofspraak, die allen siert.

Amsterdam. T. H. DE BEER.

---

[1]) letterlijk: haar wijfschheid.
[2]) letterlijk: onder (de) vrouwen zijn (er) onwijfsch.

de geschiedenis van ons vaderland beschrijven. Zoo verhaalt b.v. de beroemde Schlosser in zijne „Wereldgeschiedenis", X, 162 (vertaling van v. H. Labberton en Terwen), dat Arnold in zijne oude dagen hertrouwd was met de jeugdige Katharina van Kleef, die heulde met haren stiefzoon Adolf! En men weet toch, zie b.v. Sligtenh., „Geld. Geschied." bl. 439, dat Arnold (geb. in 1410) met Katharina (geb. in 1415) in 1423 ondertrouwd (ibid. bl. 227a) en in 1424, op nauwlijks 15jarigen leeftijd in den echt verbonden is, uit welk ontijdig huwelijk omstreeks 1438 Adolf werd geboren.

[2]) Een aardig gebruik wordt daarin gemaakt van een Hollandsch-Engelsch lied, voorkomende in het Januarinummer (bl. 19) der „Notes and Queries" van 1867; vgl. De Navorscher, XVII, 191.

[3]) Vgl. Nijhoff, „Oorkonden", IV, bl. XCIII.

[4]) „Ick heb gesien dat de vader den zoon trotste, om voor de klinge te koemen" (Philippe de Comines, aangehaald door Sligtenhorst, bl. 264b).

DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK.

Aan het ons welwillend toegezonden Verslag over den staat der Koninklijke Bibliotheek gedurende het jaar 1876, ontleenen we gaarne eenige bijzonderheden. De boekerij is in dat jaar aanmerkelijk vooruitgegaan, niet alleen door aankoopen maar ook door schenkingen, die zeer zeker getuigen van de belangstelling, welke deze instelling onder het beheer van den kundigen Bibliothecaris, den Heer Dr. M. F. A. G. Campbell voortdurend wekt. Vooral verdient het feit vermeld te worden, dat de Departementen van algemeen bestuur ditmaal krachtig zijn opgetreden om een goed voorbeeld te geven, hetwelk dan ook terecht onder de „lichtpunten" mocht vermeld worden. Verder is daaronder te brengen het geschenk van den Heer J. B. Wolters, boekhandelaar te Groningen, bestaande in de door hem uitgegeven boeken, waarvan de lijst eenige bladzijden beslaat, alsmede dat van de commissarissen der Nieuwe of Littéraire Societeit te 's Hage, die aanmerkelijke Seriën van de opmerkelijkste tijdschriften hebben afgestaan, nevens andere in hunne bibliotheek berustende werken. Onderscheiden

ANNA WILHELMINA.

Leg haar bij haar Moeder neder,
Laat haar aan haar God!
Die haar gaf, ontneemt haar weder
Tot een beter lot.
Vroeg ontwikkeld, rijk in gaven,
Maar voor de aarde koel/
Komt haar dood het denkbeeld staven
Van een hooger doel.

Laat de tranen 't graf besproeien,
Die een Vader schreit,
Maar in 't hart de balsem vloeien,
Door een hand bereid,
Goed en wijs in al haar werken,
't Zij ze rooft of schenkt,
En gereed die ziel te sterken,
Die haar niet verdenkt.

27 Mei 1875.

MAASTRICHT.

Feestdronk aan den disch van 't XIVe Taal- en Letterkundig Congres.

(HET STADSWAPEN VOERT EEN STER.)

Maastricht, uw ster, uw zilvren ster
Scheen ons zoo zacht in de oogen,
Zij lokte en lonkte ons toe van ver,
En heeft ons niet bedrogen.
Gastvrijheid, vriendschap was de gloed,
Waarmee zij koesterde ons gemoed,
Zij vuurde ons aan bij 't streven/
Dat hier ons hart deed leven!

O Trecht der Maas, geen vesting meer,
Maar vredestad geworden!
Een nieuwe roeping zij uw eer,
Gij steegt tot hooger orden.
Wees, op de grens van Nederland,
Een waarborg voor den broederband
Met trouwe nageburen,
En slecht de laatste muren.

De laatste scheidsmuur zwichte en vall' —
Die ergernis van velen!
De TAAL vereende ons eens voor al,
Geen TOL moet ons verdeelen.
Maastricht, dat niets uw welvaart stoor!
Haar ster ga op en schittre door!
Het Noord zal zich verblijden,
En 't Zuid — u niet benijden.

De opheffing der Tollinie tusschen Nederland en België is een vurige wensch van wederszijde.

25 Aug. 1875.

Mr. J. L. Cor. Maastricht
26 Aug 1875

voor de goede leiding der vergaderingen. De heer Beets bracht in de volgende verzen den feestdronk uit op Maastricht, «de stad», zeide hij, »die een ster in haar wapen voert:

Die lieve ster, die zilv'ren ster,
Scheen ons zoo zacht in de oogen;
Zij lokte en lonkte ons toe van ver,
En heeft ons *niet* bedrogen.
Gastvrijheid, vriendschap was de gloed,
Waarmee zij koesterde elks gemoed,
Zij vuurde ons aan bij 't streven,
Dat hier ons 't hart deed *leven*.

O Trecht der Maas, geen vesting meer,
Maar vredestad geworden!
Uw nieuwe roeping zij uw eer,
Gij steegt tot hooger orden.
Wees, op de grens van Nederland,
Een waarborg voor den broederband
Met trouwe nageburen,
En slecht de laatste muren.

De laatste scheidsmuur zwichte en vall —
Die ergernis van velen —
De Taal vereende ons eens voor al,
Geen Tol moet ons verdeelen. [1])
Maastricht, dat niets uw welvaart stoor!
Haar ster ga op en schitt're door!
Het Noord zal zich verblijden,
En 't Zuid? — u *niet* benijden.

Si — y Moët & Chandon —

1) De opheffing der Tollinie tusschen Nederland en Belgie is een vurige wensch van wederzijde.

Snelp. Leiter-Nypels.

ZEDENWET.

Vergeefs de kracht ontveinsd van deze zeedlijke Orden:
Uw Zijn blijkt uit uw Doen; uw Doen bepaalt uw Worden!

ERFSMET.

Mijn erfsmet is mijn schuld niet, maar mijn lot.
'k Ben van dit lot nochtans 't slachtoffer niet te noemen;
Geen lijdende Onschuld; dat weet God,
Schoon ik 't mijzelven zou verbloemen.

SINE QUIBUS NON.

Veredelt zich een rozenstruik, gij ziet
Dat ze andre doornen krijgt, maar zonder wordt zij niet.
Ontleend.

PARADOXE.

Hoe zegt men mij: „Gij blijft nog jong van geest!"
— Die oud van geest wordt, is nooit jong geweest.
1875.

VERKEERD EFFECT.

Gij meent het goed, maar 't werkt verkeerd.
Voor de ondeugd wilt gij afschuw wekken,
Maar beeldt haar af met zulke trekken,
Dat zij zichzelf *bewondren* leert.
Fier dat *gij* 't zijt, die haar wil malen,
Komt zij zich zien in uw verhalen,
Komt zij zich spieglen in uw lied,
En denkt: „'k Ben nog zoo leelijk niet."

ANDERS.

Gij schildert de Ondeugd zwart, maar stelt haar zwart gezicht
In zulk een belangwekkend licht,
Dat zij zich gaarn herkent en zeit:
„Ik ben toch mooi van leelijkheid."
1875.

BIJ HET GRAF VAN EEN VADER,

NA EEN JAAR TIJDS ZIJN EENIGE DOCHTER DAARIN GEVOLGD.

Hij heeft zoo lang hier omgedwaald
En kon niet scheiden.
Nu is hij zelf terneergedaald,
Waar zij haar leiden.
Vereenigd wordt nu beider stof,
Vereend die zielen,
Die met het: „U zij eer en lof!"
Voor Christus knielen,
En smeeken dat hij van omhoog
Met hemelkrachten
De Weeuw en Moeder sterken moog,
Die nog blijft wachten.

7 Dec. 1875.

RE NON VERBIS.

„'t Geloof in liefde *werk*zaam!" roept ge altijd.
Zoo is 't; en 't helpt niet dat gij *spraak*zaam zijt.

1875.

MAARTSCHE BRUILOFT.

Maart roer zijn staart of houd zich stil,
En geve ons storm of regen,
Hij houdt, hij make 't zoo hij wil,
Geen bruiloftsvreugde tegen,
Noch stuit den opgezetten vloed
Van hartelijke woorden,
Die opwelt uit het vol gemoed,
Die uittreedt uit zijn boorden.

Een ander, tot de trouw gezind,
Verbei de zomerdagen:
Dit Echtpaar vraagt naar weer noch wind
En spot met bui en vlagen.
Een ander kies de Bloeimaand uit
Om d' eersten stap te zetten;
Dees kloeke Bruigom kroont zijn Bruid
Met Maartsche violetten.

Een Maartsch viooltje, zacht en fijn,
Zoo zedig, ingetogen,
Dat mag zijn Bruidje zelf wel zijn,
Dat is zij in zijn oogen.

Zij is voor hem de liefste bloem,
Die 't aardrijk op kon geven;
Ze zij zijn sieraad en zijn roem,
En blijve 't heel zijn leven.

Een Maartsch viooltje tart een tulp
En alle zomerrozen,
Gelijk de parel in haar schulp
Robijnen en turkoozen.
Schoon Paar! gelukkig zij uw lot,
Door zachte en reine vreugden,
En dierbaar in het oog van God
Uw hart, door stille deugden!

3 Maart 1876.

DE HORENSLAK.

Sans ami, comme sans famille,
Ici-bas vivre en étranger;
Se retirer dans sa coquille,
Au signal du moindre danger;
S'aimer d'une amitié sans bornes;
De soi seul emplir sa maison;
En sortir suivant la saison,
Pour faire à son voisin les cornes;
Signaler ses pas destructeurs
Par les traces les plus impures;
Outrager les plus tendres fleurs,
Par ses baisers ou ses morsures;
Enfin, chez soi comme en prison,
Vieillir, de jour en jour plus triste;
C'est l'histoire de l'égoïste
Et celle du colimaçon.

ARNAULT.

Hier, zonder vrienden of gezin,
Gelijk een vreemdling rond te sluipen;
Zorgvuldig in zijn schulp te kruipen,
Zoo ras gevaar dreigt, meer of min;
Met eigen ik en niemand meer
Het huis vervullen, waar ze in wonen,
En, uitgegaan bij gunstig weêr,
De hoornen aan zijn buurman toonen;
Het heilloos pad, waar langs men gaat,
Aan 't vuilste spoor te laten kennen;
De teêrste bloemen, vroeg en laat,
Met valschen kus of beet te schennen;
Gevangene onder eigen dak,
Zijn dagen vreugdloos voort te sleepen,
Ziedaar het leven, welbegrepen,
Van egoïst en horenslak.

MORALE INDÉPENDANTE.

Hen, die in alle christenlanden
In onzen tijd
De hand slaan aan de dierste panden,
En, zonder spijt,
De zeedlijkheid wijsgeerig moorden,
Verstaat en leest een klein getal.
Nochtans de weergalm van hun woorden
Is overal.
Het standpunt, waar zij zich op plaatsen
Is ver en hoog;
't Vlak, waar hun woorden van weerkaatsen,
Onttrekt zich 't oog;
Maar, duizendwerf vermenigvuldigd
Met dof gerucht,
Wordt als orakeltaal gehuldigd
Die stem der lucht.

1876.

TER ZILVEREN ECHTFEEST

VAN

J. BOSBOOM

EN

A. L. G. TOUSSAINT.

Het Echtpaar, één in kunst, in roem, in doel, in geest,
Welsprekend door 't penseel, en schildrend met de veder,
Breng ik mijn hulde en groet en heilbede op hun feest.
Hun oog zie dankende op, Gods oog zie zeegnend neder!

3 April 1876.

TIJD = GELD.

„Tijd"; roept gij daaglijks; „tijd is geld". Dit zal
Daarbij uw denkbeeld zijn: „En geld is 't al".

LAUDARI A VIRO LAUDATO.

Schaamt ge u eens zwakhoofds eerbewijzen:
Verheug u vrij
Waar prijzenswaardigen u prijzen,
Mits — 't meenens zij.

NAAR EPICTETUS.

Valt u een blad, een lauwer op de slapen,
Een eerekruis op 't kleed; neem 't aan in dank!
Maar buk u niet om 't uit het stof te rapen,
Noch waag uw eer aan 't woelige eergedrang.

ONDERSCHEIDING.

Indien gij kunstnaar zijt, en wenscht te blijven,
Waar gij niet *schildren* kunt, ga niet *beschrijven*.

LUCHTKASTEELEN.

Is door een onvoorzienen stoot
Uw kaartenhuis uiteengevallen,
De ramp is niet zoo bijster groot,
En overkomt ons beurtlings allen.
En hebt ge in nieuwen huisbouw zin —
Welnu, de kaarten zijn behouden,
Daar zitten nog veel huizen in,
Die gij maar hebt voor 't bouwen.

Naar RÜCKERT.

VERFLAUWING.

De zangdrift schiet wel wat te kort,
Bij 't klimmen van de jaren;
Wat vroeger grif werd uitgestort,
Schijnt grooter zorg te baren.
Het hart zij vol gelijk weleer,
De hand is traag, en tast niet meer
Zoo gretig naar de snaren.

Wie trekt zich 't aan? — Een nieuw geslacht
Doet nieuwe liedren rijzen,
Verlangt een andren toon en lacht
Met de ouderwetsche wijzen.
Welaan, goê kindren! toont uw vlijt!
Wij zullen zonder nijd of spijt
Wat goed en schoon is prijzen.

1876.

OTTHO GERHARD HELDRING,

overleden te *Marienbad* in *Bohemen*, den 11den,

begraven te *Zetten*, op den *Vluchtheuvel*, den 17den Juli 1876.

Ofschoon de dood uw fakkel bluschte
In ver verwijderd oord;
Hier moest de plaats zijn van uw ruste;
Hier, waar gij thuisbehoort;
Hier, waar wij u met liefde ontvangen;
Met blijdschap bij de smart;
Met tranen op de bleeke wangen;
Maar met een dankbaar hart.

Hier zult gij zacht en rustig slapen,
In vaderlandschen grond,
Te midden, Herder! van de schapen,
Die u Gods liefde zond.
Hier zult gij in de ruste deelen
Van haar die, stil en blijd',
U, den verzorger van zoo velen,
Haar zorgen had gewijd.

Hier zal u 't kerkje schaduw schenken,
Door uwe hand gebouwd,
Waar gij de woorden en de wenken
Des hemels hebt ontvouwd.
Hier staan, als opgerichte steenen
Eerbiediglijk geschaard,
De vier Gestichten [1]) om u henen,
Die zeggen wie gij waart.

[1]) *Steenbeek*, *Talitha kumi*, *Bethel* en de *Normaalschool voor Onderwijzeressen*.

Hier zullen kindren, vrienden, broedren
Verzamen keer op keer,
En diepbewogene gemoedren
Zich wenden tot den Heer,
Om kracht als uwe kracht te vinden,
En moed, uw moed gelijk,
Tot leven, werken, onderwinden,
Volharden, koninklijk!

O Gij gezegende des Heeren,
Man Gods en Menschenvrind,
Schoon voorbeeld, dat wij dankend eeren,
Hoe hebben we u bemind!
De krans verwelkt, na korte stonde,
Die hier uw lijkbus tooit;
Maar 't hart, dat u waardeeren konde,
Vergeet zijn Heldring nooit.

58

TAAL EN LETTEREN.

Uitgesproken aan den Disch van het Taal- en Letterkundig Congres, gehouden te *Brussel*, Augustus 1876.

Zij rusten niet, zij rusten niet,
Wie 't Schoone mag verrukken,
Die ijvren op het Taalgebied,
Die worstlen met het woord en 't lied,
Om Waarheid uit te drukken.
De kunst is lang, het leven kort;
De prijs, waar om gestreden wordt,
Dien weinigen ontvangen,
Is schoon, maar hoog gehangen.

Zij sterven niet, zij sterven nooit,
Die dezen prijs verwierven.
Een lijkbus met een krans getooid,
Een graf met bloemen overstrooid,
Verkondig' dat zij stierven,
Hun stof verga, verwaai — geen nood!
Is Maerlant weg? Is Vondel dood?
Is Bilderdijk bezweken?
— Zij *leven;* want zij *spreken.*

Van nageslacht tot nageslacht,
Van eeuw tot eeuw weerklinken
Hun godenzangen, zwaar of zacht,
Die met hun oude en nieuwe kracht
In open harten zinken;
Het lied der smart, het lied der vreugd,
Het vroolijk lied van liefde en jeugd,
Dat eeuwig jong zal blijven
Zoo ver er wolken drijven.

Zij achten 't niet, zij kennen 't niet,
Die enkel stof bejagen;
Die waar het hart ons vol bij schiet,
Ons oog een zachten traan vergiet,
Hun „maar wat geeft het?" vragen.
Die laagheid strekt zichzelf ten straf;
't Slijkwroetend zwijn beloont zijn draf,
Klapwiekende adelaren,
Der zon in 't oog te staren.

De schoone kunsten sieren 't land,
Waar zij haar kracht in toonen,
De kunstmin, meer dan diamant
Of bloedrobijn, de kronen.
Heil vorst en volken, die 't beseft,
Den kunstnaar eert, beschermt, verheft;
Uw naam zal in gezangen
Onsterflijke eer erlangen!

AAN DE VERSIERDEN

MET HET METALEN KRUIS.

Op hun jaarfeest, in Augustus 1876.

Als de oogstzon op den akker brandt,
De sikkel weidt door de aren,
Herzaamlen zich in Nederland
Zijn oude heldenscharen.
De zeis des doods ging ook te keer,
En dunde hun geleedren zeer,
In vijf en veertig jaren.

Maar die gespaard zijn, *zijn* gespaard,
En toonen dat zij leven,
Van de oude geestdrift niet ontaard,
Door de eigen zucht gedreven;
Nog blaakt het heilig vuur hun borst,
Nog is voor Vaderland en Vorst
Een zelfde hart gebleven.

Metalenkruisers! 't Grijze haar
Siert, met het kruis, u allen.
Nog vijf, nog tien, nog twintig jaar....
Eens zal de laatste vallen.
Dies blijft, voor die nog heden staan,
Het krijgsbevel: „sluit aan! sluit aan!"
Met dubblen nadruk schallen.

Een nieuw geslacht leeft om u voort;
Een derde werd geboren,
Dat nooit de krijgstrom heeft gehoord,
En nimmermeer moog hooren!
Maar wordt zij voor zijn oor geroerd,
Het zij van d' eigen geest vervoerd,
Die u de borst deed gloren!

OPSCHIK.

Draag niet edelsteen bij steen!
Veelheid maakt waardij geringer.
Eéne diamant alleen
Geldt voor echt aan uwen vinger.
Waar zij schieten straal bij straal,
Zal de nijd hen altemaal,
Schoon zij uit Golconda waren,
Voor geslepen glas verklaren.

Naar RÜCKERT.

TELEOPHOBIE.

„'t Geschaapne heeft geen doel", — 't en zij om te bewijzen
Wat gij bewezen wenscht te zien.
Den Maker mag het werk niet prijzen;
Genoeg zoo 't maar den roem des Onderzoekers dien'!
„Een plan!..." Het denkbeeld doet u schrikken!
't Is alles gansch vanzelf gegaan,
Maar komt zich in uw stelsel schikken,
Als waar 't alleen daarom gedaan.

MATERIALISTISCHE LOGICA.

„Een bons op 't hoofd — het brein lijdt last.
„'t Verstand bekomt er nimmer van.
„Het brein is dus 't verstand." — Wel vast;
Zooals de zaag de timmerman.

PSYCHOLOGIE.

Verhef geen psychologen!
Nakomers al te maal.
Voorganger in mijn oogen
Is hier alleen de Taal.

PRIMA QUAE VITAM DEDIT HORA, CARPSIT.

't Uur der geboorte zelf verkort den duur
Van 't leven; 't wordt gerekt door 't stervensuur.

WET DER TRANEN.

Waar traan en glimlach samenkomen,
Wordt steeds de traan
Het eerst vernomen,
Om 't laatst te gaan.

WAARSCHUWING.

Zoo gij uw weg met God wilt treên:
Loop nooit vooruit; dan loopt ge alleen.

ZELFS DAT NIET!

„Een blik slechts!" zegt ge in valsch vertrouwen;
„En dan niets meer!" — Maak 't u niet diets!
Wilt gij den zinnen *iets* onthouen,
Vergun hun *niets*.

---

bij bl. 62.

Verhef geen Psychologen,
Naskomers altemaal.
Voorgangster in mijn oogen
Is hier alleen de Taal.

Aan iemand die mij opheldering van zijne bedoeling vraagt schreef ik 16 Oct. 1882.

„De Taal is de eerste, onwillekeurige onmiddelijke uitdrukking van het Zelfbesef.

„In haar leeft al wat in de Ziel is omgaat en voor uitdrukking vatbaar is, zich aan haar en woorden gegeven.
Zij doet de Ziel kennen.
Zij is de spiegel der Ziel.
Psychologie is bespiegeling; is de vrucht van wijsgeerig nadenken over het geen in haar reeds zijn uitdrukking gevonden heeft, en van de poging om die te doorgronden.
Is deze opvatting juist, dan had ik recht te zeggen

Verhef geen Psychologen!
Naskomers al te maal.
Voorgangster in mijn oogen
Is hier
(d.w.z. „op dit gebied")
Is hier alleen de Taal.

Met.

Metteraad beschouw ik haar op
dit gebied als de Eerdere en
Mindere.
Mijnheer verlangt eenvoud als ik
geschreven had: Voorgangster.

=

KATJESSPEL.

Speel met den hartstocht niet. Een tijd lang ga het goed:
Wat steeds te vreezen was, zal eindlijk toch gebeuren;
Gelijk het wilde dier, dat makke kunsten doet,
Toch altijd eindigt met zijn meester te verscheuren.

ROL CREËEREN.

De stervling *schept* zijn rol op 't schouwtooneel van 't leven,
En *speelt* haar goed of slecht. Toch was zij hem *gegeven*.

AAN MIJN ZOON.

MET EEN UURWERK.

Zoolang uw levensdag mag duren,
Dit is mijn bede, —
Wijze u dit werk gezegende uren,
En welbestede!

---

4 Dec 1876.

VOOR KORT.

Wij gaan tezaam een zelfde pad;
Een zelfde deur zien we openstaan;
Wat is ons scheiden? Niets, dan dat
Wij *een voor een* naar binnen gaan.

VERGEEFS.

Uw vensters keeren 't licht; toch dringt het door de reten;
Het duister is geweest.
Voor Jezus sluit gij 't hart, wilt zelfs zijn naam vergeten;
Toch werkt hij op uw geest.

VICTUROS AGIMUS SEMPER NEC VIVIMUS UNQUAM.

MANILIUS.

Wij leven nooit; wij wachten steeds op 't leven,
Dat nimmer komt, maar altijd gaat;
Het NU wordt weggedacht voor wat te komen staat.
Nog vragen wij: Waar is de tijd gebleven?

HERINNERING.

Weet dit, geleerde mannen,
Die andrer leeraars zijt!
De boog *altijd* gespannen
Raakt alle spankracht kwijt;
De boog *verkeerd* gespannen,
Nog grooter ongeluk,
Breekt in uw handen stuk.

AAN EEN OPGEWORPEN ZIEKENTROOSTER.

Voor die op 't ziekbed kwijnen
Zijt gij de rechte man niet, Piet!
Gij kent de medicijnen;
Maar van de dosis weet gij niet.

„ALLE MENSCHEN ZIJN LEUGENAARS."

Psalm CXVI: 11.

„De Schrift tot leugenaar te maken
Is zondig," predikt Gijs vol vuur,
En liegt maar toe met stijve kaken,
Tot grooter glorie der Schriftuur.

'T SPREEKT VANZELF.

Jan heeft zijn buurman welgedaan;
Maar dees ontloopt hem sinds dien dag.
Vanwaar die afkeer komen mag? —
Elk poogt zijn crediteur te ontgaan.

AAN CLARA,

OP DEN DAG VAN HAAR VERTREK NAAR
OOST-INDIË,

met het Stoomschip »*Voorwaarts*."

Vaarwel, mijn dochter, streef met moed
Door zee en vloed
Naar 't geurig Oosten!
Ga daar eens Echtvriends trouw gemoed
Van 't uitgerekt verlangen troosten,
En breng mijn Zoon mijn Vadergroet!

Met ons gedachten blijven wij
Het schip nabij,
Dat u mag dragen.
Wij volgen u van zee tot zee,
De weken tellende en de dagen
Met luiden wensch en stille beê.

Wat feest- wat dank-dag zal het zijn,
Als, na de pijn
Van 't machtloos wachten, heimlijk schromen,
Ons hart zich ophaalt aan 't genot
Der blijde tijding: „Aangekomen —
Gezond — Vereenigd — Dank zij God."

O spoedig smake 't ouderhart
Die vreugd, de smart
Vergoedende van 't moeilijk scheiden!
Vaarwel! Vaarwel! De „Voorwaarts" wacht;
Gods Englen mogen 't schip geleiden,
Beschermende u, bij dag en nacht.

22 Dec. 1876.

AAN ....

Tu ne me chercherais pas, si tu ne
m'avais déjà trouvé.
CHRISTUS, bij PASCAL

Daal in uzelven af;
Gij zult er Christus vinden,
Als in een eerlijk graf,
Waar doeken hem omwinden;
En drijft de heete zondesmart
U tranen langs de bleeke kaken,
Hij zal voor 't hem behoevend hart
Als uit den doode ontwaken.

Gij hebt hem lang miskend,
Schoon veel van hem geweten;
Maar die tot hem zich wendt,
Wordt nimmer iets verweten.
Dien ge als een doode hebt vereerd,
Zal als de levende u gedenken,
En wat ge eerst nu van hem begeert,
Als 't lang voor u gereede u schenken.

1877.

EVEN LIEF.

Mijn kleinkroost meerdert vast en klom
Al tot een viertal zonen.
Een aardig meisje leidt den drom
Met rozen op de koonen.
Grootmoeders lieven naam draagt zij —
O worde 't eene Aleide! —
Een tweetal knapen heet naar *mij*, —
— Gods zegen ruste op beide!
Twee hebben van den andren kant
Hun waarden naam verworven,
Naar mannen, voor hun vaderland
En huis te vroeg gestorven.
Maar met wat namen, en naar wien
Of wat, zij heeten zouden,
Ik bleef hen even gaarne zien
En evenveel van deze' als dien,
Van dien als dezen houden.

Februari 1877.

Dirk Baron v. Hogendorp
Adrienne Jacob.
's Hage 22 Mei

OPENLIJK VERLOOFD.

Aan .....

Voor Gods en aller menschen oogen
De liefde, die hun hart verheugt,
Te erkennen met een fiere vreugd/
Driewerf gelukkig zij die 't mogen!
Zij 't zoet geheim zoo zoet als 't mag;
Een groot geluk wil klaren dag.

Die klare dag is aangebroken;
Die schoonste zon is opgegaan;
De nachtegalen heffen aan,
En alle rozen zijn ontloken
Op 't pad ontsloten voor uw voet,
Waar oog en hart u blij begroet.

Smaak uw geluk met volle togen,
Verbeidende den blijden stond,
Waarin een heilig echtverbond
Het gaat voltooien en verhoogen;
En zorg, lief Paar! dat ieder weet
Hoe wijs de keus was, die gij deedt.

1877.

72

QUERULIANA.

I.

Dat *rei* een zangrei zegt, een dansrei of een koor,
En *rij* een reeks beduidt, drong niet tot ieder door.
Dat die op 't mos zich *vlijt*, geen *vleier* hoeft te wezen,
Blijkt ons niet altijd, waar wij 't lezen;
En wat *geenssints* beduiden moet,
Wordt geenszins door mijn brein bevroed.

II.

Schijfschieten heette 't eerst wat nu *Schietwedstrijd* heet.
Scherpschutters placht voordezen
De vaste naam te wezen
Van die met vaste hand zich in den Doelen kweet.
't Is nu al *juistheidwapen* wat men ziet;
De juiste *woorden* echter treft men niet.

III.

Een *afgeworpen* vrucht deed eertijds zuchten slaken.
Zij kon slechts *noodrijp* zijn, doorvreten van een worm,
Of afgesmeten door een storm:
Thans schijnt zij iedereen te smaken.

IV.

Verplaatsen is?
„Van plaats verandren doen."
Zeer goed.
Zeg nu ook wat *verpakken* wezen moet!
„*Verpakken* is nu voor *in*pakken 't woord..."
Och! pak u voort!

V.

„Iets ten halve te zijn" is een kwaad en een leed;
Maar uw „halfheid" is Duitsch, en *heel* Duitsch, dat gij 't weet.

VI.

„*Van af*" is meer dan schennis van een wet,
Door taalgeleerden ingezet;
Moedwillige verkrachting mag het heeten
Van taalgevoel en taalgeweten.
„'k Wou af uw schoot," zegt in zijn brabbeltaal het wicht,
Dat aanstonds beter leert door moeders onderricht,
En zeker levenslang in 't rechte spoor zal blijven,
Zoo 't maar geen lezen leert of schrijven.

VII.

Gij *gaat er op in, gij gaat er op in!*
Sta mij toe, dat ik *er in trede.*
Gij hebt, op zijn Duitsch, polemiek in den zin;
Maar ik, op zijn Hollandsch, houd vrede.

VIII..

Erg lief, erg mooi, erg aardig — beste man!
't Hardnekkigst optimisme beeft er van.
Wordt alles erg, dan is 't zoo erg als 't kan.

741

Mr. A. M. Schölte
Mej.e v. d. Vlugt
Haarlem

GESTOORDE BRUIDSVREUGDE.

Hoe blaast nog de oostewind zoo guur
Langs akker, veld en wegen,
En houdt de ontwakende natuur
In 't wakkerworden tegen!
Geen nood! Zij leeft en wacht haar dag,
En zal, zoo vroolijk als zij plag,
Zich weer met bloemen kronen
En al haar schatten toonen.

Wat dreiging van een dag vol leeds
Kwam hier de bruidsvreugd stuiten,
En sloot door zorg en bange vrees
Haar feestlijkheden buiten?
Geen nood! De liefde leeft in 't hart;
Zij mint de vreugd, maar schuwt geen smart;
Zij groeit bij droefenissen,
En kan den feestdisch missen.

Doet dit uw eerste tegenspoed
U voelen en ervaren:
Lief paar! waag dan met blijden moed
Uw scheepjen aan de baren.
Is 't ebbe en vloed op 's levens zee,
Zijn wind en stroom niet altijd meê:
't Geluk is in den zegen
Der trouwe min gelegen.

Doch is 't geluk voor 't wenschen veil
Van die u thans omringen,
Dan voegt zich bij dat innig heil
Nog tal van zegeningen.
Haast wijk' de koude en bloeie 't veld,
Straks zij de kranke weer hersteld,
En eerlang, eerlang dage
Wat goeds uit 's Gravenhage. [1])

19 April, 1877.

[1]) Een gehoopte ~~benoeming~~ bevordering.

Halso 23 Mei.

IN HET BOSCH.

DICHTER:

Hef aan, hef aan toch, nachtegaal!
Indien ik door dees bosschen dwaal,
Is 't om uw lieve stem te hooren!
Laat duif en koekoek niet aan 't woord;
Voor die hier gaat en u niet hoort,
Zijn schrede en tijd verloren.

NACHTEGAAL:

Gij dwaas! 't is niet voor *uw* vermaak,
Dat ik mijn zoete zangen slaak,
Ofschoon 't uw eigenwaan zoo schijne!
Mijn eenig lied is 't lied der min;
Gij zingt het voor uw hartvriendin;
En als Ik zing, is 't voor de mijne.

Mei, 1877.

ONDERWERPING MET VOLHARDING.

In Godes hand te *geven*
Lot, uitzicht, hoop, en wensch,
In dit afhanklijk leven,
Is wijsheid in den mensch.
In Godes hand te *laten*
Wat eens haar werd betrouwd,
Is wijsheid boven maten,
Die zelden wordt aanschouwd.

EEN GRAFSCHRIFT.

Ci dessous gît un grand seigneur,
Qui de son vivant nous apprit
Qu'un homme peut vivre sans coeur
Et mourir sans rendre l'esprit.
LA COMTESSE DE BRÉGIS.

De man, die hier begraven werd,
Bewees door sterven en door leven,
Dat men kan leven zonder hart,
En sterven, maar den geest niet geven!

WAARSCHUWING.

Overloop uwen vriend niet, noch zit er te lang;
Voor een zegen, verwierft ge u vervloeking.
Menig vriend maakt het daardoor zijn vrienden te bang.
Uw bezoek zij bezoek, geen bezoeking.

JAN REK.

Jan Rek wil grooter zijn dan God hem heeft gemaakt.
Dies staat hij doorgaans op zijn teenen.
Vergeefsch gepoog! De sukkel raakt
Toch niet aan 't geen waarnaar hij haakt,
Maar wel veelvuldig van de beenen.

NOBLESSE OBLIGE.

Devies van de Hertogen de Lévis.

Noblesse oblige — Groot de Groote, die 't beseft! —
Maar klein de Kleine, die 't hem voorhoudt! Hij verheft
Zichzelf, of zoekt zijn voordeel te bejagen
En d'arend, dien hij vleit, tot leg-hen te verlagen.
Febr. 1877.

AAN FAVELLUS.

Uw stijl, Favellus, is een nufje.
Zij draagt altijd het nieuwste snufje;
Zij rijgt zich stijfjes, schoeit zich knapjes,
En tript daarheen met kleine stapjes,
Laat luid haar hooge hakjes tikken,
Trousseert haar kleedje alle oogenblikken,
Om ieder vuiltjen, ieder spatje
Met zorg te mijden op haar padje,
En weet maar niet hoe zich te wenden
Om van de vrienden en bekenden
Steeds meer de opmerkzaamheid te trekken,
En elks bewondring op te wekken;
Ook gaat zij nooit voorbij, Favel!
Of ieder onzer zegt: „Wel! wel!"

1877.

EEN WEG DIE UITNEMENDER IS.

Wat duizend malen is gezegd,
Dat zegt gij slecht;
Uw spreken heeft geen roem te hopen;
Leg u op 't zwijgen toe, mijnheer!
En 't pad der eer
Staat voor u open.

TELEURSTELLING.

't Stond in d' oproepingsbrief te lezen;
De president herhaalde 't luid:
„*Gedachten*wissling" zou het wezen;
Maar 't kwam op *woorden*wissling uit.

EERVOLLE UITZONDERING.

„De Nederlanders zijn" — Wat zijn ze niet? Lees honderd
Couranten, lees er één: 't is steeds hetzelfde lied:
De Nederlanders deugen niet;
Hun dagbladschrijvers, dat verstaat zich, uitgezonderd.

NIEUWE STIJL.

Ministers plachten *af te treden;*
Zij mogen *weggaan* — luidt het heden;
Zich uit de voeten maken hiet
Het zelfs bij een, die niets ontziet.
Zoo spreekt, zoo schrijft men naar uw regel,
Hof van Jan Vlegel!

NIEUWSTE STIJL.

Jan Salie speelt niet meer den baas;
Hij maakte voor Jan Vlegel plaats;
Hoe plomper nu, hoe fraaier.
De ruwste taal, de platste spraak
Is naar den welbekenden smaak
Van boef en oproerkraaier.
Weg met den liksteen en de vijl!
Wij hakken met de grove bijl.

1877.

Aan Thomas Weevers
en zijn Lieve Bruid
15 Aug 1877

GULDEN BRUIDSPAAR.

Vijftig jaar vereend,
Lief en leed gedragen;
  Dikwijls veel geweend,
Zonder veel te klagen;
  Dikwijls veel gesmaakt
Van des Heeren goedheid;
  Over 't hart gewaakt
Bij 't genot dier zoetheid;
En bij bittre togen
  Ook den troost gekend,
Die zich uit den Hoogen
  Tot de harten wendt.
De Echtgenoot nog krachtig
  En vol levensmoed;
Schoon nabij de tachtig
  Nog vol geest en gloed;
't Vrouwtje wel wat zwakker,
  Maar, hoe slecht gesteld,
Levendig en wakker
  Waar het liefde geldt,
Liefde voor haar gade,
  Liefde voor haar kroost,
Dat zij Gods genade
  Opdraagt onverpoosd.

„Blijft nog wat verbonden,
  „Wordt nog lang gespaard!"
Roepen hart en monden,
  „Want gij zijt het waard!"
Maar Gij buigt ootmoedig
  't Hoofd, en schikt u stil
(Koom hij spade of spoedig)
  Naar des Heeren wil.

15 Aug. 1877.

ONTWIKKELINGS-THEORIE.

„Ontwikkling!" roept men. „Uit het leelijke, het schoone;
„'t Goede uit het kwade; en de waarheid uit bedrog.
„Zoo is 't, en anders niet." Ik echter twijfel nog
Totdat hij, die 't beweert, het door zichzelven toone.

HÎC RHODUS, HIC SALTA.

Het onverklaarbre is meer dan al wat gij verklaart;
En al wat gij verklaart berust op 't onverklaarde.
Eén blik in die Geheimnis was meer waard
Dan al wat proefbevinding samengaarde.

BILEAMS EZEL.

Dat ooit een ezel sprak, schijnt u te groot een wonder.
Mij treft het niet bijzonder.
Neen, dat een ezel zwijgt, mijnheer,
Verbaast mij dikwijls meer.

NOODWENDIGHEID.

„Noodwendigheid regeert; geen Wijsheid; maar ik ben
De Wijsheid, ik, die de Noodwendigheid erken."

TEGEN MISREKENING.

Gij rekent en berekent steeds, *mi care!*
Maar rekent ge ook op 't onberekenbare?

ZONSOPGANG.

Ziet men nog starren aan de lucht,
Wanneer de zon begint te stralen,
  Voor wie niet slechts het duister zwicht,
Maar alle lichten onderhalen?
  De maan verbleekt, geen star houdt stand —
  Maar 't wolkje krijgt een gouden rand.

  Hoort men nog zangers, waar het lied
Der meesterzangers op mocht stijgen?
  De stoutste zelfs verbreken niet
Het algemeen, eerbiedig zwijgen —
  Maar om een mond, beproefd door druk,
  Verschijnt een glimlach van geluk.

DRIEËNZESTIGSTE VERJAARDAG.

Voor drieënzestig jaar geduld,
Voor drieënzestig jaar genade,
  Een maat met weldaan hoog gevuld,
Een levenspad, dat ge overlaadde
  Met bloemen, waaraan niets ontbrak,
  En waar, zoo mij een doren stak,
De balsem vloeide naast de wonde;
  Voor kracht bij vreugd en troost bij smart,
Voor zoo veel goeds bij zoo veel zonde,
  Dankt u, o God! mijn kloppend hart.

  Nog klopt het; ja voor gade en kind,
Voor kroost en kleinkroost mij geboren;
  Voor menig bijgebleven vrind,
Na velen, door den dood verloren;
  Voor 't werk, waarin ik dag aan dag
  U naar vermogen dienen mag,
Voor 't Goede en Schoone, waar ik 't vinde,
  O God! nog met denzelfden gloed
Waarmeê mijn ziele 't vroeg beminde,
  En immers eeuwig minnen moet?

'k Ben jong geweest; 'k ben oud geworden,
Maar voor veroudren nog bewaard;
Wat boomen om mij heen verdorden,
Ik voel mij sap en merg gespaard.
Waartoe, o Heer van dood en leven?
Dan om een weinig vrucht te geven,
Een weinig lommer laat als vroeg;
Totdat uw bijl wordt opgeheven
En 't woord gesproken: „Lang genoeg."

Nassau a/L.,
13 Sept. 1877.

89

Johanna Elisabeth Leggat
Invasione C. L. Forest
mijn schoonzuster

BIJ EEN GRAF IN DEN VREEMDE.

Geen afscheidssmart, geen bang Vaarwel,
Beantwoord uit bedrukte monden,
Maar ingeslapen, stil en snel
De rust aan de eeuwge rust verbonden —
Zoo hebt gij hier naar Gods bestel,
Uw einde in 't vreemde land gevonden.

In 't vreemde land, in 't verre graf,
Maar waar eendrachtig zich om scharen
De kinderen, die God u gaf,
Die weenende in de groeve staren,
Doch staan u aan den hemel af.
Dit denkbeeld doet de smart bedaren.

Hoe lieflijk is de heuvelkling,
Uw stof tot rustplaats aangewezen,
Besloten in een ommering
Van bergen, schoon en hoog gerezen.
De rustplaats, die uw ziel ontving,
Moog veiliger en schooner wezen!

Uw leven heeft, een kalme vloed,
Zich kalm in 't doodsmeer uitgegoten.
Uw liefde was een zachte gloed,
Uw deugd in needrig hart besloten.
Een stille geest, een rein gemoed
Heeft altijd gunst bij God genoten.

Ik heb u veertig jaar gekend;
Dooreengevlochten was ons leven;
Maar gij, tot aan uw vreedzaam end,
Zijt steeds uzelf gelijk gebleven.
Uw beeld, tot ook mijn dag zich wendt,
Blijft vriendlijk mij voor oogen zweven.

NIHIL LONGE A DEO.
MONICA.

Nassau a/L.
14 Sept. 1877.

(Later op haar graf geplaatst gebeeld.)

KINDERTRANEN.

Het knaapje schreit.
Een kleinigheid
Kost d'armen jongen tranen-plassen.
Zijn vader glimlacht bij dat leed:
Is dat niet wreed?....
Vraag 't als hij is volwassen.

Hoe menig klacht
Wordt uitgebracht
Om rampen, redloos in dit leven.
Heeft God geen deernis? Deelt hij niet
In ons yerdriet?....
Laat de eeuwigheid het antwoord geven.

1877.

BEPROEVING.

Hij die met God een blik gewisseld heeft,
Heeft lang genoeg geleefd.
„Laat nu, o Heer! uw dienstknecht gaan in vrede!"
Zoo luidt ook zijne bede.

Maar God beproeft dien hij gelukkig maakt.
Een bange stonde naakt.
Een zwarte wolk, die 't zonlicht komt vervangen,
Begint het hart te prangen.

Daar daalt de nacht; daar dooft de laatste ster;
En alle troost schijnt ver...
Neen. Wanhoop niet! Stare ook uw oog in 't duister:
Ontsluit uw hart, en luister!

Daar is een stem, die antwoordt op uw klacht;
Daar is een liefdemacht,
Die steunt, en die haar liefderijk bedoelen
In 't innigst hart doet voelen,

En de overtuiging kweekt, die eenmaal zegt:
„Nu ken ik God eerst recht!"

1877.

TER BEGRAAFPLAATS.

't Is soms of het Leven de Dooden bespot.
Wij brengen de ontslaapnen ten Akker van God;
Wij zwijgen eerbiedig, wij fluisteren zacht;
Het offer der tranen wordt snikkend gebracht;
Wij wagen een troostwoord, een ernstig vermaan;
Wij wijzen ten hemel.... Op eens kraait een haan;
Een hond komt geloopen en breekt door de rij;
Een snorrende spoortrein druischt gillend voorbij,
En spreekt in dien wanklank het haastige woord:
„Het leven heeft haast; staat niet stil; spoedt u voort!
Spoedt u voort — tot uw werk — tot uw zaak — tot uw taak;
Onze tijd heeft slechts tijd voor gewin of vermaak.
Staat niet stil bij de graven, niet stil bij uw smart;
Staat niet stil bij den hemel, niet stil bij uw hart!
Eens was 't leven een scheepsreis, een reis langs de kust,
Met een lieflijken droom van een haven der rust;
Nu, een reis met den sneltrein, steeds verder, steeds voort,
Tot de stoomketel springt of de wagen ontspoort."

1877.

Indien ge iets goeds verricht, mijn zoon!
't Nog meer te willen zij uw loon.

't En is geen rijkdom, die het doet.
De kunst is keur, geen overvloed.

CONSEQUENT.

Gij „blijft uzelf gelijk." — Waarin? In de overtuiging
Dat gij altijd gelijk hebt. Dit staat pal.
Daaraan is geen verwrikking of verbuiging;
Standvastigheid gaat boven al!

'k Ben zoo standvastig niet. Mij zelven toe te schrijven:
„Ik kan niet dwalen, niets meer leeren" is te mal.
Ik wensch in eerlijkheid mijzelf gelijk te blijven;
Want eerlijkheid gaat boven al.

TER NAGEDACHTENIS.

Gij stierft, gij daaldet in uw graf;
Een lichtglans merkt uw spoor,
En glinstert voort en laat niet af
Te troosten met zijn gloor;
Een lichtglans, die een denkbeeld geeft,
Van 't licht, waarbij gij hebt geleefd.

Licht van geloof en liefde en hoop,
Vroeg schijnende om uw hoofd,
Door heel uw aardschen levensloop
Versterkt, en nooit verdoofd.
't Omstraalde uw stervend aangezicht —
Wij zien u niet dan in dat licht.

Dat smoort de klacht, dat stilt de smart,
Dat droogt de tranen af;
Dat is de balsem voor het hart,
De zegen bij uw graf,
Die elk doet zeggen duizendmaal:
„Och dat ook mij dat licht bestraal!"

1877.

DOOFPOT.

Niet alle vuur moet branden
Of glimmen blijven, dat staat vast;
't Zijn dikwijls wijze handen,
Waarmeê men naar den doofpot tast.
Wees haastig om te smoren,
Waar 't minste twistvuur wordt gestrooid;
Geen vonkje blijve er gloren —
Maar 't vuur der liefde, doof dat nooit.

VOOR OUDEJAARSAVONDPREDIKERS.

Gij preekt: „de tijd vliegt snel; het vluchtig leven slijt!"
Och, wees gij zelf nu ook wat zuinig met den tijd.

Werk door en woeker met uw uren;
Spaar gaaf noch kracht!
Straks daalt de nacht;
De roest verslijt veel meer dan 't schuren.

Uw stof is arm; uw stijl is breed;
Een maagre mensch, maar dik gekleed.

Tezijnertijd komt ramp en tegenspoed.
Bevreesdheid gaat ze halfweg tegemoet.

CATHEDER-NOVELLISTEN.

Novellen-makers en -uitkramers, als gij weet,
Die zijn er bij de vleet.
Men zou misschien als regel kunnen stellen:
Die niets te zeggen heeft, komt wat vertellen.

1878.

JACOBUS JAN CREMER.

Een uit duizend.

Wie Cremer *leest*, kent slechts zijn twintigst deel;
Alleen wie Cremer *hoort*, kent hem geheel.
Men kan door 't oog niet dan *een weinig* hooren
Van 't geen hij ons te aanschouwen geeft, door de ooren.

April. 1878.

TWEE STERFBEDDEN.

Het oog van HAUSSCHEIN [1]) brak. — Als licht ontboden werd,
Zoo wees hij op zijn hart.
„Dáár heb ik lichts genoeg", kwam stervend van zijn lippen. —
„Meer licht!" riep GÖTHE, [2]) en liet den adem glippen.

1878.

[1]) Oecolampadius † 1531.
[2]) Göthe † 1832.

AFVAL.

Wat afvalt van den hoogen God,
Moet vallen.
Een zelfde schuld: een zelfde lot
Voor allen.
't Gezin, 't geslacht, het volk, de staat,
De kleinen en de grooten:
Verlaten wordt wat God verlaat,
Wat God verstoot, verstooten.
Wel hoort men daaglijks stem op stem
Weerklinken:
„Geen nood! wij redden 't zonder Hem!"
Maar die het zeggen — zinken.

1878.

MIJN ZWARTE TIJD.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

'k Heb openhartiglijk mijn „Zwarten tijd" beleden,
Hem met dien naam benoemd;
Zijn dwaasheid niet verbloemd,
Gezorgd dat anderen, gewaarschuwd, hem vermeden, —
Maar niet tot loon gehad,
Dat iemand hem vergat.

April 1878.

En tot myn loon gehad,
Dat dat men elk, ook dat men hem vergat.

AAN J. LANGELAAN,

Veertig jaar Arts te Heemstede.

Den kundige' Arts, in bange stonden
Steeds even trouw als wijs bevonden;
Den Vriend, dien nooit mijn hart vergeet;
Den Christen, onder lief en leed,
Wien God nog menig jaar moog sterken
Met kracht tot dragen, moed tot werken,
Met balsem voor een hart, dat bloedt,
Mijn warmen feest- en broeder-groet!

18 Mei 1878.

QUANDOQUIDEM DORMITAT BONUS HOMERUS.

„Dat zelfs Homerus somtijds inslaapt" is gezegd
Door Flaccus; maar, mijn hemel! geeft dit recht
Aan die nooit wakker zijn en iedereen doen slapen,
Zich ook al aan den naam van dichter te vergapen?
Het schijnt zoo. Menig rijmwerk onzer eeuw
Voere op den titel niet: GEDICHTEN, maar: GEGEEUW.

1878.

GENOEG IS MEER.

SPREUK VAN ANNA ROEMERS.

Genoeg is meer; niet slechts meer dan „*te weinig*", maar
Meer dan „*te veel*". Die 't er meê doen kan, vindt het waar.

1878.

STICHTING.

Het was een hooge feestdag
Voor 't vrome christendom;
De klokken luidden plechtig
En noodigden ten dom.
De dom was hoog en statig,
Het orgel diep van klank;
Na ernstige gebeden,
Kwam zielvol psalmgezang;
De preek was goed en krachtig —
Maar ik werd meer gesticht
Door uw devoot gezicht.

Daar zat gij, stil en zedig,
En sloegt den blik omhoog,
De handen saamgevouwen,
Een grooten traan in 't oog.
Dat ootmoed en vertrouwen
Die meerder zijn dan schijn,
Op aarde zijn te aanschouwen,
Op aarde 't schoonste zijn,
Dat de eelste vrucht der Vroomheid
In Eenvoud wordt gekweekt,
Dat hebt gij mij stilzwijgend
Door uw gelaat *gepreekt*.
Dat reine zielevrede
Bij menschen wonen kan,

Daar *zong* uw helder voorhoofd
Den Heer een loflied van.
Dat God de blijdste Hope
Aan zacht Geduld verbond,
Dien *zegen* sprak het lachjen
Om uw gesloten mond.
Ik zou niet durven zweren
Dat gij *geluisterd* hadt,
Maar zag dat gij *aanbadt*.

1878.

OOST, WEST, THUIS BEST.

In hoven en hoeven,
in Oost of in West,
Moog 't *goed* zijn te toeven:
te huis is het *best*.
Geen plekje zoo heilig,
Geen kerk of geen kluis
Zoo vreedzaam en veilig
Als 't vreedzaam Tehuis.

't Zij prachtig in 't Oosten,
't zij heerlijk in 't Zuid;
Natuur sprei er schatten
en wonderen uit;
Het goud moge er lokken,
de wellust, of de eer;
Genot moge er veel zijn:
Gemis is er meer.

Tehuis zijn mijn schatten,
mijn eer, en mijn lust;
Mijn smaaklijkste maaltijd,
mijn rustigste rust.
De bloem in mijn venster,
het vuur op mijn haard
Zijn al uw tooneelen
en lustoorden waard.

1878.

SENTIMENTEEL.

Gevoelziek volkje, smart-studenten,
Verliefd, gekrenkt, mistroostig koor!
Gij gorgelt u met sentimenten;
Maar slikt gij ooit een droppel door?

Ontleend.

HARIG.

Hoe harig is onze eeuw! De vrouwen dragen vlechten
Van haar op 't hoofd als Atlas' hemelkloot;
De mannen, baarden, zwart, bruin, grijs, wit, bont, en rood —
Vertooning van physieke krachten,
Bedreiging met barbaarsch geweld,
Is dit, waar zij haar eer in stelt?

1878.

BIS IN EUNDEM.

'k Zie daaglijks nieuwe vrienden in mijn ouden.
Een nieuwe baard bedekt hun oud gelaat.
Eerst kijk ik vreemd; maar 't is niet kwaad;
Nu kan ik tweemaal van hen houden.

VERKEERDE WERELD.

Hoe maakt thans de oude stok een rijpe jeugd te schande!
Onze oudste vrouwen zijn de fraaist getande.

1878.

EX UNGUE.

Wie is beleefdst, wie spreekt bescheidenst van de twee?
„*Hoor reis!*" zegt Hollands volk, maar de Engelschman: „*I say.*"

DOMME DOMMEKRACHT.

De dommekracht in zeedlijke belangen,
Ter vordring van het Rijk van God,
Is God verzoeken en verlangen
Dat Satan zelf met onze domheid spot.

ZIE WAT GIJ DOET.

Zorg dat uw hand geen vruchtbaar twijgje knakke;
Snij 't vooze weg, maar ondersteun het zwakke.

1878.

OP HET HUWELIJK

VAN MIJN ACHTSTE KIND;

Beroepen Predikant te *Houten*.

„Zeven en een was acht;
Ze zeiden dat het wat veel was" [1])
Maar schoon 't een ordentelijk deel was,
We hebben tot vijftien 't gebracht.

Schoonzoons kregen wij twee;
Zij werden met blijdschap ontvangen;
Wij konden geen beetre verlangen;
Wij tellen ze als eigene meê.

Schoondochters hebben wij een.
Zij is wel wat ver uit onze oogen
Haar echtvriend in de armen gevlogen;
Maar mochten wij 't laken? Neen. [2])

Ook blijft het er geenszins bij.
Daar brengt ons Cornelis de tweede!
„Wij zijn uitermate te vrede"
En haast zoo gelukkig als hij.

Naar Oost of West te gaan
Zal hij zich met haar niet verstouten.
Zij gaan vooreerst maar naar Houten,
Een uur op zijn best hier van daan.

---

[1]) Zie Dichtw: III. blz. 167.
[2]) Zie hiervoor blz. 68, Aan Clara, enz.

Daar staat de woning klaar,
Omgeven van needrige daken,
Waarin zij tezamen gaan smaken
Het zoet van 't eerste jaar.

De pastorie, het stil
En zedig en zalig verblijfje,
Daar 't zedig en huiselijk wijfje
Een hemeltje stichten wil.

Daar staat de statige kerk,
En opent haar deur met verlangen,
Om de eerstelingen te ontvangen
Van 's jeugdigen leeraars werk.

Daar ligt de herderstaf
De trouwe hand te verbeiden,
Waarmeê hij de kudde zal weiden,
Die God hem te weiden gaf.

Trek op, gelukkig Paar!
Met Zijn en uw Vaders zegen,
En weest, onder vóór en tegen,
Een zegen, ook voor elkaar!

9 Aug. 1878.

AAN L. R. BEYNEN,

TE LEIDEN MIJN CONTUBERNAAL.

Op zijn Veertigjarig feest.

als Rector van 't Haagsch Gymnasium.

Voor veertig jaar mijn Tentgenoot
In 't kamp der Wetenschaps-recruten,
En sinds dien tijd tot op dees dag
Een trouwe vriend van 't echte slag,
Wiens ooren dikwijls moesten tuten,
Wanneer, in zijn afwezigheid,
In kleiner of in grooter kringen,
Zijn lof door mij werd uitgebreid,
Waar niemand had op af te dingen,
En dien ik thans op dezen dag,
Als Jubilaris groeten mag!
Wat zou mijn mond u zeggen mogen,
Dat gij niet altijd wist en steeds
Gelezen hebt in 't hart van Beets,
En nu moogt lezen in zijn oogen?
God, die ons Vrienden heeft gemaakt,
En Broeders worden deed uit vrinden,
Als 't samenwonen werd gestaakt
Om elk zijn weg en werk te vinden;
Hij, die u thans de rust verleent,
Mij mooglijk nog een weinig jaren

Aan 't werk houdt, zoo hij 't dienstig meent,
Zoo lang dit bloed ons vloeit door de aren,
Houde ons in éénen geest vereend!
En komt de dood ons d'adem rooven,
Mijn Laurens Reinhart! Wel, daar zij
Een plaatsje dan voor u en mij
In 't *Contubernium*, hierboven!

Scheveningen,
11 Sept. 1878.

„'k Ben *dwaas geweest*," herhaalt gij duizendmalen,
Maar 't let u nooit uw dwaasheen te herhalen.
Zeg eenmaal: „'k Heb *gezondigd*; 'k voel mijn *schuld*!"
Zoo weet ik dat gij wijzer worden zult.

Ik zal 't bewondren, wil 't verheffen,
Indien 't natuurlijk tot mij komt;
Maar 't is onmooglijk mij te treffen
Met wat gij uitgalmt, snort en bromt.

CONSERVATIEF QUAND MÊME.

Houd, oude steenklomp, eenmaal op
ons in den weg te staan! —
„Respect! ik heb drie eeuwen reeds
hetzelfde kwaad gedaan."

Sept. 1878.

Hester Adelaide Joanna van Weede

GELUKWENSCHEN.

AAN....

Wij hebben zoo veel malen
elkaar geluk *gewenscht*,
Terwijl we een heil *bezitten*
Onpeilbaar, onbegrensd.
Zijt gij dan ontevreden?
ben ik nog onvoldaan?
Wat blijft er steeds te wenschen,
en wat ontbreekt er aan?

Niets dan een recht ootmoedig,
Volkomen dankbaar hart;
Een nooit geschokt vertrouwen,
Ook in den dag der smart;
Een groot, een evenredig
besef van 't groot bezit....
Gij, die ons rijk gemaakt hebt,
O Heiland! geef ook dit.

1878.

QUI BENE DISTINGUIT, BENE DOCET.

Het onderricht kan mij 't verstand niet geven;
Zoo min als 't licht het leven en de kracht.
Wel kan ik zonder licht niet leven;
Maar nooit heeft licht-alleen het leven voortgebracht.

AAN WIJZEN VAN DEN DAG.

Heeft God zijn almacht, door te *scheppen*, uitgeput?
Bezit hij ze ook niet tot *regeeren?*
En blijft ze in hem niet werkzaam, ons tot nut:
— Zoo doet gij meer dan Hij, mijnheeren!
Die u geen uur van rust vergunt,
Om ons maar altijd weer te toonen wat gij kunt.

1878.

HEIN HOOGVLIEGER.

Met de vlucht van den aadlaar stijgt ge op, naar gij spreekt.
Het zij zoo; ik gun u dat stijgen.
Maar het *oog* van den aadlaar, den *klauw*, die ontbreekt,
Zult gij die door te vliegen verkrijgen?

VROUWENDEUGD.

Zachtmoedigheid staat onzen vrouwen goed.
Niet slechts een zacht gemoed, maar ook een zachte moed.

ANDERS:

't Gemoed zij zacht, en zacht de moed!
Dat 's vrouwen-deugd en staat haar goed.

DEUGD EN DEUGDEN.

Veel deugden maken nog *de* deugd niet uit.
Veel deugden hebt gij, Jaap, en echter zijt ge een guit.

1878.

GODS BORDUURWERK.

Wat God borduurt, door lief en leed,
In 't weefsel van eens Christens leven,
Vertoont een werk, waar niemand weet
Gewisse duiding aan te geven.
Aan deze zij schijnt lijn bij lijn
Dooreen te weemlen en te warren;
Aan de andre, zal 't een bloemstuk zijn,
Omgeven met een krans van starren.

17 Oct. 1878.

GOD EN GODSBEGRIP.

Gij hebt een Gods-BEGRIP, gansch naar uw zin.
Zeer wel; ik heb een GOD, dien ik bemin.

Uw Gods-BEGRIP doet u noch kwaad noch goed.
Mijn GOD troost, sterkt, en reinigt mijn gemoed.

Uw Gods-BEGRIP verandert, wijzigt *gij*.
Mijn steeds dezelfde GOD verandert *mij*.

INCOMPETENT.

Tout comprendre serait tout pardonner.
MADE. DE STAËL

„Alles begrijpen ware ook alles te vergeven."
Vergeven? Maar daar is de vraag niet van.
Gij hebt niets te vergeven, vrouw of man!
Ten zij dan zonden tegen *U* bedreven.
Hij, hij alleen, die recht tot straffen heeft,
Heeft recht om te vergeven en — vergeeft.

18,8

BIJ EEN GRAFPAAL.

(NAAR WILLIAM C. BENNETT)

Slechts: GUURTJE PRIJSER. Boven dien
Geen woord. Het jaartal zelfs vergeten
Is 't niet puur dwaasheid, omtezien
Naar iemand, daar wij niets van weten.
Maar 't is niet anders; Guurtje ligt
Dicht bij een weg, dien 'k vaak moet reizen;
En krijg ik Guurtjen in 't gezicht,
Mijn hart wordt week en vol gepeizen.

Niets dat haar leeftijd melden mag.
Jong? Oud? Vergeefsch is al mijn gissen.
Een kind? Een zuigling van een dag?
Een meisje? Een vrouw? Wie zal 't beslissen?
Maagd? Gade? Weeuw?.... Wij moeten 't dan
Maar zonder deze kennis stellen;
Hier zijn we alleen maar zeker van,
Dat wij niets hebben te vertellen.

Wat was haar lot? Dat van een kind,
Omringd van liefde en welgevallen?
Of van een jonge maagd, bemind
Door eenen, en gevierd door allen?
Was ze ijdel? Needrig? Minzaam? Hoog?
Druk? Geestig? Of een stil natuurtje?
Zat daar een schalkjen in haar oog?
Een heksje? Ik wil 't niet hopen, Guurtje!

Was moeder*vreugd* of moeder*smart*
Haar deel? Of wel, bij beurte, beide,
Waar zij een liev'ling van haar hart
Naar 't echtaltaar of 't graf geleidde?
Heeft zij haar kleinkroost groot gezien,
Of uit de wieg in 't kistje leggen?
Een dierbaar petekind misschien;
Haar eerste en schoonste? Wie zal 't zeggen?

Doch mijn verbeelding blijft maar steeds
Van 't nooit geziene Guurtje droomen,
Aan al wat ons vervult en vrees
En hoop en zorg baart lang ontkomen.
Wat ze ooit gehad hebb', hier is rust
Voor haar in dezen koelen lommer;
Haar bangste strijd werd hier gesust,
Haar hoogste vreugd, haar laatste kommer.

Hoe zacht ontroert zij mij 't gemoed,
Die lang door elk vergeten doode,
Slechts niet door Hem, die hier zoo zoet
Een geur doet opgaan van haar zode.
Zoo als zij hier ligt, kan 'k haar mij
Slechts als een lieflijk wezen denken,
Die 't leven opgaf vrij en blij,
Om God haar beste deel te schenken.

Ik denk haar jeugdig, schoon en zacht,
Een effen voorhoofd, gouden lokken,
Een vriendlijk oog, een mond die lacht,
Door zorg, noch vrees, noch leed vertrokken.
Niets mag voor mij van dit gelaat
Den zacht weldadige' indruk storen,
Daar 't onbewolkter voor mij staat,
Dan wat me ooit levend kwam te voren.

Want zij die leven hebben duur
Noch rust, 't moge avond zijn of morgen!
Nooit eens een vrij, een vredig uur,
Maar altijd arbeid, drukte, zorgen.

Voor *haar* zijn lief en leed daarheen,
Al wat ons zuchten doet en beven;
Haar laatste strijd is uitgestreên;
Haar zonden, hopen wij, vergeven.

Op Gods tijd volgden, voor en na,
Al die haar kenden en beminden
Haar in het oord der ruste na,
Tot wederzien en wedervinden.
Sta hier dan niets meer dan haar naam,
't Is haar zoo wèl in 't eeuwig leven,
Als die veel gaven om een faam,
Die niet heel veel om *hen* zal geven.

Maar gij, die deze verzen schrijft
En meent: „'k heb wel eens iets geschreven,
Dat hier en daar, als 't hangen blijft,
Mij, met mijn naam, zal overleven!"
Zou 't zoo veel schelen of me u las
Of niet, na jaar en dag?... Wees wijzer.
Vergeten ook, slaapt ge onder 't gras
Al even zacht als Guurtje Prijser.

1878.

NON TALI AUXILIO.

Beeld u niet in, de waarheid te beschermen,
Te dekken, of te waapnen! — Noodloos werk.
Ze is, naakt, gezond en, *on*-gewapend, sterk.
Gij hoont haar door u over haar te ontfermen.
Ze is onbevreesd, onkwetsbaar, en geen kind.
Een vijand is haar nutter dan een vrind.

STOF EN KRACHT.

Leer-*kracht*, leer-*stof* — ziedaar hoe 't Heden spreekt.
't Wordt alles *stof* en *kracht*, waar ziel en geest ontbreekt.

FLINK.

„Flink, flink, en nog eens flink". De „*welgeschapen zoon*"
Heet thans in 't kraambericht „*een flinke jongen*".
De zelfvoldoening uit zich op dien toon,
En altijd flinker wordt het „flink" hem voorgezongen.

1878.

NIET MURMUREEREN.

Niet murmureeren, liefdrijk God!
Niet twijflig vragen;
Mij niet, in schijn van over 't lot,
Van U beklagen;
Niet doen als of uw liefde faalt;
Haar niet verdenken;
Maar altijd haar een onbepaald
Vertrouwen schenken —

Dat wil, dat doe ik, als uw kind,
Wat leed me ook griefde;
Dat, met een hart, dat u bemint
Voor *uwe* liefde;
Uw liefde, die mij 't hoogste goed,
Den zielevrede,
Geschonken heeft door Jezus bloed,
En 't *al* daarmede.

Maar ach, ik die mijzelven ken,
Moet altoos vreezen.
Heer! doe mij blijven die ik ben,
En slechts kan wezen
Mits uw genade elk oogenblik
Mij hulp bewijze,
Opdat ik tot mijn jongsten snik
Uw liefde prijze.

16 Dec. 1878.

BIJ EENE SCHOONE DOODE.

Nog zoo veel schooner in uw dood
Dan ooit in 't leven,
Toen aan uw wang het rozerood
Zijn gloed mocht geven!
Nog zoo veel dierbrer aan het hart,
Dat u moet derven,
Dan toen 't u liefhad zonder smart, —
Doet dit het sterven?

Is dit het, wat de dood vermag?
Het schoonste ontdekken?
Het beste, dat het diepste lag,
Naar boven trekken?
Geheel de kracht, den ganschen schat
Ons doen waardeeren
Der liefde, die ons hart bevat,
En nog vermeeren?

Zoo is dan 't einde een nieuw begin;
Zoo sluit ons scheien
Een inniger vereenen in,
Dat door ons schreien
Een lach van stille blijdschap weeft,
Verzeekring gevend
Dat onze liefde een *toekomst* heeft,
Voor *eeuwig* levend.

26 Dec. 1878.

ET POEMA NASCITUR.

Wat 's een Gedicht? — Kunstminnaars, spitst uw ooren!
Kunstkunde spreekt van haar verheven stoel:
„Poëtische gedachten en gevoel,
Waarvoor de kunstnaarsziel den vorm heeft uitgekoren,
Die schoonst was en het dienstigst tot zijn doel." —
't Klinkt fraai; maar laat ons ook den Dichter zelven hooren!
„Neen," zegt hij, „zoo is 't niet, indien 'k er iets van weet.
't Gezield gedicht wordt *als gedicht* geboren;
De vorm? — zij is *het lichaam*, niet *een kleed*."

TAAL-OPTIMISME.

Aan. . .

De taal schijnt me optimist; 't *gelaat* noemt ze ook: het *wezen*.
Maar laat ons elk *gelaat* altijd het *wezen* lezen?
Ja, bij de *oprechten*/ zijn gelaat en wezen één.
Maar, zijt gij dit? 't Gelaat zegt „ja;" het wezen: „neen."

1879.

AAN KONINGIN EMMA.

Schoon is, Vorstin! de taak, die ge op u naamt,
Waar Schoonheid, Jeugd, en Deugd u toe bekwaamt,
Waar de Almacht zelf haar zegel op moog drukken,
En Vorst en Volk de reine vrucht van plukken!
De kroon, die u een Koning schenkt, zij schoon:
't Geluk diens Konings zij uw schoonste kroon.

Januari 1879.

JAN WRING.

Gepijnigd is uw stijl, en doet den lezer pijn;
Gij zijt een beul, Jan Wring, en meent een baas te zijn.

EEN WOORD VAN LABADIE.

'k Heb eens dat woord ontmoet, en laat het nimmer los:
„De GOD VAN EDEN is meer waard dan 't EDEN GODS."

CAUSA MORTIS.

Wien honderd jaar werd toegeleid,
Is in zijns levens kracht bezweken.
Waar stierf hij aan? Zijn eind moog spreken:
Aan rijp te zijn voor de eeuwigheid.

ONGELIJK HUWLIJK.

Wat wordt van ongelijke paren,
Van oud met jong gekald, gemald?
De man is jong, hoe hoog van jaren,
Die aan een jonge vrouw bevalt.

Zie Goethe's Nausikaa.

LACHEN.

Γέλως μή πολὺς ἔστω, μηδὲ ἐπὶ πολλοῖς,
μηδὲ 'ανειμένος.

EPICT. Enchir. 43.

Lach niet te zeer;
Lach niet om veel;
En nimmermeer
Te luid van keel.

1879.

KUNSTZIN.

„Kweek *kunstzin* aan bij 't volk; stel marmers, bronzen, doeken,
Zoo veel gij kunt, ten toon, en kweek den bouwsmaak aan!"
't Klinkt fraai, maar 't zal zoo grif niet gaan.
Natuurzin is te ver te zoeken.

TWEE ZUSJES.

De eene een bruintje, de andre een blondje,
Oogjes blauw, en oogjes zwart;
Maar een zelfde stem in 't mondje,
Rechtstreeks gaande tot het hart,
Zacht ontroerend,
Stil vervoerend,
Stem die onweerstaanbaar is,
Moeders kostlijke erfenis.

Wie van dezen zal het wezen,
Die het eerst een man belezen,
't Wiegeliedje zingen zal,
Bruintje of blondje aan 't harte klemmen,
En een kinderkeeltje stemmen
Ook zoo lief en liefgetal?

1879.

DE BETERE VRAAG.

Zendt God u kruis, treft u zijn roe:
Vraag niet *waarom*, maar vraag *waartoe*.

CRAMBE RECOCTA.

Te sollen met de vrouw, de kerk, de predikanten,
Getuigt van slechten smaak als oud en afgezaagd;
Doch hoe het zijn moog, het behaagt
Nog steeds aan wawelaars en schrijvers van couranten.

GEZOND VERSTAND.

Rien ne tue le coeur comme le bon sens; le bon sens tuerait aussi l'esprit si on le laissait faire.
M. S. SAUVAGE.

Niets kan het hart gewisser dooden
Dan zoo genaamd gezond verstand;
Wordt daar geen weerstand aan geboden,
't Maakt eindlijk allen geest van kant.

1879.

STELSELS.

Gansch *objectief* te zijn is de eisch, is wenschlijk;
Maar zou het *mooglijk* zijn?
Och! paai u met geen schijn!
De stelsels zijn *persoonlijk*, of *onmenschlijk*.

OPGEBLAZEN.

De kennis, ja, maakt opgeblazen,
Met liefde niet gepaard;
Maar de opgeblazenheid van kennis-*looze* dwazen
Is van den ergsten aard.

MILDE ARMOEDE.

Verwacht van 't *volle* hart geen woorden-overvloed:
Het gulst met woorden is het *ledige* gemoed.

1879.

ZOO WREED BEROOFD.

AAN....

Zoo wreed beroofd, zoo diep bedroefd —
Niet vreemd, zoo gij bij oogenblikken
Den troost ontbeert, dien gij behoeft,
En niet dan tranen hebt en snikken!
Ween voort, ween uit, en klaag uw leed!
Die 't u ontzegt is meer dan wreed.

God *telt* uw tranen, sterveling!
En wil diezelfde God ze wraken?
O Neen! Maar, na verduistering,
Het opzien dubbel dierbaar maken
Naar 't altijd zacht en vriendlijk licht
Van zijn barmhartig aangezicht.

1879.

GELUKSKIND.

Verhaast u niet te zeer met roemen
In 't lot, dat ge u beschoren ziet;
Een vette grond maakt dubble bloemen,
Maar dubble bloemen zaaien niet.

1879.

'K BEN JONG GEWEEST.

Ps 37 : 25.

'k Ben jong geweest. Ik greep van 't leven
Den beker moedig aan.
Met rozen was de rand omgeven
En frissche wingerdblaân.
'k Heb menig zoete teug gedronken —
Niet altijd enkel zoet!....
Die haar gemengd hadt en geschonken,
Mijn God! waart altijd goed.

'k Ben oud geworden. 'k Heb de doornen,
Het deel van Adams kroost,
Als alle van een vrouw geboornen
Gekend, maar ook den troost;
Het zweet des aangezichts, de smarten
En zorgen hun bereid;
Maar ook den stillen vreê des harten;
En nooit vertwijfeldheid.

Ik zag rechtvaardigen en vromen,
Door leed op leed gedrukt,
Het water tot de lippen komen,
Het dierbaarst hun ontrukt;
Belaagd, gekweld door die hen haatten,
Gelasterd en bespot,
Van hun voornaamsten vriend verlaten,
Maar nimmer van hun God.

Ik zag hun kroost, met smartlijk treuren,
Beroofd van steun en staf,
't Bekreten oog ten hemel beuren,
Bij 't ouderlijke graf;
Maar zegen aan hun lot verbonden,
Ook bij den hoogsten nood,
Altijd den balsem bij de wonden,
En zeker van hun brood.

1879.

ZWARE TIJDEN.

Men klaagt en jammert luid,
Men schrijft een bidstond uit,
Men teemt van „nood der kerke";
Men schrijft, men leest, men praat
Van „crisis in den staat;"
Maar geen, zoo veel ik merke,
Wien 't diep ter harte gaat.

Men eet, men drinkt, men speelt,
Men kortswijlt en krakeelt,
Leeft weeldrig en wellustig,
Windt zich met boozen kop
Van tijd tot tijd eens op,
Maar slaapt weer even rustig,
En haalt zijn zeil in top.

Aug. 1879.

Malgré tous nos malheurs,
Chétif mortel, j'en ai l'espérance
Les malheureux ne font point abstinence,
En enrageant ils font encor bombance
Voltaire.

ONVERMOGEN.

Op eenmaal soms ontwaakt in mij,
Wanneer ik 't minst verwachte,
Van schoonheid en van poëzy
De wordende gedachte.

Een onbepaalde en zoete lust
Sluipt hart en aadren binnen,
Als werd ik in den droom gekust
Door een der Zanggodinnen.

Er ruischen tonen om mij heen,
En schoone vormen zweven
In glanzig nevelwaas dooreen,
Die mij het hart doen beven.

De schoonste wenkt mij in 't verschiet
Om tot haar door te dringen;
Ik strek mijn armen uit — zij vliedt,
En al mijn snaren springen.

1879.

ΜΕΓΑ ΤΗΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ.

1 Tim. 3 : 16.

O grootste der Verborgenheden,
Die tot godzaligheid geleidt:
God openbaarde hier beneden
Zich in het kleed der sterflijkheid,
Is, gerechtvaardigd in den geest,
Van 't englendom gezien geweest!

Hij is gepredikt allen volken;
De wereld heeft in hem geloofd;
Hij voer ver boven lucht en wolken
Ten hemel, als ons heerlijk hoofd;
O Grootste der Verborgenheên,
Ons heil staat vast, in U alleen!

1879.

AAN PRINSES MARIE.

9 Sept. 1879.

Hoe lieflijk komt een Rozeknop
Zich aan 't Oranjeloof vertrouwen!
De Hemel geve er zegen op
En doe ze ons lang vereend *aanschouwen."*

Zoo zong mijn hart, een jaar geleen,
U toe, als niets uw vreugd mocht deren. [1])
En nu! — 't Oranjeloof verdween;
De Roze moet haar steun ontberen.

Wie zal, als zich een storm verheft,
Haar zorgzaam schutten en beschermen?
Wie, als de zon te hevig treft,
Zich liefdrijk over haar ontfermen?

Haar blijft de koele, heldre dauw,
Die uit den hemel neer komt dalen;
Die duldt niet dat haar 't hart verflauw',
Of dat zij 't hoofd zou onderhalen.

[1]) Op Paushuize, aan den disch van den Commissaris des Konings, bij de feestelijke ontvangst, te Utrecht, van H. K. H. met haar beminden Gemaal; 9 Sept. 1878.

ALTIORA CONTRA HUMANIORA.

De dichters hebben kwaad gedaan,
En elk vangt aan
Hen te betichten.
Ze onthaalden ons op enkel waan
In hun gedichten.
Zij zouden, liet men hen begaan,
't Gezond verstand te gronde richten,
En met hun malle, murwe maan
De kaarsen met verdooving slaan,
Die ons verlichten.
Wij denken 't anders te verstaan.
Zie maar dien jongen knaap eens aan
Dien wij verplichten
Den weg der wijsheid in te slaan,
Ter hooger burgerschool te gaan
En nut te stichten.

Hij heeft van poëzie geen last;
Zie maar die oogen;
Dien wipneus, daar een bril op past
Van sterk vermogen;
Die dikke lippen, pas omvlast
Met pluis bij pluisje;
Dien kop, als een lokettenkast
Met wetenschappen volgetast,
Elk in een huisje

Van 't brein, dat nimmer viert of vast,
Maar onophoudlijk gaat te gast
Op worteltrekkingen en brast
Aan kegelsneden,
Nooit door een inval wordt verrast,
En nooit blijft zitten voor den mast
Der hoogste reden;
Die borst, die in de examens plast
En steeds blijft zwellen,
Die als een rijzend wonder wast [1])
Tot elks ontstellen! —
Zoo hier de vraag wordt ingelascht:
„Wat zal er worden van dien kwast?"
Wie kan 't voorspellen?
Een „hooger burger" is 't alvast.

Sept. 1879.

[1]) Plagiaat uit de Overwintering op Nova Zembla:
Europa zag verbaasd het rijzend wonder wassen.

DAGBLADSTIJL.

De Koningin heeft aan een arbeider op het Loo — een goud horloge *aangeboden*.
De Prins van Oranje heeft een photographie van zijn Broeder aan diens vrienden *aangeboden*, enz. enz.

Leer toch uw taal, en voegzaamheid verstaan,
Een Vorst *schenkt*, of *vereert*, maar biedt niet aan.

LANG VAN STOF.

Uw rede is louter goud; geen die 't in twijfel trekt.
Ik voeg er bij: tot gouddraad uitgerekt.

HELLEND VLAK.

Een hellend vlak gevaarlijk? — Ja gewis!
Voor al wat rolt en glijdt en afschuift, zonder leven;
Maar voor den boom niet, die geworteld is,
En vaststaat waar hij staat, de kruin omhoog geheven.

1879.

Τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει
Τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

2 Cor. 3, 6.

„De letter doodt; de Geest maakt levend". — Ja, voorzeker.
Maar ook de Letter, waar gij dit in leest?
„De Geest maakt levend." Maar, mijnheeren, *welke* Geest?
De „Geest des tijds" toch niet, die tegenspreker
Van al wat geestlijk is, met dit besluit:
„Niets leeft er dan de stof, en daarmeê uit!"

EVANGELIZEEREN.

Werp van uw brood voor vooglen aller veêren,
Maar sta er niet als molik bij op 't land.
De tijd moet komen dat zij *leeren*
En *willen* eten uit uw hand.

1879.

VICTOR HUGO.

Bedorven kind zijns tijds; fransche afgod; wiens gedicht
De diepste snaren weet te roeren,
U beurtlings streelt en kwetst, doet gruwen, kan vervoeren,
Betoovert, en vertoornt, verteedert, sticht, ontsticht;
Een ziel aan zielsrust vreemd en vreemd aan hooger licht;
Een groote geest, maar buiten 't evenwicht.
1879.

NIEUWSTE DICHTSCHOOL.

„Dit is het nieuwste nieuws, in spijt van wien het grieft:
In naam van wetenschap, ontwikk'ling, kunstgevoel,
Is bestialiteit te schilderen ons doel;
Zoo volgen wij natuur...." Dat's waar; ten minste de uwe
1879.

NU EN DAARNA.

(FRANCIS RIDLEY HAVERGAL)

Nu, het zaaien; nu de tranen;
Hard gewerkt en lang gewacht;
Maar daarna, de gouden granen
Juichende in de schuur gebracht.

Nu, 't meedoogenloos besnijden,
't Scherpe mes door rank en loot;
Dan, des Meesters zoet verblijden
Bij de vruchten veel en groot.

De in-plons nu, het overstelpen,
't Blindling tasten, lang of kort;
Dan 't kleinood der parelschelpen,
Dat des duikers losprijs wordt.

Nu, 't nauwlettende behouwen,
't Zwaar verwerken van de stof;
Maar daarna, 't volmaakt aanschouwen
Van het heerlijk koningshof.

Nu, het stemmen van de snaren;
Wan- bij wanklank, anders niet;
Dan — het grootsch ten hemel varen
Van het halleluja-lied.

Nu, de strijd, het sterk verweren,
't Bloedig worstlen, bang en zwaar;
Dan, het vreedzaam triomfeeren,
En de kroon der eere op 't haar.

Nu, een donkre school doorkropen,
Tucht en les naar lust noch zin;
Dan, de hoogste werkplaats open,
En des Meesters woord: „Treed in!"

Dec. 1879.

DEN HEERE DE VEER,

TE AMSTERDAM.

In antwoord op zijn vereerende uitnoodiging tot medewerking aan het voorgenomen »IJsnommer" van »Eigen Haard".

'k Had gaarne tot dit werk het mijne toegebracht;
Maar 't was vergeefs getracht
En moeite en tijd verloren:
De Zangberg was te glad, de Hengstebron bevroren!
Hoe treurig ook, ik dacht:
Ziedaar ten minste stof voor dichterlijke klacht, —
Nu is de dooi gekomen
En heeft me ook die benomen.

Utrecht, 30 Dec. 1879.

DE ZONDEVAL.

Wij willen liefst den *Val* vergeten,
En *staan*, in ons gevoel, zoo hoog;
Maar hij betuigt zich aan 't geweten,
Als 't zonlicht aan 't gesloten oog.

Ontleend.
Zie Dr. Gunnings Overlevering en Wetenschap bl. 36.
1879.

MINUUTWIJZER.

Met zestig afgepaste schreden,
Doorloopt de wijzer op de plaat
Den cirkel, dien hij nooit verlaat —
Dan is ons weer een uur ontgleden,
Gelijk de luide hamerslag
Op 't klokmetaal ons melden mag.

Hoe snel, hoe schielijk is 't vervlogen
Voor die genoot; maar voor die bang
Verbeidde of leed, wat duurde 't lang!
Wat stelt de wijzer ook voor oogen?
Den tijd? Een *denkbeeld* is 't alleen;
Genot en smart zijn *werklijkheen*.

Het is niet met een maat van uren,
Maar met de maat van lief en leed,
Dat elk van ons dat leven meet,
Dat wij *verslinden* of — *verduren*,
En elke dag is lang of kort
Naar dat wat *ondervonden* wordt.

DE WRAAK

VAN

KONINGIN ELEONORA.

1173.

NAAR WILLIAM C. BENNETT.

ELEONORE DE GUYENNE, d'abord reine de, France puis reine d'Angleterre, était fille et héritière de Guillaume X, dernier duc d'Aquitaine, et naquit vers l'an 1122. Elle épousa, à l'age de 15 ans, Louis VII, roi de France, et lui apporta en dot le duché de Guyenne, qui comprenoit alors la Gascogne, la Saintonge et le Poitou. Mais la légérité de sa conduite et son goût pour les divertissements déplurent bientôt à Louis-le-Jeune, qui observait plus rigoureusement les pratiques religieuses. La mésintelligence s'étant accrue pendant le voyage que le Roi fit en Terre-Sainte avec Eléonore, lors de la seconde croisade, celui-ci obtint le divorce à son retour (1152). Six semaines après, Eléonore épousa Henri, comte d'Anjou et duc de Normandie, depuis roi d'Angleterre, sous le nom de Henri II. (1154), et par là fit passer les riches provinces de l'Aquitaine sous la domination de l'Angleterre. Toutefois le mariage ne fut pas pour les nouveaux époux plus heureux que le premier; Eléonore, jalouse de plusieurs dames de la cour, jeta le trouble dans la famille royale et souleva même les enfants contre leur père. Henri, fatigué, la fit enfermer dans un couvent.

BOUILLET. *Dict. de Hist. et de Geogr.* El. de Guyenne.

She (Rosamond) was the fayre daughter of Walter lord Clifford, concubine of Henry II, and poisoned by queen Elianor — Henry made for her a house of wonderful working, so that no man or woman might come to her. This house was named Labyrinthus, and was wrought unto a knot in a garden called a maze. But the queen came to her by a clue of thredde, and so delt with her that she lived not long after. She was burried ad Godstow, in a house of nunnes.

HIGHDEN, Monk of Chester.

Jane Clifford was her name as books aver;
Fair Rosamond was but her *nom de guerre*.

DRYDEN. Epilogue to »Henry II.

Quae de fonte vetus Rosamundae fabula plebi
Narrat, et hisce locis quasi daedaleo labyrintho,
Sprevimus, et quibus ista vacat confundere veris,
Non invidimus.

CONST. HUGENIUS.
De Vita propria.

DE WRAAK VAN KONINGIN ELEONORA.

1173.

Koningin Elenora, uw haat is geducht.
Hij vervolgt als het Noodlot, dat niemand ontvlucht.

Koningin Elenora, uw gramschap is fel.
't Is een gramschap ontstoken aan 't vuur van de hel.

Beter nimmer geboren, dan doel van dien haat,
Dan de vuurblos getart op uw donker gelaat!

Liever prooi van den bloedhond tot aanval gesard,
Dan de wolk, Poitevine, op uw voorhoofd getart.

Zij hij hoog, zij hij machtig: te gronde gericht
Is de man, Aquitaansche, die *U* staat in 't licht.

Zij ze schoon, zij ze een engel: ter aarde gestrekt,
Ligt de vrouw, Koningin, die uw ijverzucht wekt.

Wee der dochter van Clifford, zoo blozend van wang!
Want haar zoekt de Aquitaansche, haar zocht zij sinds lang.

Zocht zij lang, zocht zij hijgend, met brandend gemoed,
Met een dorst, slechts te lesschen door 't Cliffordsche bloed.

Want het bloed van Poitou eischt iets meer, waar het brandt,
Dan een woeden met woorden, naar vrouwlijken trant.

Wat haar wraakzucht alleen kan voldoen deze maal,
Is een dronk uit den giftkelk, een stoot van het staal.

Is een dronk uit den kop, dien zij zelve met kracht
In dat handje zal wringen, zoo tenger, zoo zacht.

Is een stoot van den dolk, dien zij zelf drukken moet
In de borst van dat lieſje, gekromd aan haar voet.

Een van beiden, Lord Clifford! zoo waar help haar God,
Een van beiden zal wezen uw Rosamunds lot.

Wel diep had de Koning verborgen zijn schat.
Lang had het geduurd eer zij 't spoor er van had;

Lang de speurhond gesnuffeld door bosch en door veld,
Eer hij lucht had gekregen, en 't blaffend gemeld;

Maar rood goud, aas en prijs voor de afschuwlijkste daân,
Heeft in 't eind haar de schuilplaats der Clifford verraân.

O, Hoe helsch is de grijnslach, hoe duivelsch de vreugd,
Waar de voorsmaak der wraak haar de ziel mee verheugt!

Grijp en kus maar, zoetlietje! den zoom van haar kleed;
Het is thans om geen kussen te doen, dat gij 't weet!

Ha, hoe zal zij dat oortjen, aan vleitaal gewoon,
Overstroomen, verdooven met smaad en met hoon!

Ha, hoe zal haar bedreiging, haar vloek en haar blik
Dat zoet hartje doen stilstaan van doodsangst en schrik!

't Is dan Woodstock, 't is Woodstock, waar 't oogenpaar lonkt,
Dat den Koning betoovert, vervoert, en ontvonkt!

Flauw en lauw was haar haat, zoo ze een oogwenk verschoof,
Zich naar Woodstock te spoên, als een gier tot den roof.

Want ver over zee, in den oorlog verward,
Is de man, die den weg voor haar wraak had verspard.

En moog' God van haar weren den zegen van 't kruis,
Zoo de Clifford nog leeft, als hij keert in zijn huis!

Voor haar goud is de draad van den doolhof gekocht,
Zijn de wachters ontwapend, de trouw overmocht.

Welk een weerlicht in 't git van dat zuidelijk oog,
Als het gif wordt gemengd voor de gruwzame toog!

Welk een gloed, op het bruin van die wangen te zien,
Als de dolk wordt gekozen, de scherpste van tien!

Nu wee u, blond kopje! zoo trouw en zoo teer
Maar zoo vruchtloos verzorgd door uw Koning en Heer!

Nu wee u, blauwe oogjes, zoo smeltend en zacht!
Die het hoofd van een koning op hol hebt gebracht.

Nu wee u, malsch koontjen en lipjens zoo rood!
Die zoo spoedig zult dragen de kleur van den dood.

Nu wee, driewerf wee u, gij weeldrige leest!
Die voor 't laatst, door een Koning omarmd zijt geweest.

Nu wee, driewerf wee! geurige adem der lippen,
Die voor 't laatst, die voor goed aan haar mond zult ontglippen.

Langs heimlijken uitgang ontsluipt Leonoor.
Haar rijknaap, haar pages, de paarden staan voor.

In den zaâl zit haar lijfwacht, koelbloedig en stil,
Weer en wapen gereed tot haar gruwzaamsten wil.

Schoone Roze van Woodstock! welk lot is het uw!
Moet gij vallen in handen, zoo grof en zoo ruw?

IJzren mannen, zoo min als hun daggen bekend
Met genade of verdrag, en geen sparen gewend!

Aquitaansch, Poitevijnsch als zij zelve, en in staat
Al haar wenschen te lezen op 't donker gelaat;

En wier bijl zelfs den Koning den kop had gekloofd,
Op een blik van haar oogen, een knik van haar hoofd;

Ieder hunner een bloedhond, van bloeddorst vervuld,
Die zich stort op zijn prooi, als haar lip zich maar krult.

Elenoor stijgt te paarde, en jaagt voort, immer voort,
Heel een dag, door wiens neevlen geen zonnestraal boort.

Op dien dag volgt een nacht, zoo onstuimig en zwart,
Als wel strookt met het opzet, dat spookt in haar hart.

Waar zij dorpen en buurten doorrent met haar stoet,
Gaat den slapenden huisman een rilling door 't bloed.

Uren komen en gaan, maar van uur tot uur stijgt
Nog die vreeslijke haat, waar haar boezem van hijgt.

Uren komen en gaan, veel te traag naar haar zin.....
Maar daar rijdt zij het slapende Woodstock toch in!

Koud en fel is de wind die zijn boomen doorwoelt,
Maar haar voorhoofd blijft gloeien en wordt niet verkoeld.

Hier en daar waakt men op; vensters oopnen; verschrikt
Staren oogen haar na; zij verweegt noch verwikt.

Voor haar oog staat een beeld, dat haar voorttrekt met macht;
Een gelaat zonder kleur, en een hand zonder kracht.

't Is bereikt! — Wat zijn kronen, wat schatten der aard,
Bij de vreugd van haar ziel, als zij springt van haar paard?

(o Mijn God en mijn Heiland! gering zij 't getal,
Van wier hart ooit een vreugd als die vreugd smaken zal!)

Nog geen uur is verstreken na 't middernachtsuur,
Of daar staat de vorstin voor d' onzalige muur;

Eer een tweede verstrijkt, wordt daar binnen verricht,
Wat het derde beschijnt met zijn schemerend licht.

Met zijn licht?... Ach, waarom dekt geen eeuwige nacht,
Zoo ontzettend een gruwel, zoo gruwzaam volbracht?

Men ontsluit haar de poorte. Men wijst haar het pad.
Haar hand heeft het eind van het kluwen gevat.

Met de tred van een tijger, tot d' aanval bereid,
Zoekt ze omzichtig haar weg langs den draad, die haar leidt.

Een huivring gaat met haar door 't gras, waar ze op treedt;
Een rilling door 't loover, beroerd door haar kleed.

Daar is 't hart van den hof! — Niet dan nauwlijks bedwingt
Zij den kreet en den lach, waar de vreugd haar toe dringt.

Scheemrig rijst in den duister de toren omhoog,
Die de keurbloem van Woodstock onttrekt aan haar oog.

O Keurbloem, o Roze van Woodstock zoo schoon!
't Jonge leven is veeg in uw stengel en kroon!

Wat verstoort Rosamunda uw slaap diep en vast?
Door wat plotslingen schrik wordt uw harte verrast?

Ach, uw droom was zoo aaklig van onheil en moord!
Droomt gij nog, of is 't werklijk en waar wat gij hoort?

Is 't het spooksel uws drooms, dat u dreigend genaakt,
Of een *voet*, daar de trap voor uw kamer van kraakt?

O!..... Van doodsangst verstijfd, zit zij op in haar bed,
Want wat zal hij haar brengen, die vreeslijke tred?

O!... hoe vaart haar de doodschrik door merg en door been;
Want wie rukt voor haar oog de gordijnen van een?

Zij wil gillen: zij kan 't niet. Één ding is haar klaar:
Die zij lang heeft verwacht, is gekomen, is dáár.

„Genade!" — O zij ziet wat dat oog haar belooft,
't Is het oog der wolvin, van haar jongen beroofd.

„Genade!" In dat een — ééne woord dat zij vindt,
Gilt de vreeze des doods, die haar denkkracht verslindt.

Vluchten wil zij; ontvluchten; haar bed vliegt zij uit....
Als Lenore zich wendt en de kamerdeur sluit.

Maar, daar wankelt, daar valt zij, daar ligt zij, vernield
Door den blik van dat oog, dat haar levend ontzielt;

Voor den blik van dat oog, dat met innig genot
Zich vergast aan haar siddren, haar doodsangst bespot.

Voor dat oog, dat haar schamper en tartende vraagt:
Wie zijt *gij*, die een kans tegen *mij* hebt gewaagd?

't Hachlijk spel is gespeeld, is verloren, en zij
Die het won, komt om d' inzet, die inzet zijt gij!

Hebben hemel en hel haar geloften gehoord?
't Was al meenens, en thans volgt de daad op het woord.

Ha! zie hier dan dat handjen, zoo gunstig bedeeld,
Dat zijn wang heeft gekoosd, met zijn lokken gespeeld.

Ha! Zie hier dan die armpjes, zoo rond en zoo malsch,
Die zijn midden omvatten, zijn schouders en hals....

„Op, liefjen," zoo snauwt zij, „de min heeft gedaan;
„De haat is gekomen; het lief moet er aan!

„Op! Hebt gij een koning gelokt in uw net,
„Misbruikt als uw speelpop — 't is uit met die pret!

„Op! Ziet gij den ring niet aan *deze*, aan *mijn* hand?
„Daarmeê had die koning zijn trouw mij verpand.

„Ik zwoer mij te wreken; mijn wraak is gereed:
„Op! eer ik u onder mijn voeten vertreed!

„Gena? Ja, voor lijf en voor ziel, zondares!
„Maar geen andre dan komt met dien kelk, of dit mes.

„Gena! Ja, gij deedt daar het uwe wel toe!
„Rijs op! 'k ben uw snikken, uw handgewring moe.

„Ik lach met uw wanhoop, de hel zij geloofd!
„Op! eer ik u optrek bij 't haar van uw hoofd.

„Rijs op, sta en sidder! Ik, Eleonoor,
„Gebiede u, rijs op om te sterven, gij sloor!"

Als een doode rijst ze op, die haar grafzerk verbrak;
Koud en wit zijn haar lippen, haar oog stijf en strak.

Strak en wezenloos tuurt ze op dien kelk, op die dolk,
Die de wreekster haar voorhoudt, en ziet door een wolk;

Door een wolk die twee handen, dat dreigend gelaat....
Maar het komt tot haar ziel niet als waarheid en daad.

Als iets vreemds, als iets wonders, voor haar niet bestemd,
Schijnt die vlijm en die kop, in die handen geklemd.

Maar die vlijm is koud ijzer, die kop vol venijn,
Drinken zal zij den dood, of verbloeden met pijn.

En die stem, die zij hoort, is een werklijke stem,
Die een vreeslijk „verkies!" haar in 't oor schreeuwt met klem.

Ach, wat zal zij verkiezen? Wat weigren? „Verlies
„Mij den tijd niet met dralen! Kies, zeg ik u, kies!

„Doe een keus, eer dees ponjaard u zendt naar de hel,
„Waar uw mond voorts uw schande uws gelijken vertell'!"

Wat? Een stoot van die hand? Neen — die raak haar niet aan...
Schielijk grijpt zij den kelk, drinkt hem uit — 't is gedaan;

Drinkt hem uit in één teug, voelt den dood aan haar hart,
En zinkt neer voor de voeten van haar, die haar sart.

Slechts één blik naar omhoog, slechts één uitroep na dien:
„O God! eer ik sterf, nog mijn jongens eens zien!"

„O mijn Hendrik!"..... Die naam is haar laatste geluid.....
Een snik, een vertrekking, en alles is uit. —

't Werk der hel is verricht, en uw wraak trof haar doel;
Moordnaresse! wie schetst uw boosaardig gevoel,

Als ge een vlammenden blik werpt op 't lijk dat daar ligt,
En u sprakeloos afwendt met grimmig gezicht,

Maar terugkeert en straks, over 't offer gebukt,
Met uw dolkmes haar een van haar tressen ontrukt;

Een dier heerlijke tressen, zoo lang en zoo zacht.
— Die tres heeft een page den Koning gebracht;

Heeft een page den Koning gebracht met dees' taal:
„Geschenk van een Vrouw aan haar Heer en Gemaal."

Als de Koning die haarlok ontvangt en beschouwt,
Wordt hij bleek en schreeuwt uit als een leeuw in het woud;

Als een leeuw in het woud, door den jager gewond,
Met den bliksem in de oogen, het schuim op den mond;

En ontzettend is de eed, door zijn trillende kaak
Uitgegild, zijner doode ter vreeslijke wraak.

Goed voor u, Koningin! dat de zee, die daar stroomt
Tusschen u en den Koning, zijn woede nog toomt;

Want geveld was uw vonnis, onmiddlijk volbracht —
Waart ge hier in zijn kamp, voor zijn oog, in zijn macht.

Toch wellicht waar 't u beter dan d' ijslijke straf,
Die u treft, hart vol hartstocht! in 't levende graf;

In den kerker eens kloosters, waar woede u verteert,
Tot ge in 't eind u getemd voelt, getemd en verneêrd,

Tot ge in 't eind u begeeft, ter bekoming van zoen,
Om vergif'nis te smeeken en boete te doen.

Op een tombe te Godstow, in 't koor van het stift,
Las men eens „Rosa Mundi" in marmer gegrift.

En een drinkschaal van marmer geplaatst op den steen,
Daar vlochten zich sneeuwwitte rozen om heen.

Onder zielmis, gebeden, en nonnengezang,
Rustte daar nu de Clifford, en rustte er reeds lang,

Als een bisschop dien weg kwam en week in die kerk,
En het grafgesticht zag met dien naam op de zerk.

Maar zoo ras hij verstond, wie het gold, wat zij was,
„Breek het af" — sprak zijn mond — „en verwijder haar asch.

Want *dit* praalgraf beschimpte de plaats, waar het stond,
En *haar* zonden ontwijdden den heiligen grond.

Goede God in den hemel! Uw deernis is groot.
Grooter zij ze dan die ze ooit van menschen genoot.

Lieve Heiland! Uw bloed koom haar ziele te stâ! —
Rechtvaardige Rechter! bewijs haar genâ!

Gij weet *wat*, Gij weet *wie* haar ten val heeft gebracht;
En geen zerpzoete teug heeft bedwelmender kracht,

En geen net, waar de Satan het dieper in wart,
Dan de min van een koning voor 't vrouwelijk hart.

Leid ons niet in verzoeking, verlos ons van 't kwaad!
En elk onzer zie toe niet te vallen, die staat.

1879/80.

his [illegible] Richard's Coeur de Lion's
own natural brother, William
with the Long Sword, Earl of
Salisbury, the offspring of
Henry the Second's amour with
the celebrated Rosamond Clifford.

R. S. Talisman 68
Ch. XVIII.

ROEM.

De Roem, de Roem, de ware Roem
Verstaat zich niet op liegen.
Heeft elk gewas zijn eigen bloem:
Die bloem kan niet bedriegen.
Waar zich de bloem des Roems ontsluit,
Daar is een wortel, waar ze uit spruit;

Daar is een grootheid, die zich kroont
Met onverdoofbre stralen.
Wee, die haar door zijn twijflen hoont,
Of lastert door zijn smalen!
Verwierf hij ook een enkle stem:
De stem der eeuwen brandmerkt hem.

Maar noem geen Roem het luid geschreeuw,
De laffe huldeblijken,
't Dienstvaardig schepsel zijner eeuw
Gebracht door zijns gelijken,
Waar elk, voor ware grootheid blind,
Zichzelven toejuicht in dien vrind.

1880

ONTWIKKELING.

Bevorder, zoo gij kunt, dat als een rozeknop,
Bij 's hemels zonneschijn en frisschen morgendauwe,
De geest van uw jong kind zich opene en ontvouwe;
Maar breek hem met geen mes, gelijk een oester, op.

Zie *Dickens*, Dombey and Son.

SURSUM CORDA.

Verwachten — en — Betreuren,
Ziedaar, o menschenkind! uw lot,
Zoolang gij 't hoofd niet op kunt beuren
En zeker wezen van uw God.

DE OUDEN.

Den *lof* der Ouden hoor ik gaarne zingen;
Maar hun *gezag* betwist ik, eens voor al;
Want, als ik 't zeggen zal,
Wat waren ze in hun tijd dan Nieuwelingen?

1880.

BLIJDE VERWACHTING.

Maart 1880.

Nu spreidt de hoop haar schoonste stralen,
En doet een zachten rozengloed
Op een lief kinderhoofdje dalen,
Dat ze in 't verschiet aanschouwen doet.

Wat spruitje zal ons de Almacht geven,
Om op te wassen bij den troon?
Der Moederliefde zij 't om 't even:
De Koningin verlangt een Zoon.

Des moog de Hemel zich ontfermen,
Dat Zij vol vreugd, na korte smart,
Een Prins legge in haars Konings armen,
Een Kind drukke aan haar Moeder-hart.

KLASSIEKE WERELD.

Hier liggen doode talen onder de aard;
Haar graven om te woelen maakt vermaard.

Hier zweven eedle geesten door de lucht;
Te luistren naar hun stemmen heeft goê vrucht.

DE VERBORGENHEDEN DES GELOOFS.

Geniet, ook waar geen inzien is vergund.
Drink uit de bron, die gij niet peilen kunt.

NIEUWERWETSCH ONDERWIJS.

Ontwikklen zou het zijn, en 't werd verdooven.
Wat groeien zou, wordt door de „leerstof" dood gestoven.
En in dat stuifzand, dat naar alle kant verwaait,
Gelaat men zich alsof men *zaait!*

1880.

BIECHT EENS OPRECHTEN.

Het is met mij een vreemd geval;
Mij zelven ken ik niet, en al;
De waarheid wil ik heelendal;
En 't allerwaarste ontveins ik mij —
En gij?

Hij dwaalt, die mij baatzuchtig hiet;
Mijzelven zoeken wil ik niet;
Toch zie ik vaak, tot mijn verdriet,
Mijzelven niet geheel voorbij —
En gij?

Het blinkend lokaas, geld en goed,
Heeft weinig vat op mijn gemoed;
Toch kan in ruimte en overvloed
Iets wezen, dat ook ik benij —
En gij?

Eerzuchtig?.... Wat is wereldsche eer!
Een bonte waterbel, niets meer.
Toch overkomt me een enkle keer,
Dat 'k heimlijk om een pluimpje vrij —
En gij?

„De wereldvreugd vergaat met haar!"
Ik ken dat woord en acht het waar;
Ook kent mijn hart iets beters, maar
Soms haak ik wel naar iets daarbij —
En gij?

Mijn kruis neem ik geduldig aan.
„Wat God doet, dat is welgedaan."
Toch voel ik, met mijzelf begaan,
Soms iets dat zich beklaagt in mij —
En gij?

Wat hier door mij beleden werd,
Strekt me inderdaad tot groote smart;
'k Bestrij 't en val mijzelven hard,
En toch — somtijds vergeef ik 't mij! —
En gij?

1880.

BEVALLIG ONKRUID.

Het veld, waar blauwe korenbloem
En roode klaproos tiert,
Al is het fraai versierd,
Gedijt den bouwman niet tot roem;
Want ieder, die het ziet,
Zegt: hij heeft slecht gewied.

Bevallig onkruid is er veel,
En blinkende ijdelheid
Die oogen trekt en vleit,
En lof heeft bij het meerendeel;
De wijze gaat voorbij
En zegt: Niet fraai, voor mij.

1880.

BIJ HET GRAF

VAN

MR. GEORGE WILLEM VREEDE.

Trouwhartig, eerlijk Man, rechtschapen Nederlander,
Doorkundig, werkzaam brein, en licht ontvlamd gemoed,
Waar liefde en eedle toorn niet streden met elkander,
Maar blonken even schoon — de ruste zij u zoet!

3 Mei 1880.

WIEGEN.

Het wiegen afgeschaft; het wiegelied vergeten —
Voor uwe Kindren ja, maar ook voor uw Geweten?

UW ALZIEND OOG.

Uw alziend oog, dat mij bewaakt,
Mijn God!
Aanschouwt niet slechts en wil, maar maakt
Mijn lot.
Uw weten, willen, doen is één,
Is macht,
Is macht der liefde, streng meteen
En zacht.

Ik buig mij met aanbidding neer,
En zwijg.
Mijn wil voert met den Uwen, Heer!
Geen krijg.
Al snerpt somtijds uw roede fel
En raakt
Het teerste — steeds hebt Ge alles wel
Gemaakt.

1880.

JONGE DOODE.

NAAR MALHERBE.

Elle était de la terre. etc.

Zij was van de aarde, waar wat schoonst is in onze oogen
Rampspoedigst is en teer;
Het roosje heeft geleefd, wat roosjes leven mogen,
Een ochtendje — niet meer!

ILLUSIËN.

Wat gij gehoopt hadt en gedacht,
Heeft u het leven niet gegeven;
Maar hadt ge, in d' opgang van dat leven,
Ook van uzelv' niet meer verwacht?

1880.

GEBRUIK EN MISBRUIK.

Gebruik uw kracht: zij zal vermeeren;
Misbruik uw kracht: zij gaat te leur.
De maat betrachten is — regeeren;
Gebrek aan wilskracht — wille*keur*.

BREEK DEN PAS!

Laat geen gedachten al te lang,
Eentonig, met den zelfden tred,
U door den geest gaan, zwaar en bang;
Maar wissel ze af en neem verzet.
Voor d' aangehouden legerpas
Is meer dan eens een brug bezweken,
Die denklijk niet gebroken was,
Zoo men den pas had willen breken.

1880

AAN RINIDIUS NASO.

Als ik een neus bezat als gij,
'k Was immer met den neus er bij;
'k Zou overal mijn neus in steken;
'k Viel dikwijls met mijn neus in 't vet,
En maakte 't gaarne mij ten wet
Om altijd door den neus te spreken.

Dien neus te stooten, — welk een pijn,
Wat schok, wat schade zou dat zijn!
Dien neus te schenden — welk een zonde!
'k Schond dan mijn aanzicht inderdaad;
Want niets dan neus was mijn gelaat,
Met hier en daar wat haar in 't ronde.

1880.

BLIJDE TIJDING.

31 Augustus 1880.

Laat Oost en West de blijmaar hooren,
Die Kroon en Volk vervult met vreugd:
Den Koning is een kind geboren,
Een Dochter, die zijn hart verheugt.
Wees welkom, welkom, Koningskind!
Vóór uw geboorte reeds bemind.

God doe zijn zegen nederdalen
Op 't wiegje waar ge in nederligt,
Bewake uw sluimrend ademhalen
En 't blosjen op uw jong gezicht!
Bloei, groei voorspoedig, Vorstenloot!
Elk wenscht u schoon te zien en groot.

Met dankbren lach op 't vriendlijk wezen,
Hou straks, naar aller wensch en hoop
Gezond van 't kraambed opgerezen,
De liefste Moeder u ten doop!
Gelijk haar; druk, o Koningsspruit,
Naar lijf en ziel haar wezen uit!

TREURSPEL.

Magnumque loqui, nitique cothurno.

Spreek grootsche taal, en stap op hooge brozen,
Maar wees een Aeschylus.
Zoo niet, dan stiller tred en lager toon gekozen,
Of ieder lacht u uit, mislukte tragicus.

AAN G. J. LONCQ.

Med. Doctor en Professor.

23 Sept. 1880.

Den Arts, die veertig jaar Geleerdheids tabberd plooide,
Die *meer* dan veertig jaar der Menschheid heeft gediend,
Den dood zijn prooi betwistte en 't lijden maankop strooide,
De groet, de dankbre groet, de feestgroet van een vrind!

~~1886~~ lie

MET EEN WAAIER.

AAN . . .

Als heete zonnestralen zengen,
Zij dit geschenk u liefgetal!
Het zal de Zefirs tot u brengen;
Geen Gratiën; die zijn er al.

Variant op een bekend
Quatrain van Lemière.

TWEEDE JEUGD.

Nogmaals *jong* is de frissche, de manlijke geest,
Die zijn bloesems tot vruchten zag rijpen;
Hij is 't eens metterdaad en in eenvoud geweest,
Hij is 't nu, door zijn jeugd te begrijpen.

1880.

MET EEN VERREKIJKER, AAN MIJN DOCHTER,

naar Madera vertrekkende.

Hoe ver gij over zee en baren
Ook kijken zult door deze buis,
Gij kunt niet tot uws Vaders huis,
Niet tot in onze harten staren.
Maar zoo gij 't kondt, gij zoudt ervaren,
Hetgeen gij zonder dat wel weet,
Dat niemand onzer u vergeet.

8 Oct. 1880.

IJVER.

Een ijver, die slechts *doen* wil, en niet *hooren*,
Is niet uit liefde, maar uit hoovaardij geboren.

1880.

OVER 'T PAARD TILLEN.

Uw nauwgezetheid is bedücht
Mij „over 't paard te tillen."
Maar is er iets dat u belet
Dat gij mij in den zadel zet?
Gesteld — dat gij 't zoudt willen.

LEVENSKRACHT. ARBEIDSVERMOGEN.

Touché?

't Was *leven* eerst; nu *arbeid*; 't heet *vermogen*,
Wat *kracht* genaamd werd. Is het raadsel nu ontdekt,
Hoe *wat beweegt* werkt op *'t geen wordt bewogen*,
Wat en *vanwaar* het is, hetgeen beweging wekt?
Het zij zoo: wissel woorden, namen, termen,
Maar noem geen *treffen*, wat niet is dan *schermen*.

1880.

GETROUWD.

AAN EEN BETROUWBAAR PAAR.

O Heerlijk woord voor 't echtverbond,
Dat zinrijk woord van TROUWEN!
Men sluit de TROUW, men voelt de TROUW;
De „oprechte TROUW van man en vrouw;"
Daar is op 't wisslend wereldrond
Geen trouwer TROUW te aanschouwen.

Bewijs dit, gij trouwhartig Paar,
Waarop wij huizen bouwen!
Het echtpad wisselt vreugd en smart;
Maar steeds eenstemmig kloppe uw hart;
Vertrouwt elkaar, behoudt elkaar,
En, wat u 't leven roove of spaar,
Blijft op GODS trouw vertrouwen!

1880.

176

AAN THERESE SCHWARTZE

NA 'T VERLIES VAN EEN GELIEFDE ZUSTER.

»Als ik haar nog maar ééns zien
mocht, ik zou tevreden zijn."
TH. S.

„Nog éénmaal, éénmaal slechts haar zien!
„Mocht dat geschiên,
„'k Zou in mijn leed tevreden wezen."
Hoe nu? Een tweede scheidens-smart,
Na de eerste, zou van 't bloedend hart
De wond genezen?

Neen, neen! Verwin dien ijdlen wensch.
Als God den mensch
Een offer vergt, — hoe zwaar 't moog vallen,
Hij brenge 't hem; eerbiedig; stil;
Volkomen; naar zijn eisch en wil
En welgevallen.

Dan neemt hij 't als een offer aan,
Van 't kind voldaan,
Dat Vaderliefde-alleen beproefde.
't Is of hij 't zacht voor 't voorhoofd kust, —
En o! nu *komt* de kracht, de rust,
Die 't hart behoefde.

Nu durft, in vrede met haar lot,
Met vroom genot,
De ontprangde ziel zich overgeven
Aan al wat troost en hopen doet,
Verzachting brengt, en nieuwen moed
Schenkt om te leven.

Therèse, sla dat donker oog
Eens blijde omhoog!
Daar *is* een weerzien voor Gods kindren;
Daar waar de voet op starren treedt,
En zonde, hartstocht, dood noch leed
't Genot der liefde zal vermindren.

17 Nov. 1880.

QUASI.

Een zuiver Rijm is 't echtpaar zoo als 't hoort;
Een zelfde *klank*, en niet het zelfde *woord*.
Te *rijke* rijm van twee volmaakt gelijken
Is rijm in schijn, maar zal haast onrijm blijken.
Twee rechterhanden maken nooit een paar;
Een rechter en een linker lijkt elkaar.

NOG TEN ACHTEREN.

In naam van 't nieuwe licht, waar hij bij ziet,
„Geen trekschuit meer, geen duivlen, englen, wondren;
Geen Christus, naar 't geloof der *oude* heilverkondren!"
Zegt Roen; maar, brave Roen! gij wilt nog altijd iet
Dat, door *uw* mond gepredikt, godsdienst hiet.
Gij zijt ten achtren, Roen! Schud af die malle droomen!
't Is trekschuitwerk, 't is uit de nachtschuit komen.
Indien gij 't *nieuwe* wilt, waarom dan 't *nieuwste* niet?

1880.

IN EEN EXEMPLAAR

DER »KINDER- UND HAUSMÄRCHEN",
verzameld door de Gebr. GRIMM,

BESTEMD VOOR MIJN KLEINZOONTJE IN DE O. I.

Wat eeuw aan eeuw van mond tot mond gegaan is,
Van volk tot volk, van land tot land gebracht;
Wat overal door 't kinderhart verstaan is,
Stichte ook in de Oost een knaap van mijn geslacht.

20 Dec. 1880.

PLASTISCH?

Gij schildert, meent ge, en stelt voor oogen.
Zou dit iets op mijn hart vermogen?
Daar 's weinig kans toe, beste man!
Met uw *tableaux* — maar niet *vivants*.

1880.

NIEUWSTE WETENSCHAP.

De „*nieuwste* wetenschap" baart mij noch pijn noch vreezen.
Ik weet te wel dat zij de *laatste* niet zal wezen.

TIJDIG.

Grijpt als 't Rijpt! zij de leus; niet te vroeg; niet te laat!
Als de kleur en de geur u 't volgroeide verraadt;
Eer een vogel 't verpikt; eer een wesp het doorknaagt;
Eer het druipt van den tak, die het buigende draagt;
Eer 't verzuurt of verdroogt; eer het rimpelt of rot;
Eer een wijze of — een kind met uw onverstand spot.

1880.

Negens Negenbladen

Gecorrigeerd Exemplaar

NOG EENS NAJAARSBLADEN.

NOG EENS

NAJAARSBLADEN.

GEMENGDE GEDICHTEN,

1880—1884,

VAN

NICOLAAS BEETS.

My days are in the yellow leaf.
BYRON.

LEIDEN. — A. W. SIJTHOFF.

INHOUD.

1880—1884.

Bladz.

„*Mijn dagen zijn in 't gele blad*" enz. 3

Byron, aan wien deze eerste regel ontleend is, schreef op zijn zesëndertigsten verjaardag:

My days are in the yellow leaf;
The flowers and fruits of love are gone;
The worm, the canker, and the grief
Are mine alone.

The fire that on my bosom preys
Is lone as some volcanic isle;
No torch is kindled at its blaze —
A funeral pile!

Wat ik verbad: „*Een wintersche ouderdom*".
Zie „*Najaarsmijmering*", 1836. Dichtw. II. 43.

Haarlems Flora. . . . . 5.
Een uit velen. . . . . 7.
Bij het graf eener Moeder . . . . . 8.
Morgenstond . . . . . 9.
Naar Maerlant . . . . . 11.
Lied voor Lijkverbranders . . . . . 12.
Profaneeren . . . . . 13.
Het Eigen Huis . . . . . 14.
Onze Koningin. Aan Therèse Schwartze. . . . . 16.
Blijmoedig . . . . . 18.
Het Tranenkruikje . . . . . 19.
Aan J. J. Van Oosterzee, Veertig jaar Evangeliepredikér . . . . . 21.
Geen rimpels . . . . . 22.

Bladz.

't Poëtisch Oor . . . 23.
Een woord van Pica de Mirandola . . . 24.
Dialecten . . . 24.
Teksten . . . 24.
Aan den Heiland . . . 25.
Voorzichtig . . . 26.
Ernst . . . 26.
Tempus actum . . . 26.
Dank voor Loon . . . 27.
Bij het Graf eener Zevenëntachtigjarige . . . 28.
Ab irato . . . 29.
Twee vijanden . . . 29.
De Bass-rock . . . 30.
De Berken van Aberfeldy . . . 32.
Verheug u in den nevel niet . . . 34.
Kunst geen nabootsing . . . 34.
Zelfbewustzijn . . . 34.
Malcontent . . . 35.
Tusschen de regels . . . 35.
Alternatief. Aan.... . . . 35.
Geen nood . . . 36.
Uit één stuk . . . 37.
Kring van denkbeelden . . . 37.
Onderzoeker, verzoeker . . . 37.
Aan mijne twee nog overige zusters . . . 38.
De mannen van Homerus . . . 40.
Ken u zelven . . . 40.
Gods kennen en God kennen . . . 40.
Proefmiddel . . . 41.
Geluksrecept . . . 41.
Aan Hendrik Conscience . . . 41.
Onmogelijke definities . . . 42.
Lof . . . 42.
Op mijn portret door Therèse Schwartze . . . 42.
Het Lijden van den jongen Werther. Volgens Thackeray . . . 43.
De Kielen en de Wielen en de Rand van 't Land . . . 44.
Geld . . . 46.
Wees vroolijk . . . 47.
Uit Plato . . . 48.
Kerstzang . . . 49.
Aan God . . . 50.
Aan de Critiek . . . 51.
Aan een Recensent . . . 51.
Voelhorens . . . 52
Alleenspraak van een wijsgeerig kuiken . . . 53.
Geef meê . . . 55.
Laat de leer voor andren staan . . . 56.
Echtpaar . . . 57
Zielsverheffing . . . 57.
Groothartig . . . 58.
Stel tegen drift geen drift . . . 58.
Wat de natuur bedwingt . . . 58.
Pessimisme . . . 59.

Bladz.

Vreeze des doods . . . 59.
Gevolgtrekking . . . 59.
Os sublime . . . 60.
Coelumque tueri . . . 60.
Het lied van de Cel . . . 61.
Opvliegendheid . . . 62.
Veel pijlen . . . 62.
Opschik . . . 62.
Niet ten halve . . . 63.
Vraagt gij . . . 63.
Blaf, trouwe hond! . . . 63.
Spreuken . . . 64.
Aan mijn Zonen . . . 65.
Liefde na den dood . . . 66.
Wel goed . . . 68.
Gelooven en Weten . . . 68.
Geen Doel? . . . 68.
Zelfban . . . 69.
Vos non vobis . . . 76.
Bilderdijk . . . 77.
Geen vergeldend God . . . 77.
Oprechtheid . . . 77.
Liefdes Rijkdom . . . 78.
Driftige menschen geen verraders . . . 79.
Het oog verraadt den mensch . . . 79.
Veel leer ik steeds . . . 79.
Passend, maar ook gepast? . . . 80.
Querulianum . . . 80.
Godloochening . . . 80.
De Dood verzoent . . . 81.
Wel duizendmaal . . . 81.
Verstand en hart . . . 82.
Geen vergoeding . . . 82.
Vergissing . . . 82.
J. J. Van Oosterzee, in den vreemde gestorven . . . 83.
Washington . . . 84.
In het Album, Mevr. Bosboom—Toussaint aangeboden . . . 85.
Daar is iets tintligs in die oogen . . . 86.
Invloed . . . 87.
Variis modis—male fit . . . 87.
Bekeering of bekeerdheid? . . . 87.
Vacantiewerk . . . 88.
The pen is mightier than the sword . . . 89.
Uw hart is in uw oogen . . . 90.
Bloemendaal. Aan Ida en Cornelia De Marez Oyens . . . 91.
De Oude Olm ✱e Kraantje-lek . . . 94.
Aan den predikant J. Moll Jbz . . . 97.
Wij vergeten . . . 98.
Wees sterk en Hij zal uw hart versterken . . . 100.
Verdraagzaam. Aan *** . . . 102.
Een vraag . . . 102.
Vrije gemeente . . . 102.
Probleem . . . 103.

Bladz.

Aan J. P. Hasebroek, op zijn zeventigsten verjaardag . . . . . 104.
Zware proef . . . . . 105.
Kleurloos en Kleurloos is twee . . . . . 106.
Misrekening . . . . . 106.
Tijs en Gijs . . . . . 106.
Hebbende een zwaard . . . . . 107.
Wat zoekt gij? . . . . . 107.
Beseffen . . . . . 107.
Gij schittert . . . . . 108.
Al te fel . . . . . 110.
Raadsels. Uit het Fransch . . . . . 111.
Spreekt uw hart . . . . . 112.
Casuspositiën . . . . . 112.
Godsdienstig leven . . . . . 113.
Dat telt af . . . . . 114.
Een Nieuw Lied voor het Nieuwe Jaar . . . . . 116.
Walter Scott . . . . . 119.
Rosabella . . . . . 125.
Stemmen der Natuur . . . . . 128.
I. Augustusnacht . . . . . 128.
II. Januarinacht . . . . . 129.
Moed en overmoed . . . . . 131.
Geen Schepper . . . . . 131.
Michel Angelo's La forza d'un bel volto etc. . . . . 132.
Wat doet gij? . . . . . 133.
Vergeet ze niet . . . . . 134.
Zien . . . . . 134.
Sledevaart . . . . . 135.
De Wijsheid, die aan d' eisch voldoet . . . . . 137.
Sleutelbloem . . . . . 139.
Victor Hugo's Soyez comme l'oiseau . . . . . 140.
Mij dunkt daar klopt geen jonger hart . . . . . 141.
Zieltje zonder zorg . . . . . 143.
Lachebekje . . . . . 144.
Bleekneusje . . . . . 146.
Aan mijn Jonathan, op het Gedenkfeest enz. . . . . 147.
Est modus in rebus . . . . . 149.
Nemo mortalium omnibus horis sapit . . . . . 150.
Quieta non movere . . . . . 150.
Niet begrepen . . . . . 151.
Propter vitam vitae perdere causas . . . . . 151.
Laatste Schans . . . . . 151.
A Dieu ta Vie, en Dieu ta fin . . . . . 152.
IJs . . . . . 153.
Rozen. Aan Vrouwe Van Loon—Voombergh . . . . . 154.
Inga . . . . . 155.
John Wiclifs asch . . . . . 158.
Bij een in laten herfst nog groenen treurwilg . . . . . 160.
Vertrouwen . . . . . 160.
Pijnstilling . . . . . 160.
Eens Menschen Hart . . . . . 161.
Naar Hooger . . . . . 162.
Groepeeren . . . . . 163.

Bladz.

Die altijd drinkt, enz. . . . . 163.
Partijgeest . . . . . 163.
Wie ooit? . . . . . 164.
Naooging. Aan Miss Ada Mary B. op zee naar Australië . . . . . 166.
De omtuining uit! . . . . . 168.
Ontleende Gedachten . . . . . 170.
I. Alternatief . . . . . 170.
II. Aan een Materialist . . . . . 170.
III. Jeunesse dorée . . . . . 171.
IV. Verdraagzaamst . . . . . 171.
V. Verleiding . . . . . 171.
VI. „Ten eerste zuiver" . . . . . 171.
VII. Ontziet elkaar . . . . . 172.

NAAR ARIOSTO

UIT DEN

ORLANDO FURIOSO.

1882. 1883.

Inleiding . . . . . 175.
Aartsengel Michaels Boodschap . . . . . 181.
Astolfo's Maanbezoek . . . . . 187.
Lof der Vrouwen . . . . . 206.
Lieve Vrouwen . . . . . 207.
Vrouwelijk Voorrecht . . . . . 208.
Onweerstaanbaar . . . . . 209.
Tijden en Weertijden . . . . . 209.
Geruchten . . . . . 210.

Enkele datums, die het
gedicht en ~~of ve~~ [illegible] beiden
waar het oppervlakte
verplaatst.

12 1/2 blz.
het grootste gedeelte van
Aanteekeningen op Kaffer
tun op Gurop. 6.
Het prozastuk en ~~Lord Byron~~ [illegible].
proza geheel. 22 blz

Al de kleine voorredenen voor
de versch. afdeelingen behalve
een gedeelte van Mannekens
in de maan.
dat op de vermenging van den [illegible]
stijl der [illegible] wordt geplaatst

Die op 's Rijks Kon. vermeend geheel.

De Zwarte [illegible] verplaatst moet blijven,
[illegible] als [illegible] van versch. Gedeelten
~~[illegible]~~
De [illegible] [illegible] [illegible] vervangen
door een kort woord [illegible] [illegible].

HAARLEMS FLORA.

Als ik omdool door de lieve streken,
Waar mijn blijde kindsheid is ontwaakt,
Wederzie de bosschen, duinen, beken,
Waarvan de aanblik mij gelukkig maakt:
't Zijn dezelfde kruiden, bloemen, blâren,
De eigen plantenwereld om mij heen,
Die mijn vrinden en gelieven waren,
Sinds mijn voet hun groeiplaats heeft betreên.

In den Hout, Boschlievende Anemonen,
Corydalis met veelvingrig blad,
Wilde Lychnis met gesplitste kronen,
Blauwend Aardveil, langs het zonnig pad.
Aan den duinkant/ scherpgespitste /ozen,
Windeklokjes tusschen bleekte en blozen;
Waar de duinbeek door de grasbeemd schiet,
Penningkruid en blauw Vergeet-mij-niet.

Op het duin, een rijkdom van Violen,
Bij den Kruipwilg diep in 't mos verscholen,
Wilde Thym aan geur en honig rijk,
En het /scherpe Sedum, goud gelijk;
Onverbleekt bij 't felste zonnebranden,
Gouden Toortsen in de schraalste zanden;
Maar in 't vochtig duindal, 't week moeras,
Vlekkige Orchis en Parnassisch Gras.

bij bl. 3 en 6

Flora Haarlemensis.

Als ik omdwaal door de lieve [Akkergoed] streken,
Waar mijn blijde kindsheid eens ontwaakt,
Wandelend in bosschen, duinen, beken,
Daarvan de aanblik mij gelukkig maakt:
Zijn onzelfde kruiden, bloemen, bladen,
De eigen plantenwereld om mij heen;
Die mijn vrienden en geliefden daaren,
Deed mijn oog [haar] daar borden merkte
[in paarplaats] beheeren.

In den Hout boschlievende Anemonen,
Corydalis met vierleerig blad,
Wilde Lychnis met gespleten kronen,
Blauwend Glechoma langs het zonnig pad;
Op den duinkant schaapgesprikte rozen,
Windekelkjes kruipen bleekte en blozen
Waar de duinbeek langs de graskant
Penningkruid en blauw vergeet mij
[schiet]
niet.*)

---

*) Anemone nemorosa. Corydalis digitata. Lychnis flos cuculi. Glechoma hederacea. Rosa spinosissima. Convolvulus arvensis. Lysimachia nummularia. Myosotis scorpioides.
?

veel soorten
Op het duin een rykdom van orchis
Bij den kruipwilg, diep in 't mos ver-
scholen;
Wilde Thijm, aangenaam [illegible] reuke,
En het scherpe Sedum, goud gelijk.
Overdekt by 't [illegible] [illegible],
Gouden toortsen in de schraalste zanden.
Maar in 't vochtig duindal, 't [illegible]
monad,
(Vlekkig Orchis / Harbalkruid / Manbare Orchis) en Parnassia grach[illegible]
't bevenpje der Pan[illegible].

—

Overal lange vaarten, breeder sloten,
Goudgele Iris, purperen Kattestaart;
Uit het water lijnrecht opgeschoten
Zwanebloem, ~~[illegible]~~ [illegible] scherper eensaam
En aan een [illegible] drukkend spoor
Zee Aster, en de Althaea met donker bladen,
't Paarsche bloempje, dat aan de Elfenkant
Slingerd door het zwartgeplumde breede
ziet:

—

Zal een bloemhof steeds dezelfde blijven,
Een verscheiden grond, [illegible] en [illegible].
't Zelfde kruid uit de eigen kiemen drijven,
De eigen kiemen uit hetzelfde kruid?
Dat aan ook het dakvorst niet ontaardde
Van 't geslacht dat Coornhert baarde
Op zijn Ripperda's en Kenau's [illegible],
Waar ons stad daar [illegible] daar
verwoont.

—

1883.

Viola tricolor V. odorata V. canina V. montana.
Salix repens.
Thymus serpyllum
Sedum acre.
Verbascum thapsus.
Orchis maculata. Parnassia palustris.
maculata

Iris pseudacorus. Lythrum salicaria.

Butomus umbellatus.

Aster tripolium. Althaea officinalis
aan het Noorder Buitenspaarne, dicht bij
het IJ.

Solanum dulcamara.

Overal langs vaarten, kreken, sloten,
Goudgele Iris, purpren Kattestaart;
Uit het water lijnrecht opgeschoten,
Zwanebloem, uw schoonen eernaam waard!
En aan uwe bochten, kronklend Sparen!
De Aster, en de Althé met donzen blaren,
't Paarse bloempje, dat ons de Elf-rank biedt,
Slingrend door het zwartgepluimde riet.

Zal haar bloemhof steeds dezelfde blijven,
Haar verscheiden grond, jaar in, jaar uit,
't Zelfde kruid uit de eigen kiemen drijven,
De eigen kiemen uit hetzelfde kruid:
Dat dan ook de nazaat niet ontaarde,
Corenherten! van uw deugd en waarde,
Ripperda's en Kenau's, hoog geroemd!
Waar uw stad haar parken naar benoemt.

1880.

EEN UIT VELEN.

Naar ruste trachtend;
En wederom
De rust verachtend
Als laf en dom.
Met alle winden
De vaart beproefd;
Maar bang te vinden
Wat hij behoeft.
Uitwendig strijdend
Met Schrift en Lot;
In 't hart belijdend
Het recht van God.
Zijn tijd verspillend
Aan wind en waan;
Ten slotte willend
Ten hemel gaan.

1880.

BIJ HET GRAF EENER MOEDER.

De hoop, door bange vrees bestreden,
Werd uitgedoofd in diepe smart,
In spijt van tranen en gebeden
Is ZIJ ontrukt aan 't kinderhart.
Rondom haar open grafkuil schreien
Beroofde liefde en dankbaarheid;
Maar daar is vreugd bij de englenreien
En bij den Eega, die haar beidt.
Het dochtrenpaar, haar voorgetogen,
Omhelst haar voor den troon van God —
Zoo is *hier* troost bij weenende oogen,
En *daar* een onbewolkt genot.

1880.

MORGENSTOND.

BUITEN.

Wees vroolijk! 't Is geworden dag;
De zon is opgekomen.
Het leeuwriklied, de kwartelslag
Wordt reeds van ver vernomen;
De wazige ochtendmist trekt op;
De dauwdrop hangt aan blad en knop;
Een luchtig windje schudt den top
Der frisch ontwaakte boomen.
Gij rijst, treedt uit, van ongeduld
Naar 't wachtende genot vervuld,
En vreest te laat te komen.

BINNEN.

Wees vroolijk! Hoor! De dag vangt aan
Voor straten, stegen, kaaien.
Reeds doet eens bakkers schorre haan
Een poging om te kraaien;
De buurt ontwaakt; uw wekker luidt;
De melkboer schelt; een spoortrein fluit;
Een vrachtkar dreunt; een handkar kruit;
Uw dienstmaagd klopt de matten uit;

Haar bezem grist; haar glazenspuit
Komt trommlen op uw vensterruit. . . .
Gij hoort dit alles, maar besluit
  U nog eens om te draaien.
En schoon 't geweten zegt: „Ontwaak!
Vroeg opstaan is een schoone zaak!"
Gij toont daarvoor in 't minst geen smaak,
Maar antwoordt met vernieuwde vaak,
  En weet het wel te paaien.

1880.

NAAR MAERLANT.

(VAN JACOB ENDE VAN MARTINE. EERSTE MARTIJN STR. 48, 49.)

I.

In dees bedroefde wereld zijn
Twee kleine woordjes, MIJN en DIJN:
  Och kon men die verdrijven!
De vrede was dan meer dan schijn,
Elk vrij, geen mensch in band of pijn,
  De mannen noch de wijven.
Men had gemeen de tarwe en wijn,
En over zee noch aan den Rijn
  Zou men geen ziel ontlijven.
Maar nu beneemt ons 't zwart venijn
Der hebzucht dit genot, Martijn!
  Of doet het achterblijven
  En ander recht beschrijven.

II.

God, die het al met wijsheid doet,
Gaf dit verganklijk aardsche goed
  Den menschen in 't gemeen;
Opdat zij zouden zijn gevoed,
Het lijf gekleed, geschoeid de voet,
  En leven rein van zeên.

Maar zie nu hoe de hebzucht woedt,
Dat iedereen in arren moed
't Al hebben wil alleen.
Hierom vergiet men menschenbloed,
En bouwt met roekeloozen spoed
Burchtsloten zwaar van steen,
Tot smart van menigeen.

1880.

LIED VOOR LIJKVERBRANDERS.

Ten vuren, ten vuren
Met vrouw en kroost, al klinkt het ruw!
't Is goed voor u,
Dan kunje langer duren;
Wel eens zoo lang als nu.

De lijken, de lijken
Ontvolkten veel te lang het land —
't Is zonde en schand —
Dat zal statistisch blijken,
Zoodra men ze verbrandt.

Naar d'oven, naar d'oven!
Die 't lijk verbrandt, verbrandt den Dood,
Den stervensnood,
En brengt het leven boven...
Voorwaar! onze eeuw is groot!

1880.

PROFANEEREN.

Het profaneeren is aan de orde van den dag;
Wat andren heilig is, vindt geen ontzag
Bij kindren eener eeuw, die zich beroemt
Op hooge ontwikkling als zij 't gaarne noemt...
Ja, van den geest, 't mag zijn, maar niet van 't hart,
Dat altijd doover, altijd doffer werd
En koel en koud verwerpt, beschimpt, begekt
Al wat van hooger komt, naar hooger trekt,
Op hooger wijst dan 't glinstrend stof der aard,
En, zelf gevoelloos, uw gevoel niet spaart.
De kerk niet slechts, niet slechts de vromen, God,
Godzelf en zijn regeering wordt bespot.
Voorzienigheid, onsterflijkheid, ziedaar
Voor 't spotziek hart de meest gewilde waar.
Zoo dit behoort tot wat vooruitgang doet,
Wee 't nageslacht, dat nog weer verder moet!

1880.

HET EIGEN HUIS.

EEN JEUGDIG ECHTPAAR AAN DEN BRUILOFTSDISCH TOEGEZONGEN.

De huwlijkstempel werd betreden,
De heilige echtknoop is gelegd,
Des hemels zegen afgebeden,
Waarop elk onzer Amen zegt;
Nu zal het uur van scheiden slaan;
De huwlijks*reis* vangt aan.

Twee moeders zien met vochtige oogen,
Twee vaders met een kloppend hart,
Door liefde, niet door vrees, bewogen,
U na met tranen zonder smart,
Waardoor een aangename lach
Van stil genoegen spelen mag.

Zes weken zal het reisje duren,
Waarin het honigmaantje schijnt;
O schoone dagen, zalige uren,
Waarvan de erinring nooit verkwijnt!
Maar is de huwlijksreis *gedaan*,
Dan vangt het zaligste aan.

Het zoetste zoet van 't huwlijksleven
Neemt niet op reis, maar thuis begin;
In 't „eigen huis," van God gegeven,
Ten heiligdom der echte min,
Ter kweekplaats van de reinste vreugd,
Bij onbesproken deugd.

Gelooft het, jeugdige Echtelingen!
Ervaart het lang en smaakt het recht!
Die u dit liedje toe mag zingen,
Kent wat hij zingt, weet wat hij zegt.
Deze' eenen wensch nog brengt hij uit:
Dat gij voor hem uw deur niet sluit.

1880.

16.

ONZE KONINGIN.

AAN THERÈSE SCHWARTZE.

De Koningin! Van dag tot dag
Is 't Neerlandsch hart om haar verheugd,
En prijst zoo luid het prijzen mag
Haar wijze jeugd,
haar rijke deugd.

Het ziet haar aan zijns Konings zij,
Een frissche roos op elke koon,
Een vriendlijk oog, zoo vrij en blij;
Met haar den troon
zoo dubbel schoon;

Manlijke kracht bij 't zacht der vrouw,
Zoo zedig rein, zoo vriendlijk goed;
Oprechtheid zonder vlek of vouw;
Een vasten moed;
een eedlen gloed;

Den Koning trouw; een hart voor 't Land
Waar zij haars Vaders huis voor liet,
Voor 't Volk, dat ze aan haar voeten ziet;
Een kloek verstand;
een open hand;

Een mond, die met bekoorbren klank
Het Neerduitsch van den landzaat tart;
Een oor, graag luistrend naar den zang,
Waar 't Hollandsch hart
in kenbaar werd.

Een hoofd, zich buigende voor Dien,
Die alles schiep, en 't al regeert,
En die in gunst op Haar zal zien
Die, hoog geëerd,
Hem eeren leert.

Van elk beminde Koningin!
De Koning juicht in uw bezit,
En heel zijn volk spreekt, eens van zin:
„God nam hem veel: Hij spaar hem dit!

„Hij spaar hem haar; Hij spaar hem 't kind,
„Welks vriendlijk glimlachje elk verrukt,
„Om hem, zichzelf, en haar bemind
„Die 't in haar moederarmen drukt!"

TOEËIGENING.

En gij, die Kind en Moeder maalt!
Die taak ontsteke in u den gloed,
Die, waar hij uit *uw* oogen straalt,
Het doek bezielt en leven doet.

1880.

BLIJMOEDIG.

Verzoend met God
en met mijn lot,
In sterven en in leven,
Het leven nemende als het is,
Rust, onrust, leed, bezit, gemis,
Zooals het God wil geven;

En in den dood
geen jongsten nood,
Maar 't opgaan van den morgen
Begroetende van schooner dag
Dan dien ik hier voleinden mag:
Wat weet mijn hart van zorgen?

Spreidt soms de schrik
een oogenblik
Een nevel voor mijn oogen;
Het *is* een oogenblik, niets meer,
En 'k zie 't gelaat mijns Heilands weêr,
Vol liefde en mededoogen.

1881.

HET TRANENKRUIKJE.

UIT DE EDDA.

(Naar ETLAR LANG.)

Hulda (Holle) is in de scandinavische godenleer die „donkere", maar vriendelijke godin der onderwereld, welke het leven geeft en tot welke het leven ten laatste terugkeert. Haar bron is boven Ygdrasil (den Wereldboom) en daaruit stijgen de kinderzielen op, die geboren worden; van daar de sproken van de Kinderbron en van den Ooievaar, die de kindertjes uit het water vischt en aanbrengt. Vroeg gestorven kinderen keeren weder tot Hulda in de onderwereld terug, waar zij weleer liefderijk gevoedsterd en gekoesterd werden. De bijzonderheid dat, in vele sagen als deze, in den christelijken tijd de Moedermaagd in de plaats van Hulda gesteld werd, toont hoe madonna-menschlijk men zich het beeld der Hulda voorstelde.

Daar weent een moeder haar oogen rood;
Haar eenig dochtertje, eilaas! is dood.

Zij plant op 't grafje vergeet-mij-niet;
Zij ziet het bloeien, het troost haar niet.

Daar zweeft in 't hofken vrouw Hulda aan,
Tot wie de zieltjes der kindren gaan.

Haar volgt blijmoedig de gansche schaar;
Maar ach! haar kindjen is niet met haar.

„Zoo 'k u slechts eenmaal met Hulda zag,
„Hoe zou ik zeegnen dien blijden dag!"

Maar nog één zieltje komt achteraan;
Een kruik te torsen doet langzaam gaan.

„Uw weenen, moeder! doet mij geen goed,
„Die al uw tranen ver~~gaadren~~ [zaamlen] moet!"

De moeder hoort het; het smart haar zeer;
En voortaan weent zij geen tranen meer.

Mei 1881.

Op muziek gesteld door Jhr. Mr. Theodoor [illegible] gezongen op het feestconcert 13 Sept 1884.

AAN J. J. VAN OOSTERZEE,

VEERTIG JAAR EVANGELIEPREDIKER.

Uit zijne volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade.
Joh. I. 16.

Naar 't lichaam wat geschokt, maar onverzwakt van geest,
Viert zielvolle Oosterzee zijn veertigjarig feest,
Maar geeft den Heiland de eer van wat hij leefde en werkte,
Die „uit zijn volheid" hem begaafde, laafde, sterkte,
En lang nog sterken moog; die nimmer hem verlaat,
En aan zijn zij zal staan, ook als zijn rustuur slaat.

6 Febr. 1881.

Na zijne leerrede over bovenstaand schriftwoord.

GEEN RIMPELS.

„Geen rimpels heeft uw voorhoofd nog;
„Zij moesten toch
„Daar wezen naar uw tal van jaren.
„Hadt gij van zorg of leed geen deel?
„Of zijn er door dit hoofd niet veel
„Gedachten van belang gevaren?"

Ik weet het niet, mijn lieve man!
Zoek gij er zelf de reden van.
Misschien zult gij het rechte treffen.
Maar weet gij wat ik somtijds zeg?
God heeft een ploeg; maar ook een egg';
De ploeg maakt voren; de egg' maakt effen.

1881.

'T POËTISCH OOR.

Gij toetst en recenseert gedichten;
Maar hebt gij 't *oor voor poëzy?*
Om met rechtvaardigheid te richten,
Hoort dat er wel een weinig bij.
Ook zonder *muzikaal* gehoor
Kan 't spel der tonen iemand roeren;
Maar als een kenner 't woord te voeren
Kan, zonder dat, er moeilijk door.

Ach, menigeen die vonnis spreekt
Met zelfbetrouwend stemverheffen,
Is niet bij machte te beseffen
Wat hem, bij 't geen hij heeft, *ontbreekt.*
Hij heeft vernuft en spreekt met macht,
Door ieder die hem leest bewonderd,
Het gild der dichters uitgezonderd,
Dat om zijn hoogwijze onzin lacht.

Gij, die uzelv' een oordeel gunt,
Lees, lees mij verzen, en 't zal blijken
Of gij een deugdlijk vonnis strijken,
Of zelfs niet deugdlijk *hooren* kunt;
Of gij den *zang* in 't dicht gevoelt,
't Gevoel des dichters *na* kunt *voelen,*
Beseffen wat de *toon* bedoelt,
Of slechts uw mond met *woorden* spoelen.

1881.

EEN WOORD VAN PICA DE MIRANDOLA.

Veritatem Philosophia quaerit, Theologia invenit, Religio possidet.

De Wijsbegeerte zoekt, de Godgeleerdheid vindt
De waarheid — O mijn God! gij *schenkt* haar aan uw kind.

DIALECTEN.

De taal van 't hart heeft menig dialect;
Wijs, die 't *hem* min verstaanbre niet begekt.

TEKSTEN.

Gij leeft bij teksten, weet er tien,
Ja twintig op een rij te scharen.
't Bevredigt menigeen misschien;
Mij niet; geef mij het woud te zien,
Geen afgeplukte blaren.

AAN DEN HEILAND.

Gij hebt den weg gewezen,
Gij hebt den weg gebaand;
Gij wilt de Leidsman wezen,
Voorkomend en meêgaand,
Besturende de schreden
Van die het steile pad,
Het steile pad betreden
Ter hooge hemelstad.

Gij hebt de poort ontsloten,
Ontsloten door uw bloed,
Die al de tochtgenooten
Vervult met blijden moed;
Gij zult hen welkom heeten
In 't vaderlijk paleis,
Waar spoedig zijn vergeten
De moeiten van de reis.

1881.

VOORZICHTIG!

Dat nooit, in groote vreugd of diepe droefenis,
Een woord dat *te* vertrouwlijk is
Uw' onbewaakten mond door 't hart worde uitgedreven!
Men kijkt als had men 't niet gehoord,
Maar neemt het op en draagt het voort,
Als of ge er last toe hadt gegeven.

ERNST.

De toon van echten ernst is waardig, kalm en zacht;
Niet hartontzettend zwaar, noch pijnlijk scherp in de ooren;
Een middentoon, welluidend uitgebracht;
Men kan er 't hart, waaruit hij komt, in hooren.
Dat is zijn schoonheid en zijn kracht.

TEMPUS ACTUM.

Verbeelding keert zich naar 't Weleer;
Zoo als zij 't *ziet*, wenscht zij 't ons weer;
Maar kwam het weder zoo als 't *was*,
't Bedrogen hart verwenschte 't ras.

1881.

DANK VOOR LOON.

Als ik mijn zangen tot uw oor,
Neen, tot uw edel hart, mocht brengen,
Brak nu en dan een traantje door,
En kwam zich met uw glimlach mengen:
Heb dank daarvoor!

Geen schooner loon dan zulk een traan,
Zacht opgeweld uit zuivre bronnen!
Een kleine ziel doet weinig aan;
Een groote, geeft zich gaarn gewonnen.
Diep voelen is geheel verstaan;

Verstaan wat kracht daar in een woord,
Een toon, een nadruk is gelegen,
De *ziel* verstaan uit wat men hoort,
En hooren, ook wat wordt verzwegen
Of in onzichtbre tranen smoort.

Apr. 1881.

BIJ HET GRAF

EENER ZEVENENTACHTIGJARIGE.

Na tienmaal acht en zeven jaren,
Is hier dan 't einde van de reis!
De school des levens had haar eisch;
Niet *langer* moest de dood haar sparen.

Drie Zusters, voor den troon van 't Lam
Haar voorgegaan sinds vele dagen,
Behoeven langer niet te vragen,
Of zij, ook zij, niet eindlijk kwam?

Een liefde, tot den dood getrouw,
Deed in den dood haar uitgeleide,
Gerust, dat wat de grafkuil scheidde
De hemel weer vereenen zou.

Zij oogt haar na met kalm gelaat,
Bij zacht herdenken, stil verwachten,
En houdt maar altijd in gedachten
Dat eerlang ook haar uurtje slaat.

Och, ieders uurtjen is bepaald;
Geteld zijn alle onze oogenblikken;
Gelukkig die, als de avond daalt,
Niet schroomt de klok te hooren tikken.

27 April 1881.

AB IRATO.

Hen, die de sabel moedig trekken
Om zich perfors te doen verstaan,
Ziet menig mensch met eerbied aan.
Maar overtuigingen te wekken
Door neus en ooren af te slaan,
Zou dat juist wel zoo heel goed gaan?

TWEE VIJANDEN.

O Gij die waarheid wilt, heb kracht van ziel, wees man!
Verwin partijdigheid, en ook — de vrees er van.

1881.

DE BASS-ROCK

BIJ DE KUST VAN SCHOTLAND.

(Reisherinnering.)

The air was diskit with the fowlis
That cam with yammeris and with yowlis,
With skyrking, screeking, skrymming scowlis,
And meikle noyis and shoutes.

DUNBAR.

De meeuwen vliegen om de Bass;
De Bass is voor de meeuwen;
Schere ook een enkel schaap haar gras,
De Bass is voor 't gevederd ras,
De Bass is voor de meeuwen.
Daar heeft, voor tal van eeuwen,
Een burchtslot op haar kruin gestaan:
Het is, het *moest* tot puin vergaan;
De Bass is voor de meeuwen;
Voor kap- en mantel-meeuwen,
Voor zilvermeeuwen blank en fijn,
En wat er meer voor meeuwen zijn,
Zich pluizende in den zonneschijn,
In rep en roer bij 't jagen
Van storm en onweersvlagen,
Die met hun uitgelatenst wôen
De sterke rots niet wanklen doen,
De Bass-rots van de meeuwen.
Zij krijschen er en schreeuwen,
Zij dwarlen neer, zij stuiven op,
Zij wervlen om haar woesten top,
Als beedlaars [1]) om de hoven;
Zij roesten in haar kloven;
Zij maken, bij en ver van 't nest,
Haar grauw gesteente wit van mest,
Van onderen tot boven;

[1]) Sollicitanten.

Zij voeden, brekende uit hun dop
Met spitsen neb en harden kop,
Jaar uit, jaar in, de jongen op,
Die weer met de ouden vliegen,
Of op de golven wiegen,
Of scheren langs het ruime sop,
Dat, als met donzen pluimen,
Rondom haar voet komt schuimen,
Om wat haar fel en scherpziend oog
Zich wenschlijks uitzag van omhoog
Te slikken zonder smaken,
En vliegend buit te maken
Al wat haar gele snavelspits
Van dood of levend, vleesch of visch
Bestippen kan en raken,
Om, wederkeerend van den plas,
Als of het voor dit gulzig ras
Ter spijsverduwing noodig was,
Op nieuw te zwermen kris en kras,
Links, rechts, voor, achter, om Rots Bass
Als spreeuwen om de daken. . . . .

Wat daken, en wat spreeuwen!
De Bass is voor de meeuwen.

1881.

Voor de meeuwen niet alleen, maar voor alle soort van zeevogels, bepaaldelijk ook voor den z. g. Jan van Gent, een rotspelikaan, die zijn wetenschappelijken naam, *Sula Bassana*, aan de Bass-rock ontleent. *Solan-goose* noemen hem Schotten en Engelschen.

„The Bass is an island, or rather a tremendous rock, about [400] feet in height, starting out of the sea, just opposite the formidable castle of Tantallon, upon the shore of East Lothian. It is about a mile in circumference, and is conical on the one side, presenting on the other an abrupt and overhanging precipice. It may well be termed —

„An island salt and bare,
The haunt of seals and orcs and sea-mews' clang".

Upon the top of the rock gushes out a spring of clear water, and there is verdure enough to support a few sheep. But its chief inhabitants are sea-fowl, in such immense quantities, that they literally darken the air, when the discharging of a gun puts them on the wing. They are of all sizes that swim the sea, and scream in all varieties of notes. To visit the place at sunrise, when all the feathered tribes are preparing to take wing, gives one of the most extraordinary sights which Scotland affords."

WALTER SCOTT,
Prov. Antiquities of Scotland.

Het sai bot fein ovwalla ſtob
was lang da ſthorghold of
the Landers.

The air was diskit with the fowlis
That cam with yammeris and with
yowlis,
With ſkyrking, ſcreeking, ſkrymming
And meikle noyis ſcowtis,
and ſhoutes.

Dunbar.

ſkyrkking?

The Bass is a island or rather
a tremendous rock, about 800 (or by
400) feet in height, starting out of
the sea, just opposite the formidable
castle of Tantallon, upon the
shore of East Lothian. This
island is circumscribed,
and a circuit on the one side
perfectly as the other an abrupt
and overhanging precipice. It
may well be termed —

— "An island tall and bare
The haunt of seals and orc and
sea-mews' clang.

Upon the top of the rock gushes
out a spring of clear water, and
there

there is verdure enough to
support a few sheep. But the
chief inhabitants are sea fowl
in such immense quantities, that
they literally darken the air
when the discharge of a gun
puts them on the wing. They are
of all sizes that skim the sea,
and scream a dreadful chorus of
notes. To visit the place at
sunrise, when all the feathered
tribes are preparing to take wing,
gives one of the most extraordinary
sights which Scotland affords.

Walter Scott.

Pens. Audy. of Ec.

DE BERKEN VAN ABERFELDY.

EEN LIED VAN ROBERT BURNS.

Een bezoek aan Aberfeldy (Perthshire) en zijn waterval (Falls of Moness) gaf mij lust deze coupletten tot een aandenken te vertalen. Burns schreef ze, volgens zijne eigene verklaring, op de plaats zelve, „standing under the falls", in Sept. 1787, naar het motief van een oud lied: *The Birks of Abergildy* (Aberdeenshire). De waterval van Aberfeldy vereenigt al wat men in een waterval verlangen kan. Hij bestaat uit drie vallen, die zich door een nauwe kloof, over zwarte bazaltklompen heen, en tusschen de weelderigste vegetatie door, bruisende en schuimende naar beneden spoeden. Op verscheiden plaatsen raakt het loover van de ter wederzijde groeiende boomen (veelal berken) aan elkander. De onderste val bestaat uit een reeks van kleine vallen, die een smallen stroom vormen. De middelste is de schoonste. Men vergat niet mij daarbij de bank aan te wijzen, waarop gezeten, Burns zijn lied zou hebben gedicht. De bovenste, op ongeveer veertig minuten afstand van den voet der kloof, komt loodrecht met een storting van zeventig voet naar beneden. — Het lied van Burns schetst ze alle drie achtereenvolgens, naar het leven.

KOOR.

Zoet lief meisje, wilt gij gaan,
Wilt gij gaan, met mij gaan,
Waar Aberfeldy's berken staan,
Aberfeldy's berken?

De Zomer bloeit met gullen lach;
Het stroompje ruischt zoo blij het mag:
Kom, slijten wij den langsten dag,
Bij Aberfeldy's berken!

Het klein gevogelt zingt zijn lied,
Waar 't hazelloof zijn schaduw biedt,
En 't vroolijk door de takjes schiet,
Bij Aberfeldy's berken.

Maar 't bergpad rijst. Hoe schuimt, hoe zwelt,
De stroom, die langs den rotswand snelt,
Waarover 't geurig lommer helt
Van Aberfeldy's berken.

De kruin der klip, op roosjes prat,
Schouwt neêr op 't loodrecht stortend nat,
Wiens wolkend stofschuim frischheid spat,
Op Aberfeldy's berken.

Dat geld en goed nu vall' zoo 't vall',
'k Weet wien 't geen zuchtje kosten zal!
Gij en mijn liefde zijn mij 't al,
Bij Aberfeldy's berken!

1881.

4, BRUNTSFIELD TERRACE,

EDINBURGH.

Falls of Moness. The first spot which a Stranger in Aberfeldy is likely to visit is the falls of Moness. The walk through the ~~country~~ lovely Glen that leades to them, the falls themselves, so well worthy of all the praise they have received, but especially the Lake which the genius of the great Burns has thrown round the "Birks of Aberfeldy" will lead to this conclusion. Indeed the poets descriptive so pregnant, and all embracing, that we cannot do better than quote it in full:-

Now summer blinks &c

These lines read as the spot will shew what an additional charm genius can impart to that which is lovely in itself and remembered in after years, will reinvest the scene with all the interest appended with a poets wish. There are 3 Falls. The highest which is nearly two miles from the foot of the glen has a descent of 70 feet. The second is less than a mile up, and is composed of 3 cascades The middle fall, reckoned one of the finest in Scotland, is about 200 yards above the lower fall.

Tourist Guide

VERHEUG U IN DEN NEVEL NIET.

Verheug u in den nevel niet,
Omdat uw oog dien kan bemerken.
De zuivre lucht, die niemand ziet,
Ziedaar hetgeen uw kracht moet sterken.
Niet wat zich zien en tasten doet:
't On-zichtbre doet ons 't meeste goed.

Oct.

KUNST GEEN NABOOTSING.

Neen, Kunst is geen herhalen der Natuur;
Dat zet geen hart in gloed;
Niet aan wat *is*, maar aan wat *wezen moet*
Besteedt zij licht en vuur.

Oct.

ZELFBEWUSTZIJN.

Wat is mijn *Ik?* Een wetens Zien,
Een wetens Hooren, Rieken, Smaken;
Een wetens Denken bovendien,
Dat een besluit weet op te maken;
Een Zijn, dat zijn ondeelbaarheid
Erkent door wat het onderscheidt,
En zelfs zijn droomen weet te schiften van zijn waken.

Oct.

1881.

MALCONTENT.

Al wat gij ziet, strekt u tot ergernis;
Het beste, schoonste, liefste heeft gebreken,
Te groot, te veel, te gek om van te spreken!
Niets deugt bij u dan 't geen onmooglijk is.

Oct.

TUSSCHEN DE REGELS.

„Tusschen de regels lezen" sta u vrij;
Maar daar niet naar te luistren, staat aan mij.
Vervalsching is 't, of louter fantazy.

Wat zwart op wit staat heeft beteekenis;
Niet wat vermoeden, gissing, argwaan is.

Oct.

ALTERNATIEF.

AAN ....

Dat 'k mij bedroeve, of mij verbaze,
Daar laat gij mij de keus slechts van;
Want wat gij schrijft, geleerde man!
Is uit den booze, of uit den dwaze.

Oct.

1881.

GEEN NOOD.

De God, door wien wij leven,
Op wien wij ons verlaten,
Zal ons niet overgeven
Aan menschen die ons haten;
Hij zal ons niet doen bukken
Voor zorgen, die ons drukken,
Voor rampen, die ons dreigen;
Daar zijn geen ongelukken
Voor hen, tot wie in gunst zich godlijke oogen neigen.

Daar 's troost bij *iedre* smarte
Daar 's kracht tot *alle* lijden,
Zoolang 't geloovig harte
In God zich kan verblijden.
Maar *alles* is verloren
En *alles* gaat bezwaren,
Waar 't hart zijn God laat varen.
't Geluk is slechts beschoren
Aan hen, wier oog op God, als op *hun* God blijft staren.

1881.

UIT ÉÉN STUK.

„Uit één stuk is de man."
Uit één slechts?
„Slechts uit één."
't Is fraai, mits 't ééne stuk geen kurk zij of een steen.

KRING VAN DENKBEELDEN.

Een kring van denkbeelden! Wat is 't
Dan een denkbeeldige kring?
Maar, is 't niet zonderling?
Denkbeeldige kringen zijn tusschen ons
Juist de *allerwerklijkste* cordons;
Er in of uit te komen —
De proef wordt niet genomen.

ONDERZOEKER, VERZOEKER.

Ik eer uw christelijk bedoelen,
Maar laat mij, bid ik u, met rust.
Mij telkens aan den tand te voelen
Geeft mij tot bijten boozen lust.

1881.

AAN MIJNE TWEE

NOG OVERIGE ZUSTERS.

Eens waren wij een kring van zeven;
  Drie broêrs, vier zusters waren wij;
Niet dan een drietal is gebleven,
  Mijn lieve zusters, gij met mij.
Het was de jongste van ons allen,
  Een blijde bloem van twintig jaar,
Die 't allereerst ons moest ontvallen . . .
  Hoe lang alreeds beweent gij haar!

Toen de oudste; een lieve gade en moeder,
  Zoo rijk begaafd, zoo hoog geschat;
Uw tweede, straks de derde, broeder,
  Ter helfte van hun levenspad.
Ons levenspad begint te hellen;
  De tijd des avonds nadert vast;
Och mochten we onze dagen tellen
  Zoo als het wijzen lieden past!

Nooit heeft de liefde last geleden,
  Nooit tweedracht tusschen ons bestaan;
Die voorgegaan zijn, zijn met vreden
  Van onze zijde weggegaan.
Zoo zal het blijven bij die bleven,
  Totdat de laatste stond beslist;
Het hart, dat God ons heeft gegeven,
  Is onbekwaam tot broedertwist.

Wiens uurtje zal nu 't eerste komen?
  Aan mij de beurt, naar 't jarental.
Maar als wij 't geen van drieën schromen,
  Zoo is er troost, het vall' hoe 't vall'.
Dan zien we elkander aan bij 't scheiden
  En zeggen: GODS wil moet geschiên!
Wat wij in 't leven dikwijls zeiden,
  Dat geldt ook nu: „Tot wederzien!"

3 Nov. 1881.

DE MANNEN VAN HOMERUS.

De mannen van Homerus storten tranen;
Op zijn Olymp klinkt soms een gul gelach.
Wij die ons helden, die ons goden wanen,
Wij brengen onze grootheid aan den dag,
Door ons van lachen en geween te spanen; —
Hoe later mensch, hoe min men mensch zijn mag.

KEN U ZELVEN.

't Is alles allen niet gegund.
Niet wat gij WILT, maar wat gij KUNT,
Bepaalt de maat van 't vruchtbaar leven.
Gelukkig die 't bereikbaar punt
Niet, vruchtloos, wenscht voorbij te streven!
Die naar 't niet *hem* gegeevne tracht
Verspilt zijn tijd, vernielt zijn kracht.

GODS KENNEN EN GOD KENNEN.

(Zie I Kor. VIII. 3.)

Het kennen Gods is liefde-in-waarheid-en-in-daad.
God kennen gaat zoo ver als onze liefde gaat.

1881.

PROEFMIDDEL.

Indien ge uw hart wilt hoeden voor versmoring
Van 't diep gevoel van uw ellendigheid,
Zoo sta eens stil bij 't onderscheid
Van 't geen dat hart gevoelt en zeit,
Bij 't bidden in den nood, en 't danken voor verhooring.

GELUKSRECEPT.

Begeer geen al te groote dingen,
Poog nooit iets met geweld te dwingen,
Hoop veel en steeds, maar met geduld,
Zoo gij gelukkig wezen zult.

AAN HENDRIK CONSCIENCE,

in het Album, hem door Kunst- en Lettervrienden vereerd, bij 't verschijnen van zijn *Honderdste* Boekdeel.

Conscience, honderdmaal de vriend zijns Volks gebleken,
Der Fraaie Lettren en der Deugd,
Leze in eens Kunstbroërs naam diens vriendschap, en een teeken
Dat hij zich in zijn Eer als in zijn Werk verheugt.

1881.

ONMOGELIJKE DEFINITIES.

Spaar vrij uw moeite, wijze man!
Uw vlijt is overbodig,
Wat niet omschreven worden kan,
Heeft geen omschrijving noodig.
Noem 't bij den naam, dien 't altijd droeg;
Dat slechts is mooglijk en — genoeg.

LOF.

Lof verdienen en ontvlieden
Is het werk van wijze lieden.

OP MIJN PORTRET

DOOR

THERÈSE SCHWARTZE.

„Die vriendlijkheid voegt bij geen tabberd," roept men luid.
Och, laat mij vriendlijk zien! Trek eer mijn tabberd uit.

1881.

HET LIJDEN VAN DEN JONGEN WERTHER

Volgens THACKERAY.

Werther minde zijn Charlotte
Meer dan hij kon exprimeeren —
Bij hun eerste ontmoeting zag hij
Haar de boterhammen smeren.

Een getrouwde vrouw werd Lotte.
Werther was een extra-beste —
Voor geen duizend gulden zou hij
Iets doen dat de zeden kwetste.

Werther zuchtte, kwijnde, loensde,
Werthers hartstocht kookte en blaakte —
Tot een kogel door zijn hersens
Aan dit spel een einde maakte.

Lotte, bij d' ontbijtdisch staande,
Zag zijn lijk haar deur passeeren —
Altijd even onberisplijk,
Bleef zij boterhammen smeren.

1881.

DE KIELEN EN DE WIELEN EN DE RAND VAN 'T LAND.

Vaderlandsche Feestdronk.

De bekers vol geschonken,
Geheven in de hand,
En de oude dronk gedronken:
De Kielen
En de Wielen
En de Rand
Van 't Land!

U moet die beker gelden,
Op krijgs- en handelsvloot,
Zeerobben, wakkre helden!
Door u werd Neerland groot.
De bekers vol geschonken,
Geheven in de hand,
En de oude dronk gedronken:
De KIELEN
En de Wielen
En de Rand
Van 't Land!

Den Landman en den Veeman,
Die d'akker mest of ploegt,
Hem dankt de rijke steêman
De rust die hem vernoegt.
De bekers vol geschonken,
Geheven in de hand,
En de oude dronk gedronken:
De Kielen
En de WIELEN
En de Rand
Van 't Land!

Maar hun, die ons behoeden
Door kennis, kunst en vlijt,
Voor zee en watervloeden
Zij heel ons hart gewijd!
De bekers vol geschonken,
Geheven in de hand.
En de oude dronk gedronken:
De Kielen
En de Wielen
En de RAND
VAN 't LAND!

1881.

GELD.

„Tijd is geld, en geld is 't al
„In dit aardsche jammerdal;
„'t Is voor 't geld slechts dat wij leven.
„Zij dan ieder ademtocht
„Tot den diersten prijs verkocht,
„En er nimmer aan gedocht,
„Iets omniet te geven.

„Geld is 't al, en tijd is geld;
„Rijk zijn is *bonorum summum.*
„*Carpe diem! Carpe nummum!*
„*Hora ruit!* 't Leven snelt!
„Tel uw dagen, tel uw geld!
„*Sine lucro nulla dies!*
„*Ante mortem nulla quies!*
„Zij het leven lang of kort,
„Best leeft die er rijkst in wordt."

Dit, als iets het heeten mag,
Dit is 't liedje van den dag,
Onder hoog- en laaggeboren.
't Wordt gezongen zacht of luid;
En de handen brengen 't uit,
Poogt men 't in de keel te smoren.

Dec. 1881.

WEES VROOLIJK.

Wees vroolijk! Vroolijkheid is kracht,
Is kracht tot arbeid, kracht tot deugd.
Daar wordt niets goeds, niets groots volbracht
Dan bij een innerlijke vreugd.

Een treurig hart maakt dof, verzwakt.
Een schreiend oog ziet ver noch klaar.
Gebogen, staat gij wankelbaar,
Met al wat in u is geknakt.

Vergt zware ramp of groot verdriet
Een bittren traan van droefenis:
Betaal dien tol; maar *kweek* toch niet
Wat in zichzelf slechts doodlijk is.

Het lijden heeft zijn nut en vrucht;
Het *lijden*, maar het *kwijnen* niet;
't Veerkrachtig lijden, dat niet zucht,
Maar met een glimlach opwaart ziet,

Zich keert naar 't *licht*, dat troostrijk straalt,
Waarbij de *vrucht* van 't leed zich zet;
En dat, waar 't diep in 't harte daalt,
De kracht verhoogt en d'ijver wet.

Dec. 1881.

Πᾶς γὰρ ἐκ θεοῦ ἀνὴρ ἐργάζεται
ἐργάζεται καὶ ἐργάζεται φόρτια
καὶ κατα φορτία τῆς ἡμέρας.
Hermas I Pastor.

Res severa
verum
Gaudium

Wees vroolyk

verum
est res severa gaudium.

Wees vroolyk; vroolykheid is kracht, *(Lengen)*
Is kracht tot arbeid, kracht tot deugd:
Daar wordt niets goeds, niets groots
Dan by een innelyke vreugd. *(Levenskracht)*

—

Een koning lacht in alle dof, u [redacted] ver leeft
Een schaduw op drie der tak blaar;
Geborgen staat op wankelbaan,
Met al wat is en is gedacht.

—

Vreugd zwaar rang of groot verdriet,
Een bittre traan van droefenis;
Betaal elk tol; maar kwelt ook niet
Wat u zelf slechts doodlyk is

—

Het lyden heeft zyn duur en weldt:
Het lyden, maar het hooger biedt;
'T verdrukking lyden, dat spel weet
Maar met een glimlach opwaart ziet, *(lach naar boven)*

—

Lil[illegible]

Laat heerscht weer 't licht, dat kwistig
Daarbij de [illegible] uit 't [illegible] [illegible] let;
En dat, waar 't [illegible] in 't harte daalt,
Dij [illegible] [illegible] [illegible], dat ge weet;

—

December
1881.

Πᾶς γὰρ ἱλαρὸς ἀνὴρ ἀγαθὰ
ἐργάζεται καὶ ἀγαθὰ φρονεῖ
καὶ καταφρονεῖ τῆς λύπης

Hermas (Past. Mand. 10)

UIT PLATO.

(Zie zijn Gorgias.)

Zoo ik een vijand had, en 't vrijstond aan den haat,
Van al wat onheil heet hem 't ergste toe te wenschen,
Ik wenschte hem onsterflijkheid in 't kwaad,
En in wat dwaselijk geluk heet bij de menschen.
Misdadig wezen is rampzalig, sterveling!
Maar 't *ongestraft* te zijn, als vloekbaarst lot te vreezen.
Uw grootst geluk moet *schuldeloosheid* wezen,
Maar, na schuldloosheid, *tuchtiging*.

1881.

KERSTZANG.

Sol Deus invictus.

Het feest van de Onverwinbre Zon,
Dat vieren wij, en zingen!
Een nieuwe licht- en levensbron
Komt door de wolken dringen.
O Zonne der gerechtigheid!
Hoe hebt ge uw stralen uitgebreid,
Hoe schittren zij en schijnen,
Dat nacht en mist verdwijnen.

Vaart henen, nacht en duisternis!
Vaart heen met uw verschrikking!
De morgen, die verrezen is,
Brengt blijdschap en verkwikking.
Wij zien, o God! wij smaken 't licht
Van uw genadig aangezicht,
Wij voelen ons het leven
En levens-vreugd gegeven.

Ga voort, vervolg aan 's hemels trans,
Uw pad, en schiet uw stralen,
Heldhafte Zon! met schitterglans
Ver over berg en dalen!
Niets dat zich aan uw gloed onttrekk'!
Verlicht, verwarm, beziel en wek
De gaven en de krachten,
Die op uw koestring wachten!

Dec. 1881.

AAN GOD.

Al wat ik heb, ben en, en kan,
Zij in uw hand gegeven!
Mijn gade en kroost, mijn wereldsch goed,
Mijn vleesch en bloed,
Mijn hoofd, mijn hart, mijn leven!

Wat *heb* ik, dan uit uwe hand?
Wat *ben* ik, dan afhanklijk?
Wat *kan* ik, dan in uwe kracht,
Mensch zonder macht,
Zoo nietig als verganklijk?

Maar die zich zwak weet, voelt zich sterk
In U, o Heer der Heeren!
Die alles in uw handen geeft,
Geruster leeft
Dan die zich dapperst weren.

Dec 1881.

AAN DE CRITIEK.

Is waarlijk goed te doen uw onvermengd bedoelen,
En kleeft er praal- noch vitzucht aan:
Doe wat gebrekkig is aan wie u leest *gevoelen*,
Maar wat voortreflijk is, *verstaan*.

Dec

AAN EEN RECENSENT.

Hoe kweet ge u van de taak, die u werd opgedragen?
Gaaft gij *verslag* van 't werk, of hebt ge uw man verslagen?

Dec 1881.

VOELHORENS.

Gij hebt ze wel, of hebt ze niet,
Maar kunt ze uitbotten doen, noch maken;
Er eens bij toeval aan te raken,
Is iets dat nimmermeer geschiedt;
Gij leest ze niet uit boek of blaren;
Zij komen met geen ambt of jaren;
Door schoonheid, schatten, edel bloed,
Door niets, wordt hun gemis vergoed;
Niets dat *hun* taak kan overnemen;
Waar *zij* ontbreken, daar vergist
Zich kloeke wijsheid, schrandre list; —
Een ding alleen kan niet bevremen:
Men mist ze, en voelt niet dat m' iets mist.

1882.

Jan.

ALLEENSPRAAK

VAN EEN WIJSGEERIG KUIKEN, PAS UIT DEN DOP.

Zeer vreemd, voorwaar! Bijzonder zonderling!
Nochtans verblijd ik mij in dees verandering:
Het duister van den kerkerdop verdwenen,
En mijn gedachten, vrij gelijk mijn beenen,
Zich roerende in een onbegrensden kring!
Niet langer zoo onredzaam ingepakt;
In staat tot onderzoeken, tot betoogen,
Waarnemen en doorzien met klaarziende oogen,
En, zoo zich harde knoopen op doen mogen,
Die opgelost of, moet het, doorgehakt!
Zou een vrij denkend kuiken 't kuikenleven
In twijflen slijten, daar 't met twijflen aanvangt? Neen!
't Probleem moog zwaar zijn, dat zich opdoet voor mijn schreên:
Ik ben geen kuiken om het op te geven —
Ik ben niet blind; wie blinddoekt mij? Niet een.

Laat zien! Dit 's de eerste vraag: *Hoe was ik ingekomen*
Waar 'k uitgekropen ben? De tweede is: *En van waar*
Kwam ik daar in? De derde: *Waarom daar*
Niet eerder uitgeraakt? 'k Beken het: ver van klaar
Is mij dit drietal raadsels. Zou ik schromen
Het onder 't oog te zien? Neen! Laat mij peinzen!... Maar
Hoe *weet* ik dat ik ooit geweest ben, waar ik zeide
Dat 'k uitkroop? Neen, voorwaar! hoe grondiger ik denk,
Hoe min vertrouwen 'k aan eene onderstelling schenk
Zoo stuitend voor mijn rede en zelfbewustzijn beiden,
Met recht in opstand waar 'k mijn kuikenwaarde krenk....

The Soliloquy of a Rationalistic Chicken.

Most strange!
Most queer, - although most excellent a change!
Shades of the prison house, ye disappear!
My fettered thoughts have won a wider range,
And, like my legs, are free;
No longer huddled up so pitiably:
Free now to pry and probe, and peep and peer,
And make these mysteries out.
Shall a free-thinking chicken ~~live~~ in doubt?
For now in doubt undoubtedly I am.
This problem's very heavy on my mind,
And I'm not one to either shirk or shan't.
I won't be blinded, and I won't be blind!
Now, let me see;
First, I would know how did I get in there?
Then, where was I of yore?
[illegible] before?

Bless me!
There are three puzzles (out of many more),
Enough to give me pips upon the brain!
But let me think again.
How do I know I ever was inside?
Now I reflect, it is, I do maintain,
Less than my reason, and beneath my pride,
To think that I could dwell
In such a paltry miserable cell
As that old shell.
Of course I couldn't! How could I have
Body and beak and feathers, legs and wings,
And my deep heart's sublime imaginings,
In there?

I meet the notion with profound disdain,
It's quite incredible; since I declare
And I'm a chicken that you can't gainsay,
Where I did come from, then? Ah! indeed?
This is a riddle monstrous hard to read.
I have it! Why, of course,
All things are moulded by some plastic force
Out of some atoms somewhere up in space,
Fortuitously concurrent anywhere —
There now!
That's plain as is the beak upon my face.
What's that I hear?
My mother cackling at me! Just her way
So prejudiced and ignorant, I say,
So far behind the wisdom of the day!

What's old I can't revere.
Hark at her! "You're a little fool, my dear,
That's quite as plain, alack!
As is the piece of shell upon your back."
How hinted! upon my back, indeed! —

For I can't see it; and I do declare,

For all her fond deceivin',

What I can't see, I never will believe in.

Onmooglijk! Ik, met lijf en beenen, snavel, schachten,
En vlerken, en dit machtig hoofd,
Die werkplaats der diepzinnigste gedachten,
Eens in zoo vuil een dop!... Een slechthoofd die 't gelooft!
Neen, neen! Laat andren zich met *schijn* van waarheid paaien;
Ik ben geen kuiken, dat m' een rad voor 't oog kan draaien,
Maar dat bij licht van eigen rede ziet,
En wat ik niet begrijp, geloof ik niet.
Doch van waar kwam ik *dan?* Dien doolhof uit te komen
Is zoo gemaklijk niet; is deksels zwaar. Maar zacht!
Natuurlijk is daar van nature een kracht,
Een vormkracht, alles vormende uit atomen,
Die, ergens in de ruimte, en onverwacht
(Ook *onbedoeld*, dat spreekt!) bijeengebracht....
Gebracht? Wat zeg ik? niet gebracht, *gekomen*,
En, *naar de ontwikklingswet* — (dat schrikbeeld van de vromen,
Maar sleutel van 't heelal) — *ontwikkeld*, — *duizend jaar* —
Et cetera.... Daar hebt gij 't. 'k Zie 't zoo klaar
Als dees mijn neus-tip met dit oogenpaar.

Wat hoor ik daar? Mijn moeder kakelt tegen!...
Daar is ze een oudje voor en weinig aan gelegen;
Ze is diep onkundig, ver ten achtren, en veracht
('t Vooroordeel toont in haar zijn kracht)
Het nieuwe, als ik het oude, uit alle macht.
Hoor haar eens leutren! „*Diepe denker, stoute spreker!*
Wat zoudt gij wezen dan een dwaas? 'k Zie 't bij uw taal,
Zoo klaar, zoo duidlijk en zoo zeker,
Als aan uw achterst dit fragment van de eierschaal!"
Voortreflijk! *Dit fragment! Uw achterst!* Wij herkennen
't Malootig bijgeloof van suffe moederhennen,
Dat altijd zien wil wat het ziet!
Voor mij, hoe 'k mij bevlijt om langs mijn neus te staren,
't Doet me aan mijn achterst' schaal noch schaalsgelijk ontwaren,
En 'k blijf standvastelijk met kuikenmoed verklaren:
Wat ik niet zie, geloof ik niet.

Naar het Engelsch.

1882.

Jan.

GEEF MEÊ.

Geef meê, geef toe, geef op, laat los,
Waar 't eigen recht geldt, eer of goed,
Waar ruwheid, hebzucht, overmoed
Uw nadeel zoekt; gefnuikte trots
En afgunst, met geweld of list,
U afbreuk doet, uw roem betwist!
Mijn Christenmensch! veel beter is 't
Dat ge onrecht lijdt dan doet.

Maar sta voor 't recht van andren pal.
Verweer de weduw, wreek den wees;
Ken eigenbaat noch menschenvrees,
Waar 't hun bescherming gelden zal;
Verdedig d'aangevallen vrind,
De zwakke vrouw, het weerloos kind!
't Is de eèreplicht, waaraan geen Man
Van eer zich weigren kan.

1882.

Jan

LAAT DE LEER VOOR ANDREN STAAN.

Laat de leer voor andren staan,
Daar gij langs zijt opgegaan,
Om zoo schoon een vrucht te plukken,
Als geen mensch kan gadeslaan,
Zonder innig zielsverrukken.

Wijs den dwalende het pad,
Dat uw wijzer voet betrad,
Om den doolhof uit te komen,
Die ook u verbijsterd had
En een wis verderf deed schromen.

Toont den sukkelaar 't recept,
Dat gij tegen krankheên hebt,
Die haar aantocht merken laten,
Eer de kwaal een toestand schept,
Dat geen medicijnen baten.

Zeg niet met een koel gelaat:
„Elk moet weten wat hem baat,
„Wat hem uithelpt, of doet slagen!"
Reik de hand tot raad en daad,
Waar een oog die schijnt te vragen.

1882.

ECHTPAAR.

As unto the bow the chord is,
So unto the man is woman,
Though she bends him, she obeys him,
Though she draws him, yet she follows,
Useless each without the other.

LONGFELLOW,
The song of Hiawatha.

De vrouw is voor den man, wat voor den boog, de pees,
Zij buigt hem, maar gehoorzaamt hem;
zij trekt, maar dient hem steeds.
Te zaam een nuttig paar,
Is *zij* niets zonder hem, en *hij* niets zonder haar.

ZIELSVERHEFFING.

Verhef uw ziel! Laat haar ten hemel stijgen,
Terwijl uw voeten nog op aardschen bodem staan!
Doch niet om, duizlend van verrukking, neer te zijgen,
Maar om te kloeker voort te gaan.

1882.

GROOTHARTIG.

De bloodaard beeft voor 't geen den held verheugt.
Een groote ziel versmaadt te kleine vreugd;
't Genot der rust kan zij geen heilstaat heeten;
Zij hoeft een vijand, om haar kracht te meten,
En rampen, tot beproeving van haar deugd.

STEL TEGEN DRIFT GEEN DRIFT.

Stel tegen drift geen drift, maar wacht uw tijd en duik!
De hartstocht is geen kracht, maar krachtsverbruik.

WAT DE NATUUR BEDWINGT.

Wat de natuur bedwingt en perken zet,
Kan geen natuurkracht zijn; is wil, geen wet.

1882.

PESSIMISME.

Gij klaagt: „het leven heeft niets zoets,"
Nadat ge u eerst met volle teugen
Door zingenieting liet verheugen —
Is 't ook de haarpijn na den roes?

1881.

VREEZE DES DOODS.

Waarom den dood gevreesd, den stervende beklaagd?
Niets wordt een prooi des doods dan wat hem in zich draagt.

GEVOLGTREKKING.

'k Voel mij al samen *vrij; gedrongen;* en *verplicht.*
Wat zegt dit dan: daar is een God, en een Gericht?

1882.

OS SUBLIME.

Geen OS SUBLIME meer; die tijd is lang geweest;
Geen God; geen Geest; geen Mensch; nog slechts een schander
[Beest....

— Waarvoor gij boeken schrijft en die het, hoopt gij, leest.

COELUMQUE TUERI.

Geen blik meer naar omhoog; geen opzien naar het Licht;
Maar duiken in de Stof, met lenzen voor 't gezicht...

— En dwepen met de CEL, wie ge alles zijt verplicht.

1882.

HET LIED VAN DE CEL.

Hoezee! wij komen uit de Cel,
Wij meisjes en wij knapen,
En uit dezelfde cel nog wel,
Met schimmels, oesters, apen!

't Ging immers langs een rechte lijn,
Van 't minste tot de meesten,
Tot waar een epicurisch zwijn
De koning is der beesten!

Natuur-keur ving de schaakling aan,
En, waar haar kunst bleef steken,
Heeft *wille*-keur de rest gedaan,
Die van zich af durft spreken [1]).

Hoezee! wat groeit, wat vliegt, wat zwemt,
Het tam gedierte en 't wilde,
't Is al, met ons, tot niets bestemd,
't Groot Cellebroeders-gilde!

1882.

[1]) Variant: Heeft wetenschap ons borg gestaan
Voor schalmen, die ontbreken.

OPVLIEGENDHEID.

Opvliegendheid vliegt over 't hoofd, en wordt veracht.
Gerechte toorn is kalm en doet op 't *hart* zijn kracht.

VEEL PIJLEN.

Veel pijlen stelt gij op uw boog
en schiet ze her en der;
Maar hun punt is niet scherp
en zij dragen niet ver;
Alleen door wat wind gaan zij hoog.
Dies dient het niet gelaakt,
Dat van hun mooie veeren
Gij 't meest hebt werk gemaakt.

OPSCHIK.

Wat is, bij schrale stof, een opgesmukte stijl?
Een bonte veder aan een botten pijl.

1882.

NIET TEN HALVE.

Aanvaard wat God u oplegt gansch en gaar!
Zwaar zij het kruis: het halve is eens zoo zwaar.

VRAAGT GIJ.

Vraagt gij wat diep in 't hart en op zijn bodem ligt?
Deze eerste plicht, van niet te twijflen aan den plicht.

BLAF, TROUWE HOND!

Blaf, trouwe hond! waar nood is of gevaar;
Maar laat u uit uw hok niet peutren door misbaar.

1882.

SPREUKEN.

Wat niet kalm is, is niet groot;
Wat niet koud is, nog niet dood;
Wat niet laag is, is niet klein;
Wat niet klaar is, is niet rein;
Wat *te* zoet is, *is* niet zoet;
Wat niet waar is, is niet goed;
Wat niet goed is, is niet wijs;
Wat te vroeg is, niet bijtijds;
Wat niet recht is, is niet krachtig;
Wat niet matig is, niet machtig.

Die driest beweert, is *niet* geleerd;
Die graag verkettert, *niet* bekeerd;
Die alles aandurft, *niet* beproefd;
Die groot misbaar maakt, *niet* bedroefd;
Die luide klaagt, heeft *weinig* pijn;
Die minst is, wil de meeste zijn.

1882.
Maart.

AAN MIJN ZONEN.

Wanneer het graf mijn stof begeert,
Mijn lijk gevoerd wordt langs de straten
En straks ter groeve neêrgelaten,
Wat wereld zal ik achterlaten? . . . .

Een wereld, waarin God regeert.

Een wereld, waarin God regeert,
Zijn almacht als van ouds zal toonen,
Als altijd, bij de oprechten wonen —

Dit zij uw kracht, uw troost, mijn Zonen!
Bij al wat ergert, kwetst, en deert.

Bij al wat ergert, kwetst, en deert,
Bij al wat vallen zal en zinken,
Met valschen glans en kleuren blinken,
Godlasterlijk in de ooren klinken,
En oud' of nieuwen afgod eert.

Een oud' of nieuwen afgod eer'
Het kroost niet uit mijn heup gesproten,
Met heilig doopvocht overgoten . . . .

De stam behoorde U; laat de loten
Niet groenen dan voor U, o Heer!

1882.
Maart

66

LIEFDE NA DEN DOOD.

De liefde ontwaakt in 't menschlijk hart
Sterk, waar de Dood zijn werk gedaan heeft.
Wie voelde 't niet met schaamte en smart,
Die eenmaal bij een lijk gestaan heeft?

Daar lag hij, dien men had gekend,
En toch niet heel en al gekend had;
Wie weet? Men vreest het! Tot op 't end
In menig opzicht wreed mis-kend had.

Nu zijn er oogen om te zien
Wat schoonst en best was in dat leven,
En sterke neiging bovendien
Om 't slechtste een beetren plooi te geven.

Nu is het voor altoos gedaan
Met dat lichtvaardig vonnis vellen;
Nu vullen wij 't gebrekkige aan,
Om 't nooit gebleek'ne te onderstellen!

Nu kunnen wij — wij konden 't lang,
Maar deden 't niet, in al die jaren! —
Het ergste ook uit den samenhang
Met iets belendend goeds verklaren.

Heel de inhoud van den liefdeplicht,
Dien we altijd kenden, schaars betrachtten,
Komt tot ons met zijn vol gewicht,
En blijkt zoo zwaar niet als wij dachten.

Ach, waarom levenslang bestreên,
Of slechts ten halve toegegeven,
Waarvoor het hart te pleiten scheen,
En dat Gods Woord had voorgeschreven?

Ach, waarom levenslang betwist,
~~Wat we in een oogenblik begrijpen~~,
Zoo ras een doode aan dien sofist-
in-'t-hart den ~~gorgel toe komt knijpen~~?

Ach, waarom gij, die met ons leeft,
Is 't noodig dat ge ons gaat begeven,
Eer onze liefde u alles geeft,
Waarop gij recht hadt heel uw leven?

1882.

Apr.

WEL GOED.

„Wel goed, maar ruw."
Waarom dat nu?
Is voor die goed zijn *kan* het ruw zijn onverwinlijk?
En zoo hij 't wezen *wil*, waarom ook niet beminlijk?

GELOOVEN EN WETEN.

Gij *weet*, en gaat mij ver te boven;
Ik weet alleen maar te gelooven.

GEEN DOEL?

Gij zegt: „Dat al wat is een doel heeft, is verzinsel
Van bijgeloof, verbeelding, vroom gevoel."
Ik zeg: Daar is een doel waar orde is, en 't beginsel
Der orde is anders niet dan juist — het doel.

1882.

ZELFBAN.

UIT

WALTER C. SMITH'S

HILDA; AMONG THE BROKEN GODS.

Als de doodelijkste dwaling klinkt het nu eens in mijn oor;
Dan weer is het mij alsof ik enkel evangelie hoor;
Iets waar 'k zelf in staat toe ware, dan juist als 't geloof het luidst
In mijn hart spreekt van de liefde, die voor zondaars werd gekruist.
Maar dan komt van achttien eeuwen weer de eenpaarge stem en schreit:
„Wee den dwazen, heil den wijzen maagden, in alle eeuwigheid!"
Mag ik op mijn hart vertrouwen, waar mij alles wederlegt?
Moet de stem der ~~menigte~~ velen smoren ~~[illegible]~~ de trouwe hart[illegible] legt?
O, indien 't mij duidlijk ware.....?

Hilda

ZELFBAN.

Een ziel verlost van zonde en dood.
En rein van smet,
Kwam, waar zich 's hemels poort ontsloot,
Met steelschen tred.
Al de Englen zwegen stille.

Een glans lag op haar aangezicht,
Zoo vol en klaar;
Maar ook een schaduw, bij dat licht,
Gansch wonderbaar.
Al de Englen zwegen stille.

Als de avondwolk, die zachtjes drijft,
Met goud omboord,
Maar schijnbaar onbeweeglijk blijft,
Zoo sloop zij voort.
Al de Englen zwegen stille.

„Ontsluit de poort, ontsluit haar wijd!"
Riep Petrus uit.
„Zij is van smet en vlek bevrijd;
„Niets dat haar stuit."
Al de Englen zwegen stille.

Tegen de eenwigh:
der Straf.

Ongeval.
Gregorius Nyssen
Didymus Alexandrinus

Gregorius Nazianzenus
met een ecuigste

Afhalen van Schout:
Diodorus Tarsensis.
Theodorus Mopsvestenus.

Chrysostomus, betro
ook niet eeuwigstraf.

maar
spreekt de 4e Eeuw
met eene beslissing
aan kettery oordeelen:

by Zelfstan

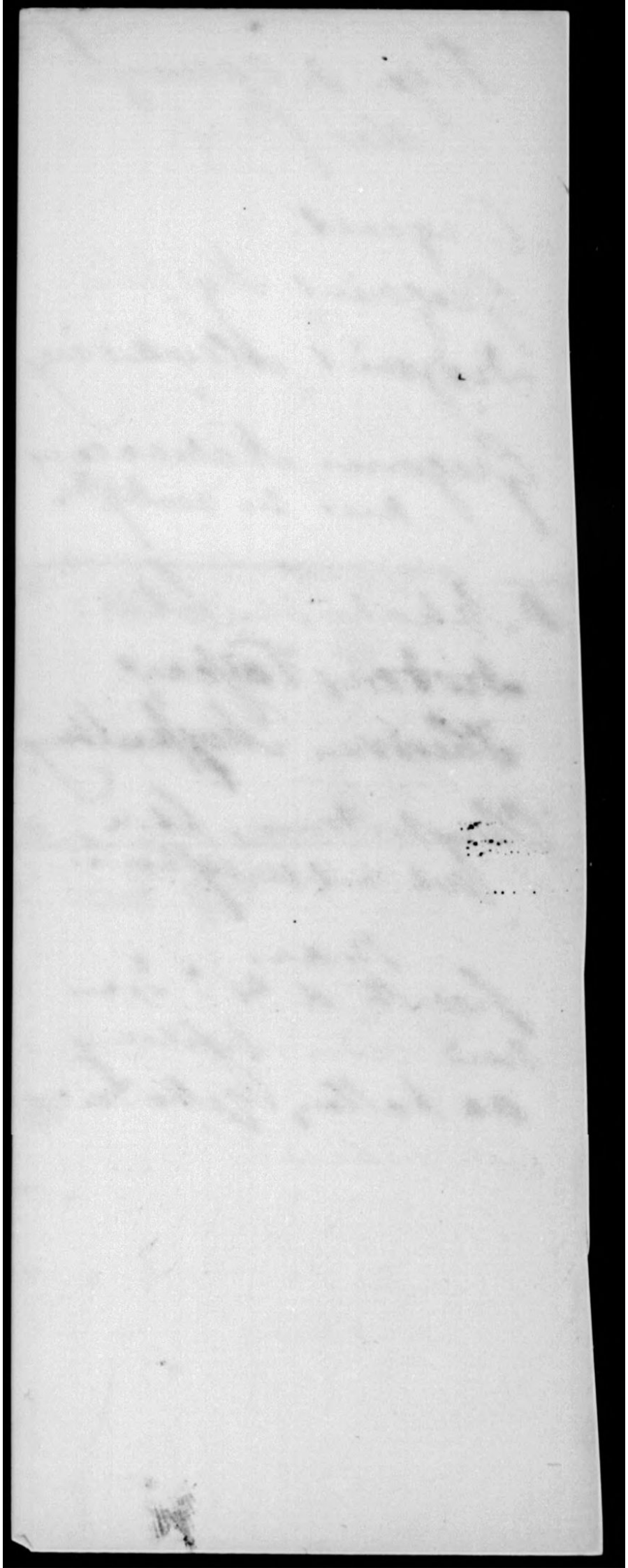

[illegible] (en Irlande)

Il est possible qu'à l'exemple d'Origène Clément, l'un des maîtres Alexandrins, enseignait le retour final de tous les êtres déchus à la vertu et la félicité. Chastel Histoire du Chme III. 368. —

Scotus Erigène admettait comme Origène, le rétablissement de toutes choses. ibidem. 385

by Delfban.

Vereeniging: „HET M

GEVESTIGD

Goedgekeurd bij Kon. Besluit

Ondergeteekende verbindt zich

a. *tot eene gift in eens van* .....

of tot wederopzegging toe :

b. *tot eene jaarlijksche Bijdrage van* .....

Naam :

„ „Al kleeft mij smet noch vlek meer aan,” ”
Zoo sprak zij stil,
„ „Ik kom niet hier om in te gaan;
„ „Ik mag noch wil.” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „Eén blik slechts in de Stad, zoo schoon!
„ „Eén blik voor mij
„ „Op ’t Lam, dat in den gouden troon
„ „Zit aan Gods zij!” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „Eén galm slechts van het Nieuwe Lied
„ „Tot ’s Winnaars eer!
„ „Van ’t Levend Water, dat hier vliet,
„ „’t Geruisch, niets meer!” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „Het ingaan staat niet aan mijn macht;
„ „Want ik moet zijn,
„ „Waar een tot leed gedoemd geslacht
„ „Krimpt in zijn pijn.” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „En die hier inging mag tot daar
„ „Niet overgaan,
„ „Hoe foltrend hem hun droef misbaar
„ „Om ’t hart moog slaan.” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „Die inging: zucht noch stomme smart
„ „Mag om hun nood
„ „Zich niet meer melden in zijn hart,
„ „Hoe zwaar en groot.” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „Ik had twee broedren; eigen bloed
„ „Is ’t hart zoo dier;
„ „Thans vloeken zij elkaar verwoed
„ „In ’t helsche vier.” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „Hoe zou ’k de gouden harpe slaan,
„ „Als door mijn lof
„ „Zoo diep een weemoedstoon moest gaan,
„ „Die hen betrof?” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „Hoe nog beminnen wat versmacht,
„ „En zijn verblijd?
„ „Hoe loven, met mijn gansche kracht,
„ „Als ’k om hen lijd?” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „O Heerlijk straalt de Gouden Straat,
„ „Waar ’t oog op blikt!
„ „De Boom, die in het midden staat,
„ „Geurt en verkwikt!” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „De Heiligen met kroon en palm,
„ „Hoe schittren zij!
„ „Hoe schoon en grootsch hun zegepsalm!
„ „Maar niet voor mij.” ”
Al de Englen zwegen stille.

„ „Hier is geen nacht; maar, waar geen dag
„ „Is, moet ik heen;
„ „Rampzaalgen troosten wat ik mag,
„ „In hun geween.” ”
Al de Englen zwegen stille.

Sint Petrus zag haar toornig aan;
Straf klonk zijn stem:
„Mint gij den Heer, en wilt gij gaan
„Zoo ver van Hem?"
Al de Englen zwegen stille.

„Mint gij den Heer, die voor u stierf,
„En mijdt gij 't oord,
„Waar de eerkroon, die hij zich verwierf,
„Zoo schittrend gloort?"
Al de Englen zwegen stille.

„Die eens hier inging kent niets meer
„Waar 't hart naar haakt;
„Niets mist hij, want hier is de Heer,
„En 't heil volmaakt."
Al de Englen zwegen stille.

„ „Zou 'k dichter bij mijn Heiland zijn," "
Was 't wederwoord,
„ „Met minder deernis voor de pijn,
„ „Die hen doorboort?" "
Al de Englen zwegen stille.

„ „Hem meer gelijken, nader staan,
„ „Met min gevoel
„ „Voor hen, die in hun leed vergaan,
„ „In gindschen poel?" "
Al de Englen zwegen stille.

„ „Verdroeg Hij niet de schande en smart
„ „Aan 't kruis voor mij,
„ „Mijn zonde dragende op zijn hart,
„ „Uit medelij?" "
Al de Englen zwegen stille.

„ „Zou 'k dit vergeten, en aan Hem
„ „Gelijker zijn,
„ „Slechts juichende met luider stem:
„ „Het heil is mijn?" "
Al de Englen zwegen stille.

De Heer stond zelf dicht bij de poort,
En hij verstond
Het diep gevoeld, ontroerend woord
Uit haren mond.
Al de Englen zwegen stille.

Ontferming is een godlijk iet
In 't menschlijk hart;
Dat, waar Gods Eenge mensch om werd,
Verzaakt hij niet.
Al de Englen zwegen stille.

„O Liefdrijk hart!" heeft hij gezeid,
„'k Zal met u gaan.
„Ook mij staat enkel heerlijkheid
„En macht niet aan."
Al de Englen zwegen stille.

„'t Verloorne gaan wij zoeken en
„Wat diepst me ontviel —
„Die ergsten, wien ik noodigst ben,
„Gaan me aan de ziel."
Al de Englen zwegen stille.

1882.

Maart.

VOS NON VOBIS.

Als de os met al zijn kracht het akkerveld geploegd heeft:
Voor andren de oogst die opgaan mocht!
Als 't rustloos bijtjen trouw de raten vol gezwoegd heeft:
Voor andren 't kostlijk honigvocht!
Voor andren 't nestjen, dat zij ophangt aan de klippen,
't Kiesch zwaluwtje van 't Indiesch strand!
Voor andren de kus dier lieve maagdelippen,
Waarvoor ge uw leven hadt verpand!
Voor andren 't wild, dat door een maagren hond met woede
Vervolgd werd op de lange-jacht!
Voor andren 't voordeel van de rijmen, daar ge op broedde,
De eer der gedachten, die gij dacht.

Naar Barbier.

1882.

BILDERDIJK.

Op u te vuren blijft aan de orde, maar los kruit
Bluscht geen onsterflijk leven uit.

Na de lezing van....

GEEN VERGELDEND GOD.

GOD mag geen recht doen; recht wordt onrecht, als HIJ straft.
Ontkomt gij 't *aardsch* gericht, gij hebt niets meer te vreezen.
Het *hemelsche* (in zoo ver daar sprake van kon wezen)
Is door 't moderne Weten afgeschaft.

OPRECHTHEID.

„Oprechtheid is voor 't minst een deugd van *onzen* tijd."
't Is waar; men vreest geen schande, en is de schaamte kwijt.

1882.

LIEFDES RIJKDOM.

God, over hoeveel hoofden
verdeeldet gij mijn hart!
En zoo er een zou zeggen:
„Ik heb het kleinste part!"
Zij slechts een matig koortsjen,
een nietig leed zijn deel,
Terstond zal hij gevoelen:
„O Neen! ik heb het heel."

Is liefde zich te geven,
geheel te geven, dan
Besta ik zoo veel malen
als ik beminnen kan.
Vermenigvuldigd leef ik,
als ik liefhebbend leef,
Bezittende mijzelven
zoo dikwijls ik mij geef.

Mei 1882.

DRIFTIGE MENSCHEN GEEN VERRADERS.

„'k Ben driftig, maar Goddank! ook geen verrader!" Goed,
Zoo gij noodwendig 't een, of 't ander wezen moet.

Juni

HET OOG VERRAADT DEN MENSCH.

Het oog verraadt den mensch, den vijand, en zijn doel.
Het vlamt, of veinst (maar dat gij 't merkt), al schijnt hij koel.
Schermmeesters leerden mij, had ik 't rapier getogen:
Volg dat uw 's vijands niet, maar zie hemzelf in de oogen.

Juni

VEEL LEER IK STEEDS.

Veel leer ik steeds, dat ik niet wist;
Nog meer, waarin 'k mij had vergist.

Juni 1882.

15

PASSEND; MAAR OOK GEPAST?

Het zwierig kleed, waarin m' uw dochter ziet,
Is passend — 't past haar, maar het past haar niet.

QUERULIANUM.

Gelijk men zegt: „Ik zoek, ik zocht,
Ik breng, ik brocht,"
Zoo zei men ook: „Ik werk, ik wrocht,"
Zoolang het volk zijn taal verstond.
Thans hoor ik, uit geleerden mond:
„Ik wrocht, ik wrochtte, heb gewrocht" ....

Nu ja! — een wangedrocht!

GODLOOCHENING.

De vraag naar God wordt in uw boezem nooit gestild.
Gij wordt belegerd, door hetgeen ge ontkomen wilt.

1882.

DE DOOD VERZOENT.

De DOOD verzoent. Dat we allen STERFLIJK zijn
Bezweert geen strijd, geen veede;
Maar stervens-NOOD en stervens-PIJN,
En STERVEN METTERDAAD zijn stappen tot den vrede.
„Die GOEDE man" is de OVERLEDEN man.
Het Graf maakt goed; de Dood heeft de eer er van.

WEL DUIZENDMAAL.

„'k Herinner hem wel duizendmaal
„Zijn dure plicht met kracht van taal
„Of onmiskenbre wenken."

Mijn vriend! gij kwelt vergeefs uw geest.
Wat nimmer is bedacht geweest,
Kan niemand doen her-denken.

1882.

VERSTAND EN HART.

Als uw verstand,
Die dwingeland,
Uw hartsgeloof u duidt ten kwade,
En 't vonnis velt, dat u verplet:
Zoek baat bij uitvlucht noch verzet,
Maar vraag alleen genade.

Juli

GEEN VERGOEDING.

Geen nieuwe vriend vergoedt den vriend, die u verliet.
't Hart laat zich troosten, maar zich schaadloos stellen niet.

Ontleend.

Juncta.
Juli

VERGISSING.

„Dit trouw gelaat bedriegt niet!" riep ik uit.
En toch, 't bedroog; die 't omdroeg bleek een guit.
Wat zeg ik nu? „Vertrouw geen mensch meer"? Neen!
„Vertrouw uw oog wat minder dan voorheen."

1882.

Aug.

J. J. VAN OOSTERZEE,

IN DEN VREEMDE GESTORVEN.

(Wiesbaden, 29 Juli 1882.)

Altius egit iter.

Hij ging op reis. Waarheen? Wij dachten dat wij 't wisten,
Maar wisten 't waarlijk niet.
Op eenmaal bleek hoe deerlijk we ons vergisten,
Toen hij zijn reisgenoot verlegen achterliet.

Wat was 't? Zijn BESTE vriend, zijn Heiland was gekomen,
En, ziende 't reiskleed dat hij droeg,
Had hij hem eensklaps meêgenomen
Naar 't BETER vaderland, daar lang zijn hart voor sloeg.

Nu zien we elkander aan met stil ontroeren;
Maar niemand keurt het af, al doet het pijn;
Want op zijn beurt wenscht elk te zijn
In 't goede land, waar hij zich heen liet voeren.

Aug. 1882.

WASHINGTON.

Waar blinkt aan 't oog, van staren moê,
Dat ware grootheid vraagt,
Geen glorie die bevlekt is toe,
Of hoogheid die verlaagt?
In U het eerst, het laatst, het best,
Mijn Cincinnatus van het West!
Aan wien geen nijd zich waagt;
Die ons een blos in 't aanzicht drijft,
Omdat gij de Eenge zijt en blijft.

Naar BYRON.

1882.

Ode to Nap. Sept.

IN HET ALBUM,

MEVROUWE BOSBOOM—TOUSSAINT

AANGEBODEN OP HAAR ZEVENTIGSTEN VERJAARDAG,

16 Sept. 1882.

Van die tienmaal zeven jaar
Hebben gij en ik elkaar
Meer dan zestienduizend dagen
Vriendschap, achting toegedragen,
Heeft, bij blond en grijzend haar,
't Hart ons altijd warm geslagen
Voor wat Schoon is, Goed, en Waar.

En zoolang mijn adem gaat,
Mij 't verstand de dingen laat
In het rechte licht beschouwen,
Zal ik haar in eere houen,
Die, daar ze ijdlen lof versmaadt,
Van de Nederlandsche vrouwen,
Op den *top* der eere staat.

DAAR IS IETS TINTLIGS IN DIE OOGEN.

Daar is iets tintligs in die oogen,
Iets donzigs op die rozewang;
Daar gloort iets wonders op de tippen
Dier vriendlijk lachelende lippen,
Bereikbaar door penseel noch zang.

Daar klopt een hartjen in dien boezem,
Zoo vol gevoel, zoo zacht en goed,
Zoo rein in wenschen en begeeren,
Zoo buigzaam voor den wil des Heeren,
Dat die het kwetsen kon of deren
Zichzelf geheel verachten moet.

1882.

INVLOED.

Die invloed hebben kan en wil, bedenke steeds:
Daar is iets sterkers dan mijn invloed: de invloedvrees.

VARIIS MODIS—MALE FIT.

Gij wilt slechts *blindelings* gelooven,
En schuwt het onderzoek, en ducht er d' uitslag van.
„Het mocht u de gerustheid rooven!"
Maar dit is *uw* manier van *twijflen*, beste man.

BEKEERING OF BEKEERDHEID?

Wel hem die zich bekeert en blijft bekeeren. 'k Acht
Bekeering hoog, maar houd *bekeerdheid* voor verdacht.

VACANTIEWERK.

De tijd moet ons niet altijd kort,
Behoort ons somtijds lang te vallen,
Opdat er tijd gevonden word'
Voor wat het noodigst is van allen;
En daarom dient er niet gemord,
Mijnheer met groot beslag van zaken,
„Waar gij niet uit of door kunt raken!"
Zoo God u eens op 't ziekbed stort,
Om voor dat noodigst plaats te maken.

1882.

Oct.

THE PEN IS MIGHTIER THAN THE SWORD.

BULWER.

„De pen is machtiger dan 't zwaard"
Heeft hij verklaard,
Wiens pen reeds merklijk wordt vergeten;
Maar toch, dit woord is alles waard.
Hoezee, hoezee! mijn prulpoëten!
De pen is machtiger dan 't zwaard.

De pen; UW pen; die stalen punt,
Die gij vergunt
Haar weg te gaan met sierlijk horten
En stooten, is 't er op gemunt,
Kan staat en tronen in doen storten!
Met haar is 't grensloos wat gij kunt.

Een tooverstaf, een geeselroê
(Gij weet wel hoe!),
Een toorts tot barnen, of verlichten:
Aan u staat wat ze worde of doe —
En wil 't niet lukken met Gedichten:
Zoo leg u op het Dagblad toe.

1882.

Oct.

UW HART IS IN UW OOGEN.

Uw hart is in uw oogen,
Een hart vol liefde, een hart vol gloed
Voor al wat schoon is, groot, en goed,
Een hart vol mededoogen,
Een hart vol kracht en moed.

Uw hart is in uw oogen;
Uw oogen stralen tot in 't hart,
Tot diep in 't innig hart; wie tart
Hun wonderbaar vermogen,
Wanneer gij ze openspart?

En zijn ze neergeslagen:
Wie bukt niet voor de stille macht
Dier zedigheid die, rein en zacht,
Niet droomt van te behagen,
En 't doet met dubble kracht?

Maar doet een traan ze zwellen,
Te lang verdrukt, vergeefs geweerd:
Wien breekt het hart niet, wie begeert
Niet naar u toe te snellen,
Te vragen, wat u deert?

1882.

Sept.

BLOEMENDAAL.

AAN IDA EN CORNELIA DE MAREZ OYENS.

'k Tel achtenzestig jaar. 'k Verjongde vijftig jaren,
Toen ik omringd van liefde, schoonheid, deugd,
En vriendschap die veel jaren heugt,
Lief lustoord van mijn vroegste jeugd!
Bekoorlijk Bloemendaal! Uw bosschen door mocht waren,
Mijn groenen duinkant wederzag,
En van des Blinkerds top mijn grijze stad aan 't Sparen
Begroette met een stillen lach!

„Daar heb ik eerst om honig uitgevlogen",
Omtrent dien oeverrand,
Met ruischend riet beplant,
„En als een bie violendauw gezogen".

Daar werd me de eerste vonk in 't hart gegeven
Van 't vuur dat, eens ontgloord,
Verdoofd wordt noch gesmoord,
En 't aanzijn tot geen DUREN maakt, maar LEVEN.

Daar heb ik eerst de knie voor God gebogen;
Daar is mijn ziel ontwaakt
Voor wat gelukkig maakt,
En 't leven in doet zien met moed in de oogen.

O Dierbre Stad, wat al herinneringen
Verdrongen zich verward
En prikkelden mijn hart,
Op nieuwen toon uw ouden lof te zingen!

Daar laagt gij, met uw kerken, met uw huizen,
Omringd van beemd en bosch
In rijken najaarsdos,
En 'k zou uw heerlijke omstreek weer doorkruisen;

Weer dwalen onder 't eik- en olmenlommer,
Het beuk- en berkengroen,
Zoo als het grijsaards doen,
Die daar hun jeugd hervinden vrij van kommer.

Nog prijkten met hun kronen de oude stammen,
Beschaduwend het pad,
Waar 'k op en neder trad,
Als in mijn borst het dichtvuur op kwam vlammen.

Een jonger teelt was naast hen opgeschoten,
Maar stond, zoo docht het mij,
Met eerbied aan hun zij
Slechts ijvrend onderling met frisscher loten.

En de eigen bloemen lachten, steeds herboren,
Van de eigen plaatsen me aan,
Waar ik ze 't eerst zag staan,
En lonkten zoo vertrouwlijk als te voren.

De tijd is ver. Waar zijn mijn jonglingsdagen?
Mijn mannenleeftijd nijgt
Ten ouderdom; reeds stijgt
De nevel op, dien niemand kan vertragen.

Maar *ik* ook blijf het hoofd naar boven steken;
Ook *mijn* stam is niet zwak,
Al brak wel menig tak
Ontijdig af en liet een jammerteeken.

En 't jong geslacht, dat 'k om mij zag verrijzen,
En eens mijn plaats vervult,
Betoont geen ongeduld,
Verveel ik niet, maar blijft mij eer bewijzen.

En o! wat rijke schat van blijde bloemen,
Die liefde groeien doet,
Bloeit vroolijk voor mijn voet,
En doet mijn hart de HOOGSTE LIEFDE roemen!

Die HOOGSTE LIEFDE, die mij schraagde en leidde,
En, na zoo menig vreugd,
Mij in dit Eden mijner jeugd,
In 's levens laten herfst nog lentevreugd bereidde.

TOEËIGENING.

Gij jongste Telgen, aan een Stam ontsprongen,
Mijn vriendenhart zoo dier,
Aanvaardt dees klanken van mijn lier,
En denkt: „ook wij, wij deden hem verjongen."

Sept. 1882.

DE OUDE OLM

„KRAANTJE-LEK",

aan den voet van den Blinkerd, bij Haarlem.

Ja, 't is nog 't oude Kraantje-lek [1]),
Vaak door mijn voet betreden,
Behelzende in beknopt bestek
Tal van vermaaklijkheden!
De wipplank hier, de schommel daar,
En gij, mijn Olm, die honderd jaar
Het voorbeeld hebt gegeven
Van op de schorts te leven!

Uw Blinkerd [2]), door Van Walré's lied
Zoo luid en hoog geprezen,
Is sedert lang de Blinkerd niet,
Waarvoor zijn zangen rezen.
De mensch heeft hem te zeer geplaagd,
Zijn hooge schedel is verlaagd,
Zijn romp ineengezonken,
Zijn lenden zijn geslonken.

Maar gij, hoe hol, heft nog de kruin,
En draagt uw eeuwen prachtig!
Geen storm, die aanrukt over 't duin,
Geen tijd is U te machtig.
Voor zestig jaren kende ik u,
Toen waart gij reeds zoo hol als nu,
En nu, indien 't kan wezen,
Nog groener dan voordezen.

De schoolknaap, met zijn kameraads
Naar Kraantje-lek getogen,
Zag in dien hollen stam een plaats,
Begeerlijk in zijn oogen.
Hij daalde, als in een levend graf,
In uw ontzaglijk duister af
Met zingen en met fluiten —
Gij kondt er vier besluiten.

De grijsaard, zestig jaar daarna,
Stapt weer uw heiligst' binnen.
Genoodigd, volgen hem weldra
Twee jeugdiger vriendinnen.
Ons drietal was u wellekoom,
Mijn kraantje-leksche wonderboom!
Wij konden 't wel ontwaren
Aan 't raatlen van uw blaren.

Blijf lang nog frisch en vol van kracht,
Schoon holste van de hollen!
Beschaam, door kroon en bladerpracht,
De volste van de vollen!
Blijf, door herbergzaamheid, de vreugd
Van Haarlems wandelgrage jeugd,
En, hoe ook stormen razen,
Elk nieuw geslacht verbazen!

9 Sept. 1882.

OPHELDERINGEN.

[1]) KRAANTJE-LEK.

— „de oude herberg „het Kraantje-lek", het paradijs der Haarlemsche jeugd. Daar staat een der oudste en merkwaardigste voortbrengselen van het plantenrijk in Haarlems omstreken, een holle iep (*Ulmus suberosa* L.) wiens korte stam een verbazenden omvang bezit. De boom is geheel hol, en uit zijn dikke, bouwvalachtige wanden groeijen van boven dikke takken en vormen een breede groene bladerkruin, zoodat hij in de verte gaaf schijnt. — Deze boom is een der dikste van Haarlems omstreken. — Te midden van het gulle zand, aan den voet van den stuivenden Blinkert, staat deze kolos daar als het prachtigste monument van het oude Haarlemsche woud.

De stam heeft een omvang van 6 Ned. el, en de ouderdom des booms wordt door de bewoners van het oord gerekend op 500 jaren, welke berekening niets onwaarschijnlijks heeft. Hij is de laatste van een groep dikke boomen, waarvan in het begin dezer eeuw nog twee aanwezig waren; zijn takken moeten nog voor vijftig jaren een verbazenden omvang hebben gehad. —

Kraantje-lek ligt aan den noordelijken uithoek van eene schilderachtige duinvlakte, vroeger uitgestrekter, lager, en met een waterplas, het Volmeer, bedekt, waaruit waarschijnlijk de Haarlemsche Beek haar oorsprong nam. Ook hier heeft men verondersteld, dat een heiligdom onzer voorvaderen geweest is, en in deze veronderstelling ligt niets ongerijmds. Ja, ik zou in het denkbeeld kunnen komen, dat hier in het bosch bij het meer, en op weinig afstand van de zee, de eerste tempelhut of Harah ter eer van moeder Aarde in deze streken is gevestigd geworden. De Zeeuwsche volksgodin had ook haar heiligdom aan den zeekant. Bij het volk is Kraantje-lek sedert onheugelijke tijden als plaats van vermaak in hooge eer.

En gelijk wij in onze bosschen nog de bloemen van het oude woud terugvinden, zoo zien wij bij het Haarlemsche volk, in zijn vrolijke togten naar Kraantje-lek en in het vieren van den Hartjesdag de sporen van de voormalige eeredienst van de Aarde, Hertha, onze groote en goede moeder.

Kraantje-lek, even als het Volmeer, is een der gedeelten van de oude woudstreek, die het laatst door het zand der duinen zijn ondergestoven, en de dikke boom is daarom een zeer merkwaardig overblijfsel uit den woudtijd".

F. W. VAN EEDEN, De Bosschen van Kennemerland; in het *Album der Natuur*, Jg. 1867.

[2]) DE BLINKERD.

De Haarlemsche Dichter Jan van Walré schreef in 1825 zijn „Ode aan de Blinkert".

„Hef, blanke Corusca! uw luisterrijk hoofd,
Sicilië's Etna ten trots"; enz.

Toen mocht nog

„(Haar) aanzien, (haar) vastheid, schoon los en als stof"

de lier „tot haar lof" stemmen, en eenige waarheid zijn in de verzekering:

Uw wondere kracht, die Eo niet ontziet,
Vreest ook geen Orion, Zeus donder zelfs niet.

Ik was toen elf jaren oud en zou het onderschreven hebben. Voor dertig jaar zag ik nog weinig verandering. Maar in de laatste jaren is de, toen nog zoo hooge en steile, zandheuvel, op schromelijke wijze afgeloopen, mij dunkt, wel een vierde lager en zijn kruin veel vlakker geworden.

AAN DEN HOOGST EERWAARDEN HAAGSCHEN PREDIKANT

J. MOLL JBZ.,

op den dag, waarop hij zijn zestigjarigen evangeliedienst herdacht.

(13 Oct. 1882.)

De Man, die zestig jaar het Heilwoord mocht verkonden,
Die liefdevol en onverpoosd
Een troostbehoevend Adamskroost,
Te midden van zijn leed en zonden,
Getroost heeft met den besten troost,
Ook door hemzelven troost bevonden;
De trouwe Herder, steeds zichzelf gelijk
In stillen ernst, zachtmoedigheid, en wijsheid,
Ontvange op 't hooge feest, dat God gunt aan zijn grijsheid,
Bij die van duizenden, mijn groet en eerbiedsblijk!

98

WIJ VERGETEN.

Wij vergeten; God gedenkt.
Onze daden, onze woorden,
Die wij uitten, die wij smoorden,
Wat gegrieſd heeft, wat gekrenkt,
Wat ons kort slechts heeft gespeten,
Kort vervuld heeft met berouw,
Waar we al lang niets meer van weten,
Schoon 't „ons altijd heugen zou" . . .
God gedenkt het — wij vergeten.

Wij vergeten; God gedenkt.
God gedenkt, en *doet* gedenken
Door zijn woorden, wegen, wenken,
Door de teugen, die ons drenken
Uit den beker, dien hij schenkt.
Wel dengene, wel dien allen,
Die het in de schuld doet vallen,
Als Hij ernstig brengt aan 't licht
't Lang vergeetne, fraai verbloemde,
't Met zoo schoonen naam vernoemde,

En 't geheugen tot zijn plicht!
Wel hem, die zichzelven richt;
Die ootmoedig wil beweenen,
Niet verschoonen, niet verkleenen
Wat hem God herinnerd heeft,
En geen troost heeft dan dien eenen:
God vergeet niet, maar — vergeeft!

1882.

Bvv.

WEES STERK EN HIJ ZAL UW HART VERSTERKEN.

(Psalm XXVII. v. 14.)

Wek op de kracht, die in u is,
En God zal grooter geven;
Die steunt op zijn Getuigenis,
Dien wordt het geest en leven.
Verhef uw stem,
Roep uit tot Hem,
Toon moed, om moed te erlangen!
Bezittenden ontvangen.

Maar buk u over d' afgrond niet,
Noch drentel op zijn boorden!
Hij trekt, die in hem nederziet,
Met zijn onzichtbre koorden.
Zie naar de rots,
En laat niet los
Die onontbeerlijke armen,
Die steunen en beschermen!

Die mijmrend met de Wanhoop speelt,
Zal haast wanhopig worden.
Het apostolisch woord beveelt
Dat we ons de lenden gorden.
Richt ze op, en zie!
De slappe knie,
Verlamd door twijflig vreezen,
(God wil het!) is genezen.

1882.

VERDRAAGZAAM.

AAN ***

Gelooven wilt gij niet, noch dulden dat men 't doe:
Dit heet verdraagzaam zijn; maar wat verdraagt ge, en hoe?

EEN VRAAG.

Een nieuwe Wet, meer Leeraars, en meer Vakken,
Zou dat niet goed, zou 't niet *probatum* zijn?
Of is 't wellicht, een overvloed van wijn
(Nieuw, oud, rood, wit, gewoon, en fijn)
Uitgieten in — te kleine zakken?

VRIJE GEMEENTE.

„*Vrije* Gemeente!" 't Klinkt wel zoet. Maar laat ons zien:
Ben ik niet *vrij* genoeg, als ik mijn Heiland *dien?*

1882.

PROBLEEM.

(SONNET MET OVERSCHARIGEN VERSREGEL.)

Lofreednaars van het Vroegre zijn verdacht;
Zij maken zich illusies van 't Verleden:
„Hun jeugd viel in den goeden tijd — maar 't Heden" . . .
Zal ook zoo schijnen aan hun nageslacht.

Hoe komt het? heb ik menigmaal gedacht,
Ligt *in* den mensch of *buiten* hem de reden?
Toont zelfbedrog hier steeds op nieuw zijn kracht?
Of krimpt de maatstaf in van deugd en zeden?

Zal wat nu treurig schijnt, na dertig jaar
Verdraaglijk zijn, voor die 't gelijken mogen
Bij 't geen zich dan zal opdoen aan hun oogen,

Of is 't een waan, verbeelden zij 't zich maar?
Is *dat het altijd beter wordt* een logen,
Of *dat het altijd slechter gaat* niet waar?

Een stem verheft zich: „Noch het een, noch 't aâr!"

1882.

AAN J. P. HASEBROEK,

OP ZIJN ZEVENTIGSTEN VERJAARDAG.

Heil mij, die u, op dezen schoonen dag,
Den groet eens Vriends, eens Broeders zenden mag!
Die vijftig jaar heeft aan uw zij gestaan,
Des levens school met u is doorgegaan;
Bij 't eigen Licht, bij 't eigen Brood geleefd,
Een zelfde zucht in 't hart gekoesterd heeft,
En nu, daar beider dag ten avond helt,
Met de eigen ernst en troost zijn uren telt!
Hij dankt u voor een vriendschap, voor een trouw,
Hij weet het, wie geen proef ontzetten zou,
Tot iedre hulp, ook ongevraagd, bereid,
Van afgunst vrij en van kleingeestigheid,
En die, wat zwichten mocht voor tijd of lot,
Nu half een eeuw verduurd heeft, dank zij God!
Hoe heugt hem nog die Februaridag,
Die hem voor 't eerst met u te zamen zag,
Die dag, dat uur, waarin het schoon verbond
Door ons niet werd gesloten, maar ontstond.
Dat, nooit geschokt en nooit gekrenkt, van jeugd
Tot ouderdom ons leven heeft vervreugd,
En ongeschokt zal blijven, ongekrenkt,
Zoolang Gods gunst dat leven nog verlengt.
En zou de dag des doods — we ontveinzen 't niet:
Hij nadert uit een niet meer ver verschiet, —
De dag des doods 't verijdlen?... CHRISTEN-VRIND!
Daar is iets eeuwigs in wat ONS verbindt.

6 Nov. 1882.

ZWARE PROEF.

De jonge Man op eenmaal weggenomen,
De jonge Vrouw een Weduw, en haar Kind
Reeds vaderloos, daar 't leven pas begint —
O Droefenis! O nacht, niet door te komen!

Ja toch! — Door 't hart dat God, het ga hoe 't ga, bemint,
Wordt uit de wolk zijn Vaderhand vernomen.
Die ze aangrijpt voelt een kracht die Alles overwint.

Dec. 1882.

KLEURLOOS EN KLEURLOOS IS TWEE.

Het Licht is wit; Kleur is op weg naar 't duister.
Hoog rood is *donker* rood; diep blauw is *donker* blauw.
Het kleurloos *wit* is schoon door reinheid, glans en luister;
Niet wat gij kleurloos *heet*, maar vaal is, dof en grauw.

Nov.

MISREKENING.

Hij zal zich in 't effect vergissen,
Die *alles* schildren wil wat schoon is in 't model.
Uitvoerig kunstnaar! weet het wel:
't Geheel van 't schoone *wint*, door iets te willen *missen*.

Oct.

TIJS EN GIJS.

Onwetend zijn zij beiden.
Toch zijn zij te onderscheiden,
En door geen klein verschil,
Daar Tijs 't niet weet, en Gijs 't niet weten wil.

1882.

Nov.

„HEBBENDE EEN ZWAARD".

Hij *had* een zwaard, en trok van leer,
En vond berisping bij zijn Heer.
't Was ook verkeerd; dat weten we allen.
Maar om dien Broeder hard te vallen,
Is 't noodig dat men eerst eens ziet
Of men er *ook een heeft*, of niet.

Nov

WAT ZOEKT GIJ?

Wat zoekt gij? Zegepraal? Of Martlaarschap?
Een Kruis? Een Kroon? — Zoek niets. Vervul uw plicht.
Betreed een donkren weg met vasten stap,
En ga op niets af dan — op 't Licht.

Oct.

BESEFFEN.

'k Heb in mijn hart een diep besef
Van veel dat 'k met geen woorden tref,
Niet in kan sluiten in begrippen?
Toch laat ik dit besef niet glippen,
Noch dulde dat het iemand krenk',
Maar eer het als een Godsgeschenk.

1882.

nov.

GIJ SCHITTERT.

Gij schittert, maar verrukt ons niet,
Hoe schittrend gij ook zijt.
Uw blinkend woord, uw klinkend lied
Verkwikt niet, noch verblijdt.
Gij toont u rijk, en laat ons arm;
Gij gloeit, en maakt geen onzer warm.

Hoog vliegt gij op verbeeldings vlerk,
Hoog boven aarde en zee.
Wij zien u na door 't luchtig zwerk;
Maar niemand voert gij meê.
De hoogste kracht op 't kunstgebied
Ontzet ons, maar ontroert ons niet.

Vergeefs voor haar bewonderaar
Met gouden luit gepraald!
De snaar toch, die de hartesnaar
In ons doet aanslaan, faalt.
De rijkste tonen zijn verspild,
Waar deze snaar niet medetrilt.

Groot KUNSTNAAR, wilt gij DICHTER zijn:
Wees met ons MENSCH! — Gevoel
Eens MENSCHEN harte-vreugd en pijn,
Of alles laat ons koel.
Vertolk wat in ons lacht en schreit;
En oogst den traan der dankbaarheid.

1882.

Dec

AL TE FEL.

„Dat gij mij liefhebt, weet ik niet,
„En wil er niets van weten;
„Zoo gij 't mij toezingt in een lied:
„Ik zal dat lied vergeten.

„Zoo gij mij zendt uw beeltenis:
„Ik zal dat beeld verscheuren;
„En zegt men dat dit jammer is:
„Ik zal het nooit betreuren.

„Indien ik hoor: hij maakt het hof
„Aan een der schoonste schoonen:
„Ik zal uitweiden in haar lof
„En mij verheugd betoonen.

„En dreigt gij mij: „„Ik ga naar West
„„Of Oost, om nooit te keeren!"
„Zoo zal ik zeggen: Opperbest!
„En wel te diverteeren!"

Zoo sprak ze, en dacht, ze meende 't wel,
Al honderdduizend vrouwen.
De minnaar dacht: „'t Is al te fel,
Ik meen maar vol te houen."

1882.

RAADSELS.

Uit het Fransch.

I.

Mijn lijf is saamgesteld uit enkel lange graten;
Ik ben mijn leven lang vel over been geweest;
'k Blink in gezelschap uit; elk vreest mij thuis te laten,
En 't kan zoo warm niet zijn of 'k draaf van feest tot feest.
Waar ik me ontspan, daar geef ik andren groot genoegen;
Ik weet me, in plooi bij plooi, naar ieders wensch te voegen:
Een enkle zenuwdraad vereenigt al mijn leên,
En 't scheidt of schaadt ze niet, al gaan zij vaak uiteen.
Ik kan niet bogen op de omzichtigheid der slangen,
Maar soms verwissel ik, gelijk de slang, mijn huid;
En heeft de nieuwe tooi den ouden dos vervangen,
Geen mensch herkent mij meer, zoo nieuw zie ik er uit.

II.

Men kan mij krijgen voor een mijt;
Maar heeft men mij, 't kost zorg en tijd;
Die mij verliest, verteert van spijt;
En wint men mij, men is mij kwijt.

III.

Gerieflijk, maar vreemdsoortig vriend,
Die, schoon 't in strijd met alle leer is,
Tehuisblijft, als de zon ons dient,
En voor ons opkomt, als 't slecht weer is.

Dec. 1882.

Raadsel.

Mijn lijf is samengesteld uit enkel lange graten;
Ik ben mijn leven lang vel over been geweest;
't Blinkt in gezelschap niet; elk vraagt mij thuis te laten
En 't kan zoo ~~heel~~ gansch niet zijn of 'k zweef van feest tot feest.
Daar ik me ontspan, daar geef ik andren groot genoegen;
Ik weet me, in plooi op plooi, naar ieders wensch te voegen;
Een enkele zenuwdraad vereenigt al mijn leên.
En 't scheidt of schaadt ze niet, al gaan zij vaak uiteen;
Ik kan niet bogen op de voorzichtigheid der slangen;
Maar soms verwissel ik gelijk de slang van huid;
En heeft de nieuwe voor den ouden 't dos vervangen,
Geen mensch herkent mij meer, zoo nieuw zie ik er uit.

Dec. 1882.

Haon

Envoi, met het Handschrift,

aan Mejonkvr. Wilhelmina Royaards.

En, die mijn raadsel riedt behoort het, Wilhelmina,
Maar, zoo ik eens gunst verdien,
Zoo menigmaal mijn oog u ziet,
Verberg uw lief gezicht dan achter 't voorwerp niet
Waar gij den naam van riedt.

27 Dec.

SPREEKT UW HART.

Spreekt uw hart voor iets goeds:
Kort en goed zij 't beraad.
Paar de daad aan 't besluit,
Huw 't gebed aan de daad.

CASUSPOSITIËN.

Wat nood is 't mijn gemoed met vragen te doorwoelen:
„Zoo *dit* gevorderd wordt, zoo *dat* met u geschiedt,
„Zult gij de kracht er toe bezitten, al of niet"? —
Den plicht kan ik *altijd*, de kracht *eerst dan* gevoelen,
Als 'k haar behoeven zal, omdat de plicht gebiedt.

1882.

GODSDIENSTIG LEVEN.

Wat 's, boven lof en blaam ootmoediglijk verheven,
Schoon duurzaam voorwerp van veel spots,
Wat is 't *godsdienstig*, dan 't *geheiligd zeedlijk* leven,
Ontkiemd op d' akker der genade Gods;
Opgroeiend tot Gods eer,
In alle wind en weer;
Geteisterd zonder schade, en vruchtbaar zonder trots.

~~1882.~~

Jan 1883

DAT TELT AF.

DAT TELT AF, DAT TELT AF!
Zegt de klok als zij slaat,
Zegt de dag als hij gaat,
Zegt de scheidende nacht,
Daar een volgende op wacht,
Die, als hij weder daalt,
De eigen woorden herhaalt.
DAT TELT AF! zegt de week,
Die zoo spoedig verstreek.
DAT TELT AF! zegt de maand,
Uit en om, eer gij 't waant.
Sint Silvester is daar:
DAT TELT AF! zegt het jaar,
Als het wegzinkt in 't niet
Met zijn vreugd en verdriet.
Vang het nieuwe jaar aan
Met ter kerke te gaan;
Stel het feestelijk in
Met uw bloeiend gezin,
Met uw vrienden, geschaard
Om uw lustigen haard,
Waar gij roemt in het lot
U beschoren door God;

Waar gij 't goede geniet,
Dat het heden u biedt,
En bij voorbaat reeds smaakt
Wat gij hoopt en naar haakt
En van 't leven verwacht
In uw manlijke kracht,
Met dien vroolijken moed,
Die u tintelt in 't bloed, —
Is die feestdag voorbij,
DAT TELT AF! zegt ook hij.

Van de wieg tot het graf,
Een gestaag: DAT TELT AF!
Wee! die 't hoort, en niet telt.
Wee! wien 't pijnigt en kwelt.
Wel! die 't hoort en verstaat,
Wien het loutert en baat.

1882.

Kortste dag.

EEN NIEUW LIED,

OP EEN OUD REFEREIN

VOOR

HET NIEUWE JAAR.

Het Oude Jaar is in het niet verzonken.
God geeft een nieuw: gij zaagt zijn morgenlicht;
Met nieuwe kracht heeft u de slaap beschonken;
Ontwaak dan nu, sta op, en doe uw plicht!
Dank God! Gij hebt het menigmaal vergeten
Of flauw gedaan, en later weer geklaagd.
Bid God! Hij wil uw Vader zijn geheeten,
Maar eischt van u dat ge u als kind gedraagt.
't Oude is voorbij, het Nieuwe is daar;
Leg af het kwaad; doe goed in 't Nieuwe Jaar.

Geef eer dien God, die tegen 't kwaad beveiligt,
Die goed leert doen en 't booze hart herschept.
Met woord en daad zij voorts zijn Naam geheiligd.
Hij weet hoe vaak gij dien ont-heiligd hebt.

Hij bouwt zijn Rijk; gij, bid dat het moog komen!
Bouw meê met God, en dien hem van uw goed!
Wat gij hem geeft, is uit het Zijn' genomen;
Onthoudt gij 't hem: het brandt u op 't gemoed.
't Oude is voorbij, het Nieuwe is daar;
Leg af het kwaad; doe goed in 't Nieuwe Jaar.

Gods Wil geschiedt; zijn Raad moet zich voltrekken;
Buig voor dien wil in alles wat hij brengt!
Door lief en leed zal 't al ten zegen strekken
Voor wiens geloof zijn liefde niet verdenkt.
Hij geeft, hij neemt; in geven en ontnemen
Is hij de God, wiens hand zich nooit vergist.
Wacht, wacht uw ziel voor vragen of bevremen!
Reeds veel te veel heeft zij met God getwist.
't Oude is voorbij, het Nieuwe is daar;
Leg af het kwaad; doe goed in 't Nieuwe Jaar.

God zal voorzien; zijn trouwe hand zal zorgen;
Wees slechts tevreên met uw bescheiden deel!
Bekommer u niet om den dag van morgen;
Maar bid en werk en kies 't genoeg voor 't veel!
Wees goed, als God, en toon, als hij, erbarmen
Voor al wat lijdt en zwak is, kleen of krank;
Gedenk den wees, der weduw, en den armen;
Strooi uit en deel, en vraag naar loon noch dank!
't Oude is voorbij, het Nieuwe is daar;
Leg af het kwaad; doe goed in 't Nieuwe Jaar.

Gij wenscht dat God uw zonden moog vergeven:
Ontveins dan niet, belijd, betreur uw schuld!
Vergeef ook gij, die tegen u misdreven;
Laat los, geef toe, verdraag en toon geduld!
Geen dag, waarin Gods gunst u toe mocht stralen,
Geen zon, die u verkwikt heeft door haar gloed,
Moet in dit jaar voor u ter kimme dalen,
Of, was er toorn, hij week uit uw gemoed.
't Oude is voorbij, het Nieuwe is daar;
Leg af het kwaad; doe goed in 't Nieuwe Jaar!

Het kwaad besmet; de wereld spreidt haar strikken;
Mistrouw uw hart; het is niet wat het lijkt;
De booze werkt door vleien en verschrikken;
Bid God dat ge in verzoeking niet bezwijkt!
Zijne is de kracht, niet uwe; Hem zij de eere,
Zoo ge in den strijd manhaftig weerstand doet;
Leef wat gij leeft in 't Nieuwe Jaar den Heere,
En sterf in Hem, indien gij sterven moet!
't Oude is voorbij, het Nieuwe is daar;
Leg af het kwaad; wees goed in 't Nieuwe Jaar.

Dec. 1882.

WALTER SCOTT.

NIEMAND RANDT MIJ STRAFLOOS AAN
Zie ik om den Distel staan,
Schotland! op uw wapenborden;
Maar de distel werd een bloem,
Sinds die eene Schot de roem
Van heel Schotland is geworden;

Werd een bloem, die ieder prijst,
Ieder gunst en eer bewijst,
Waard acht in den krans te prijken,
Waar de Brit zich op verheft,
Die de Shamrock overtreft,
En de Roos niet hoeft te wijken;

Sinds, door proza en door dicht,
Deze Schot het luistrijkst licht
Op uw land en volk deed dalen;
't Land der neevlige Ossians,
't Land van Burns, met nieuwen glans,
Als het land van Scott deed stralen;

Waar King Arthur van zijn Seat
Op Edina nederziet,
  Fier dat HIJ er 't licht aanschouwde;
Waar het Dryburgh's grafgesteent
Plaats gaf aan 't geliefd gebeent,
  Daar heel Schotland over rouwde;

Waar dat Abbotsford verrijst,
Dat hem als zijn schepper prijst
  Met de bosschen die 't omringen,
Waar zijn eiken frisch en groen,
Hunnen planter hulde doen,
  Met zijn lauwren mededingen;

Waar van Melrose 't overschot
Met den tand der eeuwen spot,
  Sinds *zijn* lied het heeft doen leven;
Waar Loch Katrin's blauwgroen nat
Om het Ellens-eiland spat,
  Trotsch dat HIJ 't den naam mocht geven. —

Hoog- en Laag-land, berg en dal,
Meer en stroom en waterval,
  Waar de steile klippen rijzen,
Waar, voor uw ontroerd gezicht,
„'t Schoon in d' arm van 't Schriklijk ligt",
  Alles moet zijn Dichter prijzen.

Alles roept zijn Dichter uit.
Waar zich 't vergezicht ontsluit,
  En, voor uw verwonderde oogen,
Al zijn schoon zoo snel ontvouwt,
Dat het denkbeeld u benauwt:
  't Wordt mij even snel onttogen;

Waar de herder, in zijn plaid,
Door het dompig moerland treedt,
  Hinde en hert den vloed doorwaden;
Waar de jachthoorn de echo's tergt,
Waar zich 't bloode zeekalf bergt,
  Op Hebriden en Orcaden;

Waar Iöna's Kruisen staan,
Staffa's orgeltonen gaan,
  Zetlands ruige paardjes grazen;
Waar de Bals, de Bens, de Glens,
Duns en Kils een christenmensch
  Met hun vreemden naam verbazen;

Waar de Clyde langs den voet
Van Dumbarton zeewaart spoedt,
  Stirling op haar Forth terneerziet;
Waar op 't Slot de golfslag breekt,
Dat van schoone Mary spreekt
  En des Douglas' zwijgende eerbied;

Waar de Tay, langs 't bloedig veld,
Van Clan Chattan's neerlaag meldt
  En aan 't schoone kind doet denken,
Dat, door Falklands torenspleet,
Schotlands Prins herleven deed,
  Maar de kracht niet weer kon schenken;

't Slagveld, dat elks eerbied wekt,
't Kerkhof, dat de martlaars dekt,
  Kerkers waar zij in bezweken,
Koningshof en ridderslot,
Kerk en klooster, groeve en grot,
Alles spreekt van Walter Scott,
  Die van Schotland heeft doen spreken;

Spreken heel de wereld rond,
Van den vaderlandschen grond
  Tot de verst verwijderde oorden;
Waar de Ganges 't zand verplaatst,
Waar de Mississipi raast,
  Diep in 't Zuiden, hoog in 't Noorden. —

Laat dan, Schotland! op uw schild,
Zoo ge uw Distel houden wilt,
  Aan zijn stekels 't cijfer hangen
Van uw beste' en grootsten vrind;
NIEMAND DIE MIJ NIET BEMINT
  Mag er de oude spreuk vervangen.

1883.

Juni

OPHELDERINGEN.

1ste Coupl. NIEMAND enz.

Nemo me impune lacescit.

Van de Oxalis Acetosella (Klaverzuring)

2de Coupl. *De Shamrock*; een ~~klaver~~blad, zinnebeeld van Ierland; *de Roos*, zinnebeeld van Engeland.

4de Coupl. *Arthur's Seat* (spr. uit *siet*); een der drie bergen die Edinburg omringen; en wel de hoogste, ten oosten. „Lofty and craggy hill, silent and solitary as the grave." Walter Scott. Zie *The Heart of Mid-Lothian.*

Dryburgh's grafgesteent. Walter Scott, geb. 15 Aug. 1771, overl. 21 Sept. 1832, werd 26 Sept. 1832 begraven in de schilderachtig gelegen ruïne van de Abdy van Dryburgh, overeenkomstig een oud recht zijner familie. „The grave was worthy of a poet — was worthy of Scott. — And so there he lies, amidst his own loved scenes, awaiting throughout the duration of time the visits of yearly thousands." R. Chambers.

5de Coupl. *Waar zijn eiken — Met zijn lauwren mededingen.*

„My oaks will outlive my laurels." schreef Walter Scott eens aan een zijner vrienden. Maar op zijn eeuwfeest, in 1871 gevierd, aarzelde ik niet uit te roepen: „Daar tart ik ze toe!" Zie mijne *Sparsa*, bl. 416.

6de Coupl. *Waar van Melrose* (spr. uit *Melrooz*) *'t overschot.*

De schoone ruïne van de Abdy van Melrose, zoo verheerlijkt door zijn *Lay of the last Minstrel.*

Loch Katrine; een der schoonste, tusschen hooge bergen ingesloten, meren van de Hooglanden, tooneel van Scott's *Lady of the Lake.*

Ellen's eiland; naar de heldin in dat dichtverhaal.

7de Coupl. *'t Schoon in a[rm] van 't Schriklijk.*

„Beauty lying in the lap of Terror" heet het van het schoone Perthshire, met de woorden van den dichter Gray.

8ste Coupl. *Al zijn schoon zoo snel ontvouwt,*
Dat het denkbeeld u benauwt:
't Wordt mij even snel onttogen.

„I recollect pulling up the reins without meaning to do so, and gazing on the scene before me as if I had been afraid it would shift like those in a theatre before I could distinctly observe its different parts, or convince myself that what I saw was real." Zoo schreef Walter Scott, ditmaal onder het masker van Chrystal Croftangry, met opzicht tot het panorama van het Tay-dal, als het zich plotseling in al zijn schoonheid, van eene bestegene hoogte, aan zijne oogen vertoonde. *Fair Maid* of *Perth.* Ch. I. Ik ben in den zomer van 1881 in de gelegenheid geweest de gewaarwording op de plaats zelf te verifiëeren.

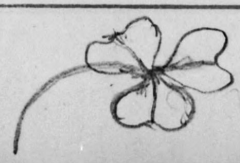

Oxalis Acetosella.
Klaverzuring.
Eng. Wood-sorrel.
Fr. Surette blanche.

10de Coupl. *Iöna, Staffa.*

Twee eilanden, behoorende tot de Hebriden; *Iöna*, beroemd en gezegend als het eiland van Columba, den apostel der Schotten en Picten, en vol van de merkwaardigste overblijfselen uit de oudste christentijden; en *Staffa*, onbewoonde bazaltklip, hoog oprijzende uit de zee, vermaard door den z. g. Fingals-grot, ter eere van den verdichten Ossian, bij accomodatie zoo genoemd, daar de eigenlijke naam *Uagh-na-Bhine* was, d. i. *grot der muziek*, naar de schoone galmen en geluiden, die de invallende winden er in opwekken.

Iöna's Kruisen.

De merkwaardigste voorwerpen op het eiland zijn een soort van hooge steenen kruisen, van 11 tot 16 voet, sierlijk in bas-relief behouwen. Er moeten er vroeger tot 360 gestaan hebben. Zie Walter Scott's *The Lord of the Isles*, en de aanteekeningen op mijn opstel: *Iöna*, in de *Sparsa*.

Waar de Bals, de Bens, de Glens,
Duns en Kils een christen-mensch
Met hun vreemden naam verbazen.

Bv. *Ballalachan*, *Ben-muich-dhui*, *Glen Urquarth*, *Dun Dornadilla*, *Killiecrankie*, en derg.

Bal is plaats, stad; *Ben*, berg; *Glen*, kloof; *Dun*, versterkte heuvel; *Kil*, kluis, kerk.

11de Coupl. *'t Slot — Dat van schoone Mary spreekt.*

Het kasteel van Lochleven, midden in het meer van dien naam, waar Maria Stuart gevangen gehouden werd, en de jonge Douglas hare ontvluchting bevorderde. Zie Walter Scott: *The Abbot.*

12de Coupl. *'t Bloedig veld Van Clan Chattan's neerlaag meldt.*

The North Inch, een der twee uitgestrekte publieke grasvelden, ter weerszijde van het aan de Tay zoo schilderachtig gelegen Perth; waar, onder de regeering van Robert III, de beslissende strijd gestreden werd tusschen de kampioenen van Clan Kay en de kampioenen van Clan Chattan, die op de vernietiging van de laatste uitliep. Zie Walter Scott: *The Fair Maid of Perth.*

Falkland. Het kasteel van Falkland, waar de hertog van Rothsay (*Schotlands* [erf-]*prins*) gevangen gehouden en uitgehongerd werd. Zie hetzelfde verhaal.

14de Coupl. *Waar de Ganges 't zand verplaatst —*

De hoeveelheid, dagelijks door de Ganges in de Golf van Bengalen afgezet, wordt in omvang en gewicht met die der „groote pyramide" gelijk gesteld.

ROSABELLA.

Hoort toe, gij Juffren, lief en schoon!
Ik zing geen bloedig wapenfeit;
Droef is het lied en zacht de toon,
Die Rosabella's lot beschreit.

„Meer, kloeke Veerman, meer uw schuit!
„En schoone Jonkvrouw, wacht uw voet!
„Stel d' overtocht tot morgen uit;
„Waag u vandaag niet aan den vloed.

„De zwarte golf jaagt schuimend voort;
„De meeuwen vliegen angstig rond;
„De gil der meermin is gehoord,
„Die schipbreuk, nood, en dood verkondt.

„Den grijzen ziener kwam van nacht
„Een vrouw in druipend doodskleed voor;
„Geef op zoo droef een voorspook acht;
„Blijf hier, en zet de reis niet door."

„ „'t Is om Lord Lindsay's erfzoon niet,
„ „Niet om den dans op 't feestlijk bal;
„ „Maar om mijn moeder, wie 't verdriet
„ „Alleen te zitten in haar hal.

„ „Denk niet, het mocht om 't ringspel zijn,
„ „Waar Lindsay's zoon de kroon bij spant!
„ „Neen, maar mijn' vader smaakt geen wijn
„ „Tenzij van Rosabella's hand." "

't Kasteel van Roslin scheen dat uur
In wonderdadig licht te staan;
't Was breeder dan van 't bakenvuur;
't Was rooder dan de glans der maan.

Het gloeide om Roslin's steile rots,
Het kleurde 't braambosch in de glen;
Men zag 't van Drydens eikenbosch,
En van 't spelonkrijk Hawthornden.

Het gloeide om Roslin's slotkapel,
Waar, ongekist en onbedekt,
Elk Heer van Roslin goed en wel
Ligt in zijn rusting uitgestrekt.

Daar binnen scheen 't op beuk en muur;
Op 't altaar; in de sacristy;
De omkranste pijler blonk als vuur;
't Lichtte, onder 't wulf, de dooden bij.

En elke roos, aan boog en beer,
Aan trans en tin, scheen bloedig rood —
Als telken maal, wen ramp of nood
Den Huize dreigde van St. Clair.

Zijn twintig Heeren zag dat Huis
Uitdragen ter gewijder steê;
Geharnast slapen ze in haar kluis; —
Maar Rosabella slaapt in zee.

En geen St. Clair, 't zij oud of jong,
Is zonder lijkdienst heengegaan; —
Maar Rosabella's doodlied zong
De schorre meeuw, de wilde orkaan.

Naar WALTER SCOTT.

1883.

't Kasteel van Rosslyn ligt op den rand van een steile rots, aan den oever van de Eck, een groote vier uur zuidelijk van Edinburg. Ik zag er in 1871 de uitgebreide ruïne van. Het werd in het midden der 15de eeuw gebouwd door William St. Clair, Prins van Orkney, Hertog van Oldenburgh, Graaf van Caithness en Stratherne, Lord St. Clair, Lord Niddesdale; etc. Dezelfde machtige edelman legde ook den grond van de in de nabijheid zich bevindende *kapel*, een meesterstuk van rijkversierde gotische bouwkunst. Zij is nog steeds in gebruik. De overlevering zegt dat zij in de nachten vóór den dood van een der St. Clairs zich voordeed als in brand te staan.

Dryden; een naburige Heerlijkheid, in 't begin dezer eeuw in 't bezit van John Mercer, zoon van Mercer of Pittchar in Perthshire: vroeger, als uit een zich daarop bevindend groot gedenkteeken blijkt, van „James Lockhart of Lee and Carnwarth, Lord of the Bedchamber of his Imp. Majesty Joseph II" etc. † 1790.

't Spelonkrijk Hawthornden. Overschoon landgoed, vermaard als het verblijf van den dichter Sir John Drummond († 1649) gentleman usher van Jacobus VI, en hoog vereerd door zijn vriend Ben Jonson. Het huis ligt op een hooge rots, van welker steilen rand het almede op de Eck neerziet. In den wand van de rots, beneden het huis, bevindt zich een tal van met handen gemaakte holen, waaromtrent verscheidene verhalen in omloop zijn, doch die waarschijnlijk reeds van de 13de eeuw, uit den tijd der bloedige oorlogen tusschen de Schotten en Engelschen, dagteekenen.

Waar ongekist en onbedekt enz. Het was eerst in de dagen van Jacobus VII, dat een Roslin in een doodkist ten grave ging. Al zijn voorouders waren, in volle wapenrusting, in een gewelf onder den kerkvloer ter ruste gelegd.

De omkranste pijler. Deze uitnemende proeve van gehouwen beeldwerk, een pijler waar zich op de bevalligste wijs een bloemslinger omheenwindt, heb ik ten hoogste bewonderd. Het is een der schoonste sieraden van een gebouw, waarin voor het overige geen enkele der pijlers, bogen of vensters geheel aan de anderen gelijk is. Men noemt hem „*the Prentice's pillar*", en het verhaal luidt dat een bouwgezel hem gedurende het afzijn van den meester, die naar Rome gegaan was om zich een model te verschaffen, had afgewerkt; voor welken gruwel hem de afgunstige meester met den dood zou hebben doen boeten.

Elke roos aan boog en beer. Onder een overvloed en verscheidenheid van bouwsieraden, komt hier de roos veelvuldig voor, waarschijnlijk, op den klank af, in toespeling op dien naam van Roslin. Deze heeft echter niets met rozen uitstaande. *Rosslinhe* is volgens Walter Scott zooveel als „promontory of the lin or waterfall".

4, BRUNTSFIELD TERRACE,

EDINBURGH.

In early years of the present Century Dryden was a property of ~~John Murray~~ Mercer, a son of Mercer of Tetchar in Perthshire.

Near mount Mark, and by the highroad at Dryden, in a field stands the great monument of one of the former proprietors of the estate, bearing the following inscription:

"James Lockhart of Lee and Carnwarth Lord of the Bedchamber to his Imperial Majesty Joseph II &c. &c. Died at Pisa 1790.

STEMMEN DER NATUUR.

Uit het Italiaansch.

I.

AUGUSTUSNACHT.

Hoort toch, gij Starren, wat de Baren
U telkens zeggen stil en luid:
„Wij zijn zoo moede u aan te staren;
Komt hier! Wij strekken de armen uit.

Wij hebben duizend kostbre dingen,
Kristal en paarlen en koraal;
Wij kunnen schoone liedren zingen;
Versmaadt uw koelheid ze altemaal?

Of heeft u andre liefde ontsteken,
En smacht gij naar een Dageraad,
Die u doet kwijnen en verbleeken,
Als hij op u zijn oogen slaat?"

Ziehier wat, in de stille nachten,
De Starren zeggen tot de Zee:
„Wij hoorden uw verliefde klachten,
Uw doffe zuchten, luide beê.

Ook minnen we U; maar altijd vergen
Het zwijgend kerkhof, 't eenzaam pad,
De donkre wouden, zwarte bergen
Ons troostlijk licht; ei gun hun dat.

Zoo we aan uw borst ons nederleggen
En dalen tot uw schatzaal af:
Wat zullen de arme dichters zeggen,
En wat de dooden in hun graf?"

II.

JANUARINACHT.

De Wind, die door het luchtruim huilde,
Heeft dezen nacht den Dood ontmoet.
In dichten sluierplooi verschuilde
Hij 't aanzicht zonder vleesch of bloed.

„Van waar, mijn broeder! en waarhene,
In zulk een nacht, te dezer stond?"
— „„Bij 't licht der danszaal, kuste ik eene
Der schoonsten voor haar rozemond.

Ik min de rozen als zij bloeien;
De roze-knoppen zijn mijn lust;
En 'k ga mij naar een wiegje spoeien,
Waarin een mollig knaapje rust.

Ik zal, onvatbaar voor erbarmen,
Der moeder zeggen, in haar smart:
Alle ouden vallen mij in de armen;
Maar naar wat jong is trekt mijn hart." "

Agosto.

Voci della natura.

Fulgide stelle, udite
Quel che di sotto a voi mormora il mare?
— „M'agito stanco di guardar, venite,
io vi voglio abbracciare

„I miei verdi cristalli
non amate voi forse, o stelle! e i canti
de l'alte notti e i vezzi scintillanti
di perle e di coralli

„E voi pel cielo errate
avide d'altri amori! a l'alba bianche
dove scendete illanguidite e stanche?
perchè tanto tramate?

Conobbi mai, lo sento
ciò che le stelle cantan pe l'azzurro
— Ascoltan pe la notte il tuo lamento,
o mare, il tuo singulto

„e l'amiam.... ma le notti
cui degiano ancora i cimiteri,
i faciti deserti, i monti neri,
le foreste funeste

Gennaio.

Candelta.

Stanotte il vento
mentre correa pel cielo
con un longo lamento,
la incontrata la Morte
chiusa in un bianco velo

—, Dolce sorella,
donde vieni? ove vai?
—, Ritorno da uno splendido
ballo, dove baciai
la vergine più bella.

, Amo le rose
e pria che l'aria bruna
ceda all'alba, il cammino
volgo a una bianca culla
dove dorme un bambino

Dirò alla mesta
madre, ch'io non ho figli,
che troppi vecchi calano
ai miei regni... Stanotte
voglio una blonda testa!"

"Le a te cacciam conforto
fendendo a l'alba a tuoi talami lieti,
che mai durano i poveri poveri!
che mai durano i morti!

=

Fuggendo il Vento
altor per negro cielo
con un lungo lamento, —
« Io son più tristo, ha detto,
ho troncata lo stelo

« dei suoi fiori
nati nel cimitero,
ho velato i pianeti
di nube ed ho disperso
il canto dei poeti.

—

De Wind vervolgde door de vlakte
Zijn weg en gierde 't uit in 't rond:
„Ik maakte 't erger nog; ik knakte
De bloem, die ik op 't kerkhof vond;

'k Befloersde 't schijnsel der planeten
En joeg de wolken voor de maan;
Ik heb de zangen der poëten
Gestoord, verstrooid, te niet gedaan.

En 't schip dat, meer dan kostbre gaven,
Dat vaders bracht naar 't wachtend huis,
Stiet ik terug voor de open haven,
Op nieuw in 't razend golfgebruis."

1883.

MOED EN OVERMOED.

Moed toont den Man, maar Overmoed 't groot Kind;
En Kracht houdt op, daar waar Geweld begint.

GEEN SCHEPPER.

Geen Schepper. 't Kwam vanzelf. Ontwikkling trap voor trap. —
„Met gaping hier en daar!" — Dan schept de Wetenschap.

1883.

MICHEL ANGELO'S

La forza d'un bel volto al ciel mi sprona.

Kracht van een schoon gelaat kan mij ten hemel sporen;
Een andren hemel geeft mij de aarde niet te zien;
'k Proef wat een zaalge smaakt, tot eeuwig heil verkoren;
Een godsgunst, die maar schaars een' stervling mag geschiên.

Zoo innig stemt hier 't werk met Hem, die 't bracht te voren,
Dat heel mijn wezen zich van dat verheft tot Dien;
Al wat mijn hart doorkruist, al wat mijn mond doet hooren,
Wordt door het schoon beheerscht, dat 'k siddrend blijf bespiên.

Waar een schoon oogenpaar mijn blik vermag te boeien,
Wat wijst het mij dan 't pad, waarop ik God ontmoet?
Zoo 'k door hun reinen gloor mijn binnenst voel ontgloeien,
Wat is 't dan dat mijn oog, in 't tintlen van dien gloed,
Iets van de vreugd ziet, die den hemel lachen doet?

1883.

WAT DOET GIJ?

Wat doet gij, Mannen, die voor 't heil van 't Land,
Naar de uitspraak van geweten en verstand,
Zoudt zorgen, onder plicht- en eedverband?
„Wij rapen steenen."

Wat doet gij, daar u 't al tot handlen noopt,
Daar de arbeid voor uw oog ligt opgehoopt,
Daar week op week en maand op maand verloopt?
„Wij rapen steenen."

Niet anders? „Neen, wij spelen ook met kruit;
Wij schelden nu en dan elkander uit;
Maar dat is tusschenspel, dat niets beduidt;
Wij rapen steenen."

Februari 1883.

VERGEET ZE NIET.

Vergeet ze niet, de heerlijke idealen,
Wier gloed, in 't hart gevoeld, uw jong gelaat deed stralen;
Vergeet ze niet in later levenstijd!
't Zou, zoo gij 't kondt, oneindig erger wezen,
Dan of ze in 't jong gemoed nooit waren opgerezen,
En ge altijd waart geweest hetgeen gij heden zijt.

ZIEN.

Als 't oog niet vatbaar was voor 't licht,
Hoe zou het iets van 't licht ervaren?
Het is de zon niet, maar 't gezicht,
Dat u al 't zichtbre doet ontwaren.
't Hangt aan uw oogen, dat gij ziet;
Of 't licht u licht zal zijn of niet.

1883.

SLEDEVAART.

Hoor de sleden met de bellen,
Zilvren bellen,
Die van jeugd en vreugd vertellen,
D'oudsten suffer wakker schellen,
't Al in rep en roere stellen,
Wat niet somber ziet of zuur
In dit fijnkoud avonduur,
Nul min vijf van Réaumur,
Daar aan 's hemels hel azuur,
Alle sterren pittig pralen,
Flikkren, stralen,
Als nooit uitgeblonken
vonken
Van een lustig hoogtijdvuur,
Als zoo veel deelnemende oogen
Vroolijk blikkende uit den hoogen
Op dit sneeuw- en vreugdeveld,
Schitterend aan alle kanten
Van juweel en diamanten;
Waar het pronkpaard met zijn pluimen,
Brieschende 't gebit doet schuimen
En steeds sneller voorwaarts snelt,
Op 't geklingel
En getingel,

Dat het prikkelt, dat het kwelt,
Dat het, met een vruchtloos wanen,
Door het schudden van zijn manen
Wil doen zwijgen met geweld,
Daar 't steeds luider belt, belt, belt,
Belt en schelt,
Schelt en belt,
En, in altijd hooger tonen,
Onzer dochteren en zonen
Onverdoofbre feestpret meldt.

Naar aanleiding van EDGAR POE's The Bells (I).

1883.

DE WIJSHEID DIE AAN D' EISCH VOLDOET.

De Wijsheid, die aan d' eisch voldoet,
Die we om haarzelv' beminnen zullen,
Die, door te werken op 't gemoed,
Haar schoone roeping kan vervullen,
Moet vroolijk zijn zoo wel als goed.
Haar beeld laat zich niet samenvoegen
Met iets dat vrees of afschrik baart,
Daar ware schoonheid, rein genoegen
Haar wettig erfdeel zijn op aard.

Wie zijn 't die, waar wij ze ooit genaken,
Het Beste zoo aantreklijk maken,
Wier godsvrucht niemand schuwt of ducht;
Daar de indruk van geheel hun wezen
Ons zeggen doet met stillen zucht:
„Ik zou wel willen zijn als dezen?"

Die schoone zielen zullen 't zijn,
Die zielen schaarsch en uitgelezen,
Oäsen in een zandwoestijn,
In wie nooit denkbeeld is gerezen
Van iets dat praal was, kunst, of schijn;

Love worse than never to have known **.
Not these; but souls found here and there,
Oases in our waste of sin,
Where every thing is well and fair,
And God remits his discipline,
Whose sweet subdual of the world
The worldling scarce can recognise;
And ridicule against it hurled
Drops with a broken sting and dies.
They live by law, not like the fool,
But like the bard who freely sings
In strictest bonds of rhyme and rule,
And finds in them not bonds but wings.

Coventry Patmore.

Encyd. 11. 6 13.

—

Would Wisdom for herself be wooed,
And wake the foolish from his dream,
She must be glad as well as good,
And must not only be, but seem.
Beauty and joy are hers by right;
And knowing this, I wonder less
That she is so scorned, when folly's blight
Is misery and ugliness.
That is that which Heaven to man endears,
And that which eyes no sooner see
Than the heart sings with flood of tears,
"Ah that 'tis the thing which I would be!"
Not sheltered Lord, full of fears and fret;
Not youth impatient to disown
The Vision's Light, which to forget

Bij wie geen stroefheid wordt gevonden,
Maar alles, goed en welverbonden,
  Zich als vanzelf naar 't Beste strekt;
Die naar Gods wil en raad zich voegen,
Maar met dat innerlijk genoegen,
  Dat uiterlijk geen opzien wekt;
Die, daar zij 't wereldsche verzaken,
Daarvan zoo weinig ophef maken,
  Dat wie 't niet zien wil, 't niet ontdekt;
Die, boven spot en lof verheven,
Moedwillig niemand aanstoot geven,
  En, zoo zij leven naar een wet,
Den vrijen, blijen zanger slachten,
  Die, waar hij trouw en nauwgezet
Op d' eisch van maat en rijm blijft achten,
  In maat en rijm geen ketens ziet,
Maar vleuglen, vleuglen, op wier schachten
  Hij zweeft en opvaart met zijn lied.

Vergelijk het Engelsch van
COVENTRY PATMORE.

1883.

febr.

SLEUTELBLOEM.

Waar 't Sleutelbloempje zich vertoont,
Daar, heet het, ligt een ding van waarde
Diep, diep verborgen onder de aarde —
  Ik zocht het, maar werd niet beloond.

  Ik vond er niets, en werd verstoord
Op die de zottepraat verdicht had.
Al wat ik gravende uitgericht had,
  Was dit: een lieve bloem vermoord.

1883.

febr.

VICTOR HUGO'S

Soyez comme l'oiseau, etc.

Wees als de vogel, op een tak
In 't vliegen neergestreken.
Het takje buigt; het takje is zwak;
Het takje dreigt te breken.
Toch heft hij aan zijn vroolijkst lied
En laat zich niet beteugelen;
Toch zingt hij dóór en staakt het niet;
Want — heeft hij niet zijn vleugelen?

1883.

Mt

MIJ DUNKT DAAR KLOPT GEEN JONGER HART.

Mij dunkt, daar klopt geen jonger hart
In iemands borst dan 't mijn,
Ofschoon ik oud en ouder werd
En duf en suf kon zijn.
Nog niets ter wereld laat mij koel,
En altijd voel ik wat ik voel
Nog even sterk en fijn.

Een lief gelaat, een zoet geluid,
Een vriendlijk oogenpaar
Werkt nog in mij niets anders uit
Dan voor ruim vijftig jaar;
Op d' aanblik van waarachtig schoon,
Op 't hooren van een hartetoon,
Trilt nog dezelfde snaar.

Schoon hij zijn helder hoofd behoudt
En weinig krachts verliest,
Die man wordt oud, wiens hart verkoudt,
Wiens zielsgevoel bevriest;
Ook, die ontijdig zich onttrekt
Aan wat de jeugd des harten rekt
En 't heilig vuur tot voedsel strekt;
Die oud te zijn verkiest.

1883.

Mei

ZIELTJE ZONDER ZORG.

Zieltje zonder zorg!
Is slechts u het leven
Anders dan te borg,
Dan ter leen gegeven,
't Leven, kort van duur,
Bij zoo dure plichten,
Dat gij uur op uur
U ontglippen laat,
Zonder metterdaad
Heel veel uit te richten?

Wis, de jeugd is schoon,
Tot genot geschonken.
Laat haar blijdste toon
U het hart ontvonken!
Laat haar zoetst gevoel
Tintlen door uw aren!
Maar daar zij een doel,
Waar de frissche kracht,
De eedle gloed naar tracht
Van uw jonge jaren.

Zie de wereld in
Zonder vrees of zuchten,
Met een blijden zin,
Wars van ongenuchten;
Pluk de bloemen vrij,
Die uw pad verfraaien;
Maar bedenk er bij:
't Vroege jaargetij
Is toch ook voor mij
Mede een tijd van zaaien.

LACHEBEKJE.

Lachebekje, die men acht
Eens zoo mooi, wanneer gij lacht,
Als zich in uw malsche konen
't Aardig putje komt vertoonen,
't Rozemondjen opengaat
En zijn parels kijken laat;
Als het tintlen van uw oogen
Nog vergroot hun groot vermogen,
En geheel uw lief gezicht
Overgoten schijnt met licht!
Wie zou u dat schoon misgunnen,
Wie die vreugd betwisten kunnen?
Wie misprijst den blijden lach
Van uw heldren lentedag?
Wie en zou het niet betreuren,
Als het eenmaal moest gebeuren,
Dat hij hooren moest: „Och Heer!
Lachebekje lacht niet meer."

Weet nochtans van maat te houen;
Onmaat stuit, het meest in vrouwen;
Lach, zoo als wij 't liefst aanschouwen;
Lach zoo dat gij 't nooit verbruit,
Niet te dartel, niet te luid,
Nimmer schamper, niemand uit.

1883.

BLEEKNEUSJE.

Bleekneusje *moest* zoo bleek niet zijn.
Zij is niet ziek; zij voelt geen pijn;
Zij kent geen zorgen, die haar prangen;
En toch altijd die bleeke wangen....
Bleekneusje *moest* zoo bleek niet zijn.

Bleekneusje, weet gij 't waarlijk niet,
Waar gij zoo treurig bleek van ziet?
En zie me eens aan, en goed in de oogen!
— Nu bloost ge en maakt mijn woord ten logen.
Bleekneusje, weet gij 't *waarlijk* niet?

Gij weet het wèl?... Dan weet ik 't ook.
Och of de roos nog weer ontlook,
Die 't kinderlijke bekje kleurde,
Eer wat gij weet haar bloei versteurde!
Gij weet het; en dan weet ik 't ook.

1883.

Ajvs.

AAN MIJN JONATHAN,

OP HET GEDENKFEEST ONZER VIJFTIGJARIGE VRIENDSCHAP,

na 't verlies van een gemeenschappelijken vriend.

Och, blijf nog wat!
Zoo velen zijn verdwenen;
't Wordt op ons pad
Zoo ledig, om ons henen.
Och, blijf nog wat!

Wij waren jong,
Toen wij elkaar ontmoetten.
Gij zongt, ik zong
Om 't bruisend hart te boeten.
Wij waren jong.

Een zelfde werk
Eischte onze mannekrachten,
Die wij der Kerk
Met vreugd ten offer brachten,
In 't zelfde werk.

Wij werden oud —
't Verwelken komt na 't bloeien —
Maar nog niet koud
Voor wat ons eens deed gloeien,
Al werden we oud.

En zoet noch zuur,
Bij jong zijn of verouden,
Bracht nooit een uur,
Dat wij elkaar mistrouwden,
Bij zoet of zuur.

Voor ons verbond
Zijn vijftig jaar verloopen.
Is daar nog grond
Op *langer* tijd te hopen
Voor ons verbond?

't Zij naar Gods wil.
Wij hadden nooit iets te eischen.
Wij zullen stil
Vaneengaan en verreizen,
Zoodra hij 't wil.

Toch wensch ik dat
Aandoenlijk uur verschoven;
Het „Blijf nog wat!"
Komt telkens weder boven.
Och, blijf nog wat!

9 April 1883.

EST MODUS IN REBUS SUNT CERTI DENIQUE FINES.

Daar is een maat in alle zaken;
Daar is een grens aan alle ding.
Die maat en grens te buiten ging,
Zal nimmer tot iets groots geraken.
Hij draaft voorbij; hij schermt in 't wild;
Besteedt, verwerkt niet, maar verspilt,
En broddelt door het mooi te maken.
De kracht is in de maat; de grens
Bepaalt de taak. — Begaafde mensch,
Die dit miskent of wilt braveeren!
Gij moet door schade en schande leeren.

1883.

Apr.

NEMO MORTALIUM OMNIBUS HORIS SAPIT.

Geen sterflijk mensch is te aller uur verstandig;
En dien gij 't meent te zijn,
Die is het slechts in schijn,
Maar, in *zijn* uur van dwaasheid, handig.

QUIETA NON MOVERE.

Wat stil is *blijve* stil.
In staat, in kerk, gezin, gestel,
Laat rusten wat nog rusten wil;
Van zelf ontwaakt het wel.
Maar wat ge ontijdig wakker maakt —
Van 't geen 't misdoet, draagt *gij* de schuld!
En 't uur komt dat gij vragen zult,
Hoe 't weêr in slaap geraakt.

1883.

NIET BEGREPEN.

„'k Word door de wereld niet begrepen;
„Ik blijf miskend mijn dagen sleepen!"
Begreept ge u zelv' maar eens, mijn vriend!
Gij wist, waartoe miskenning dient.

PROPTER VITAM VITAE PERDERE CAUSAS.

Beklaag hem, die alleen voor zijn gezondheid leeft,
En, om des levens wil, geen wil van 't leven heeft.

LAATSTE SCHANS.

't Kwaad dat, waar 't fel bestreden wordt,
Op 't punt staat van het op te geven,
Als 't zich terugtrekt in het fort
Dat Hoogmoed heet, rekt, redt zijn leven.

1883.

A DIEU TA VIE
EN DIEU TA FIN.

Devies van JEAN TAFFIN, eersten Waalschen predikant
te Haarlem.

„*Aan* God uw leven,
In God uw end" —
Die leus geschreven
Op vaan en tent!
Ze in 't hart geprent,
En trouw gebleven!
In deze uw kracht,
Van dag tot dagen,
Uw werk volbracht,
Uw kruis gedragen,
En, zonder klagen of versagen,
Het albeslissend uur gelaten ingewacht!

1883.

IJS.

Waar de IJs-berg over de andre gluurt
En uitkijkt met zijn toppen,
Daar worden de oogen uitgetuurd,
En alle harten kloppen.

Zoo ras zich op 't verdronken land
Een vlies van IJs laat merken:
Wat zegt verdronken? 't Hart ontbrandt,
En ieders voet krijgt vlerken.

En komt er IJs op 't nagerecht,
't Wordt nergens afgeslagen;
Zelfs nufje Kieskauw-Maagkramp zegt:
„Ik zal het toch maar wagen."

Is 't IJs dan wel een ijzig ding,
Dat huivren doet en rillen?
Neen, aller menschen lieveling,
Zoo zij 't maar weten willen.

1883.

ROZEN.

AAN VROUWE VAN LOON — VOOMBERGH.

Schoon in den knop, en in uw volheid schoon,
En lieflijk steeds, nog geurend na 't verwelken,
Bloemkoningin! wie dringt u van uw troon?
Geen gouden tulp, geen zilvren leliekelken,
Geen modebloem van vreemde' en weidschen naam,
Geen nieuwe vondst uit verre werelddeelen.
De schoonheên, die verdeeld zijn over velen,
Vereenigt gij en voegt ze zedig saam.

Bloeit in mijn hof, beminnelijke rozen!
In schoonheid één, in tinten velerhand;
Door kenners-oog met zorg en smaak gekozen,
Door huwlijksliefde of vriendschap mij geplant.
Verblijde uw schoon, dat altijd mij verrukte,
Elk jaar op nieuw het hart dat God mij gaf;
En legge een hand, die ik nog stervend drukte,
Een uwer neer op mijn eenvoudig graf.

1883.

INGA.

Lieve Inga, die met mij een tijd
Hebt op den Engelberg [1]) gewoond,
En nu mijn oog onttrokken zijt
Ten berge, daar men vorsten kroont [2]),
Gedenkt gij somtijds d' ouden man,
Die u maar niet vergeten kan?

Voor wien gij bloemkens fijn en schoon
Hebt aan uw moeders zij geplukt;
Die, op zijn beurt, een bloemenkroon,
Heeft op uw jeugdig hoofd gedrukt?
Gij, zelve een bloem van 't frissche Noord [3]),
Die aller oog en hart bekoort!

---

[1]) Engelberg, bij Luzern.
[2]) Königsberg, in Pruisen.
[3]) Noorwegen.

Nog ziet *mijn* oog dat lief gezicht,
Dat voorhoofd, helder als de dag,
Dat oog, waar zooveel hart in ligt,
Dien reinen blik, dien gullen lach;
Nog voelt *mijn* hart, met groot geluk,
Van uwe hand den zachten druk.

Nog zit ik, tot onschuldig spel,
Met u terneder aan den disch,
En merk uw guitig lachje wel,
Wanneer 't geluk u gunstig is,
Maar nooit, wanneer 't u tegengaat,
Een rimpeltje op uw blij gelaat.

Gelooft gij 't, Inga! dierbaar kind!
Dat toen, voor mij ten laatsten groet,
Uw zakdoek fladderde op den wind,
En ge aan mijn oog ontgingt voor goed,
Dat oog, eens grijsaards oog, lief wicht!
Een wolk zag komen voor zijn licht?

Een wolk? O ja! een stille traan;
Een traan uit een bekommerd hart,
Door wondren weemoed aangedaan,
Door vrees, zich mengende in de smart,
Als moest ik beven voor het lot
Van dit uw schepsel, o mijn God!

Voor 't lot van een zoo rein, zoo zacht,
Zoo wonderschoon, zoo lieflijk goed,
Die 't leven vriendelijk tegenlacht,
En nergens kwaad of leed vermoedt;
Het leven, dat de grijsaard kent,
Wiens hellend pad zich grafwaarts wendt.

Of staat niet, in dit aardsche dal,
De schoonste bloem op d' ergsten wind?
Hangt niet een noodlot over al
Wat hoogst gevierd wordt, teerst bemind? . . .
Maar neen! Geen Noodlot, GIJ regeert!
GIJ spreekt, en 't onheil blijft geweerd.

O weer het van dit lieflijk hoofd!
O spaar het aan dit lief gemoed!
Al wat zoo schoon een jeugd belooft,
Dat schenk' haar 't leven mild en goed,
Als de oude man, wiens hart zij stal,
Reeds lang den doodslaap slapen zal.

Oct. 1883.

158

JOHN WICLIFS ASCH.

This brook (the Swift) hath conveyed his ashes into Avon, Avon into Severn, Severn into the narrow seas, they into the main ocean: and thus the ashes of Wycliffe are the emblem of his doctrine, which is now dispersed all the world over.

THOMAS FULLER. († 1661).

De Swift ontving de gloeiende asch
Van 't eerbiedwaard gebeente
Van die een kracht in England was,
Een licht der Godsgemeente;
Wiens ijvervuur met pen en mond
Alleen de dood gebluscht had,
En die nu in gewijden grond
Schier half een eeuw gerust had.
De haat, die nimmer rusten kan,
Moest hem in 't graf vervolgen,
Het laatste spoor van zulk een man
Door vlam en vloed verzwolgen!
De Swift, van 't wreed geschenk ontroerd,
Heeft, met eerbiedig beven,
Die asch aan de Avon toegevoerd,
En aan de Severn de Avon;
De Severn haar, langs breeder baan,
Ter zeestraat in doen stroomen;

Van daar is zij in d' Oceaan,
De wereld-zee gekomen.
Niet anders 't woord uit Wiclifs mond,
De vrucht van zijn gedachten,
Heel England door, de wereld rond,
Van na- tot nageslachten.

Oct. 1883.

Wiclif was in Dec. 1384, onder 't hooren van de mis, in zijne parochiekerk te Lutherworth ontslapen. De stoel, waarin hij den geest gegeven had, wordt er nog getoond. — Een en dertig jaar daarna, ten jare 1415, werd hij in het concilie van Constanz ketter verklaard, en bevel gegeven tot opgraving van zijn gebeente en uitwerping uit den gewijden grond. Eerst dertien jaar later (1428) werd aan dit bevel, op aanmaning van Paus Martinus den Vden, uitvoering gegeven door Bisschop Fleming van Lincoln. Deze liet het gebeente verbranden en de asch in de Swift werpen.

Avon; spreek uit *Even*. *Severn;* spreek uit *Sev'ern*. *Ter zeestraat in* enz. Fuller zegt: into the narrow seas; nl. het kanaal van Bristol, en dat van St. George.

BIJ EEN IN LATEN HERFST NOG GROENEN TREURWILG.

Dees treurwilg blijft nog groen en weet van geen verkleuren,
Al bruint en geelt en dort rondom hem al 't geboomt;
Beeld van gemaakte smart en tooneelmatig treuren,
Dat heel wat lijkt, maar dat zoo kwalijk niet bekoomt.

28 Oct. 1883.

VERTROUWEN.

Wilt gij bedrogen zijn: geef blijk dat gij mistrouwt.
Vertrouwen, niets dan dit, werkt goeds bij jong en oud.

PIJNSTILLING.

Hem die veel lijdt, verwekt de dood geen schrik.
Pijn schijnt een eeuw; dood is een oogenblik.

1883.

EENS MENSCHEN HART.

Eens menschen hart is een nauwlettend instrument.
Het laat zich menig toon, die lieflijk klinkt, ontrukken,
Zoo 't maar bespeeld wordt door een meester, die het kent,
Die 't lief heeft, die zijn snaren weet te drukken
Naar aard en eisch, met vingren vol gevoel;
Maar dat maar al te vaak in handen valt van krukken,
Van broddlaars, die met een eerzuchtig doel
Het wagen aan hun dolle meesterstukken,
En dan 't noodwendige mislukken
Zichzelf niet wijten, maar aan 't speeltuig, dat, o smart!
Voor lang ontstemd, misschien voor goed bedorven werd.

1883.

NAAR HOOGER.

Plus haut! toujours plus haut, vers ces hauteurs sereines,
Où nos désirs n'ont plus de flux et de reflux;
Où les bruits de la terre, où le chant des sirènes,
Où les doutes railleurs ne nous parviennent plus!
Plus haut dans le mépris des faux dieux qu'on adore;
Plus haut dans ces combats. dont le ciel est l'enjeu;
Plus haut dans vos amours! Montez, montez encore,
Sur cette échelle d'or qui va se perdre en Dieu.

VICTOR DE LAPRADE († Dec. 1883.)

/E.

Naar hooger! hooger steeds, ter heldren hoogten henen,
't Getij te boven der begeerten; waar 't gerucht
Der woelende aarde, waar de lokstem der sirenen,
De spot des twijflaars u niet inhaalt op uw vlucht!
Naar hooger met uw smaad voor kostlijke ijdelheden;
Naar hooger in den strijd, waar 't om den hemel gaat;
Naar hooger in uw liefde! Al hooger, langs de treden
Der ladder, op wier top uw God en Vader staat.

Dec. 1883.

GROEPEEREN.

't Groepeeren van de *cijfers*, zoo of zus,
Maakt groot verschil, kan menigeen misleiden.
Niet elk kan „Waar 't hem zit" genoegzaam onderscheiden.
Is 't met groepeeren van de *teksten* ook niet dus?

They never taste, who always drink;
They always talk, who never think.

PRIOR.

Die altijd drinkt, kan nooit iets smaken;
Die nimmer denkt, roert steeds de kaken.

ANDERS:

Die altijd drinkt, proeft niet met allen;
En die nooit denkt, zal eeuwig kallen.

PARTIJGEEST.

't Is en zal zijn zoo als 't altijd geweest is:
Partijgeest is de dood van al wat geest is.

1884.

WIE OOIT?

Wie heeft ooit, in Gods ooren,
Eén goed gebed gedaan?
Wie immer, *naar behooren*,
Zijn dank hem doen verstaan?
Wie in zijn oog doen gloren
Eén *zuivren* boetetraan?
Wie heeft, bij dag of nachte,
In menschelijk gemoed,
Een enkele gedachte,
Die *heilig* was gevoed?

Wie heeft één woord gesproken,
Wie éénen zucht geslaakt,
Waar *niets* aan heeft ontbroken,
Die *rein* was en *volmaakt*?
Wie, in geheel zijn leven,
Een *enkel* liefdeblijk
Aan God of mensch gegeven,
Volkomen liefderijk.

Al had ik al mijn dagen
Nooit feitlijk *kwaad* gedaan,
Toch mocht ik het niet wagen
Mijn oogen op te slaan
Tot U, volheilig Wezen,
Die in mijn hart kondt lezen,
Die in mijn binnenst zaagt!
Mijn vonnis is gewezen
Waar Gij naar 't *goede* vraagt.

1884.

NAOOGING.

Aan Miss Ada Mary B.,

op zee naar Australië.

Ik denk aan u in stille nachten,
  Die op den ongemeten vloed,
  't U beidende echtheil te gemoet,
Drijft in de hoede des Almachten,
  Die u genadig zij en goed!

Kind, dat uw hart mij hebt ontsloten,
  Wiens vriendschap mij gelukkig maakt,
  Daar, ze in een oogenblik ontwaakt,
Gelijk een bloem kwam opgeschoten,
  Door tooverschepter aangeraakt!

Kind, dat ik nimmer zal vergeten,
  Schoon voor zoo kort op aarde aanschouwd!
  Hoe oogt mijn geest u na op 't zout
Der zee, en wenschte wel te weten
  Wat koers gij door de golven houdt;

En of ze u zoo behoedzaam dragen,
  Zoo zacht uw doel doen tegenspoên,
  Als dees mijn armen 't wilden doen,
En tegenwind en onweersvlagen
  Uw kiel verschoonen van hun woên!

Want gij zijt een dier zóó geschapenen,
  Die zeggen doen aan wie ze zien:
  „Aan deze moet geen leed geschiên;
„Voor haar, zich al wat dreigt ontwapenen,
  „Haar, al wat steunt bescherming biên."

Beminlijke Eenvoud, gul Vertrouwen,
  Met vrees en argwaan onbekend!
  U dekt een schild dat niemand schendt.
De reine ziel zal God aanschouwen;
  Gods oogen zijn tot haar gewend.

Moge u Zijn machtige arm beschermen,
  En dragen over 't golfgebied,
  Tot gij die nieuwe wereld ziet,
Waar gij, in uwer waardige armen,
  Een leven in Zijn gunst geniet!

Mei 1884.

† 6 Dec. 1884.

DE OMTUINING UIT!

De omtuining uit, de wereld in,
Rechtaarde christenscharen!
Laat broederliefde en menschenmin
Alom zich openbaren!
Treedt ieder vriendlijk voor 't gelaat,
In wien een ernstig harte slaat;
En laat geen vormen prijken,
Maar geest en leven blijken.

Nooit zij, wat beter wezen kon,
Als slecht ter zij geschoven.
Al 't goede heeft een zelfde bron;
Het komt van God hierboven.
't Betreklijk goede is ook uit hem;
Gebrekkig antwoord op de stem,
Die 't innig hart doet trillen,
En 't werken werkt als 't willen.

Het wordt door allen niet beseft,
Maar GODS geest werkt aan allen.
Waar iets tot Hooger zich verheft,
Daar is hij ingevallen.
Daar heeft hij zich (nog ongekend,
Maar kennende) tot dat gewend
Wat, in het hart der blinden,
Door tasten, dringt tot vinden.

God brengt zijn schapen bij elkaar,
Op velerlei manieren;
Niet elk wordt straks den staf gewaar,
Die aanvangt hem te stieren.
Eerst waar het nadert tot de stal,
Die ze al te zaam bevatten zal,
Zal elk, op eigen wijzen,
Den Goeden Herder prijzen.

Gij die hem kent, misken hem niet
In zijn geduldig werken!
Hij voert zijn godlijk algebied
Niet enkel in uw kerken.
Vermoed ook buiten 't heiligdom
Zijn wijze hand; zij werkt alom
Aan 't rijk van liefde en vrede.
Gij, werk eerbiedig mede!

1884.

ONTLEENDE GEDACHTEN.

I.

ALTERNATIEF.

Gij kunt al 't *goed* niet doen, dat ge in uw eedle droomen
U voorgespiegeld hadt en als uw plicht beseft;
Des moedloos, geeft gij 't op. Moet dan, wat u betreft,
Al 't *kwaad*, dat komen kan, maar komen?

II.

AAN EEN MATERIALIST.

Hoe hooger ik uw gaven eer,
Te dieper moet ik mij bedroeven,
Zoo groot een geest te hooren snoeven
Dat hij een lichaam is, niets meer.

III.

JEUNESSE DORÉE.

Verachtelijke zwerm van knapen, los van zeden,
Verkwisters van uw jeugd, haar kracht, haar geest, haar gloed,
Die 't leven wegsmijt voor doemwaarde nietigheden,
Geeft mij uw twintig jaar, zoo gij er niets meê doet!

IV.

VERDRAAGZAAMST.

Wie moet verdraagzaamst zijn? Wie is het duurst verplicht?
Die 't klaarzienst oog bezit, bij 't ruimste vergezicht.

V.

VERLEIDING.

Heeft *u* de duivel, vriend! of hebt gij *hem* verleid,
Zijn list uitlokkende door goê gelegenheid?

VI.

„TEN EERSTE ZUIVER!"

Hoe neemt gij 't? Rein van hart, of zuiver in de leer?
Veel is de waarheid waard; maar waar te zijn nog meer.

VII.

ONTZIET ELKAAR.

Ontziet elkaar, gij strijdende partijen!
Bewijst elkander schuldige eer!
De waarheid zal er niets bij lijen,
En gij betracht een deugd te meer.

1884.

NAAR ARIOSTO.

UIT DEN

ORLANDO FURIOSO.

1882. 1883.

„Messer Ludovico, waar ter wereld haalt ge al die zotternijen van daan? (*dove mai avete pigliato tante coglionerie?*)" zou de kardinaal d'Este gezegd hebben, toen hij zijn oogen over de hem aangeboden zangen van Ariosto's groot dichtwerk had laten gaan, hetwelk Voltaire heeft doen zeggen dat de kardinaal er had behooren bij te voegen: „en van waar ter wereld ook zooveel goddelijks (*tante cose divine*)!" Maar de dichter heeft op Voltaire niet behoeven te wachten om zich van het eenzijdig oordeel van zijn Mecenas gewroken te zien. Dit heeft, terstond na de openlijke uitgave, de algemeene toejuiching, de bewondering der voortreffelijken, de dankbaarheid van een volk, welks lievelingsdichter hij blijven zoude, gedaan. Paus, Priester, Vorst en Vorstin, geleerd en ongeleerd, aanzienlijk en gering, alles las eerlang den Orlando Furioso; de lof van Ariosto was in aller mond, drong overal door; en zelfs de struikroover in de Apennijnen, op het punt de hand aan hem te slaan om zijn beurs te nemen, trok ze terug op het vernemen van zijn naam. Alle volgende eeuwen hebben, in alle beschaafde landen, de geestdrift van den tijdgenoot gerechtvaardigd en het zegel gedrukt op de populariteit van een dichter, die terstond getoond had het geheim er van meester te zijn. Het tijdperk, waarin Ariosto leefde en dichtte, was het tijdperk der herleving van het classicisme, de eeuw der *renaissance*. Twintig jaar vóór zijn geboorte was Constantinopel voor het Turksche kromzwaard bezweken, en hadden wie er in Griekenland van geleerden overig waren, met de schatten van grieksche letterkunde, die zij nog bezaten, de wijk genomen naar Italië. Daar werd in nieuw gestichte leerscholen de stoel van Plato weder opgericht, en al wat geleerdheid, kunde, smaak bezat, of geacht wilde worden te bezitten, hellenist. Een nieuwe geest was bij alle fraaie geesten ontwaakt, en liefde voor de *oude* letteren scheen slechts liefde voor de letteren te mogen heeten. In zulk een tijdsgewricht is de groote opgang, in alle kringen, van een werk als de *Orlando Furioso* te treffender en een te schitterender bewijs voor de overmacht van het genie van zijn dichter; want schoon het overal de blijken draagt, dat ook die dichter gedeeld heeft in de voordeelen, die deze zijn tijd voor zijne vorming aanbood, en zelfs in menig opzicht aan een Homerus denken doet, oorspronkelijk en zelfstandig grondt het zich op en sluit het zich aan bij den *Ridderroman der Middeleeuwen*, put uit de avontuurlijke kroniek, toegeschreven aan Turpyn, aartsbisschop van Rheims, fabelachtigen tijdgenoot van Charlemagne, en is een doorgaande verloochening van alle classieke eenheid, orde, en vormen. Het wil de voortzetting wezen van het werk van een anderen dichter, een leeftijd vroeger, den *Orlando inamorato* van Boiardo, dien het in de schaduw stelt.

Het is moeielijk de dichtsoort aan te wijzen, waartoe de *Orlando Furioso* behoort [1]). Ook is het niet noodig. Hij is er des te meer de *Orlando Furioso* om. Die den Don Juan van Lord Byron kent, heeft er een denkbeeld van. Het is zoo gij wilt een *heldendicht;* maar een heldendicht, waarvan men den held telkenmale, en soms voor zeer lang, uit het oog verliest; een heldendicht zonder middelpunt; zonder plan; van gang ongeregeld; van toon ongelijk. Een gemengd heldendicht; tegelijk heroïsch en komisch; waarin het noch aan het wonderbare, noch aan het alledaagsche ontbreekt; waarin ernst en jok elkander verbeurten; de satyre een groote rol speelt; het tooneel ieder oogenblik verandert; en de personen, de gebeurtenissen, de voorvallen, de wonderen, de avonturen elkander verdringen, om als „een labyrinth van poëzie te vormen, waarvan nochtans de dichter al de uitgangen kent en al de draden in handen heeft".

De held van dit heldendicht is, volgens den titel *Roland*, de eerste en grootste der paladijnen van Keizer Karel den Groote; de zoon van diens zuster Bertha, onkwetsbaar als Achilles, en zijn rechterhand in den krijgstocht tegen de Saracenen, die het heilig geloof en zijn machtig rijk bedreigen. Maar deze Roland ziet zich door den Keizer de door hem geliefde Angelica, eene Saraceensche prinses, waar ook Reinoud, de eerste na hem, aanspraak op maakt, geweigerd en, óók als een andere Achilles, wil hij niet meer strijden. Door zijn ontbreken verliest het christenleger den slag en Angelica ontsnapt in de verwarring. Hierom verwijdert zich Roland van het christenleger en wordt een dolend ridder, om tot elken prijs zijne beminde te zoeken. Edoch met geen mindere belangstelling dan de zijne, wordt, gelijk behalve die nog menige andere, de liefdesgeschiedenis van Rutger en Radamante behandeld, die tot die van Roland in geen verband staat, dan door de vernuftige aaneenschakeling van den dichter en door eene kunst, die hier voor de ontbrekende eenheid in de plaats treedt en, alomtegenwoordig, de inslag is van het weefsel, waarvan Orlando's avonturen de schering zijn. Die Orlando heet Orlando *Furioso*, de *Razende* Roland; maar het is, in dit dichtwerk van 46 zangen, eerst in den 23sten, dat zijne razernij plotseling uitbreekt, als hij in het afgelegen oord, waar zijne omdolingen hem brachten, onverwacht, uit de in een boomstam gegrifte, dooreengeslingerde namen, de ontrouw zijner geliefde en hare betrekking tot den moor Medora leest, en straks door het verhaal der landlieden van dat oord ten volle daarin bevestigd vindt. Hierin is niets onnatuurlijks, en

[1]) Nous n'avons garde de décider quel est le nom qui doit être donné au poëme de l'Orlando; le manque d'unité d'action met en droit les critiques de lui disputer le titre de poëme epique, quoique le tissu de l'ouvrage soit lié par des rapprochements ingénieux, et bien faciles à saisir. Eh! qu'importe, après tout, que ce poëme s'éloigne des lois rigides de l'épopée? il n'en est que plus original. Il oblige le lecteur qui lui refusera le nom d'épique, à s'efforcer d' en inventer un autre pour le caractériser; mais ce nouveau nom, malheureusement, ne pourra jamais s'appliquer à quelque autre ouvrage qui réunisse tout ce que nous aimons et admirons dans celui-ci.

Le Comte de Tressan,
Abrégé de la vie d'Arioste.

geheel overeenkomstig de natuur wordt het met ontzettende trekken geschilderd; maar geheel bovennatuurlijk, en min of meer vermakelijk, is weder de wijze, waarop het onder zoo aangrijpende omstandigheden verloren verstand tot den razenden woesteling zal worden teruggebracht, in een dichtwerk, waarin niet alleen het onwaarschijnlijke met het waarschijnlijke beurt houdt, maar dat ook geen zwarigheid maakt zich op het grenzenloos gebied van het onmogelijke te begeven; waarin toovenaars en feeën geen kleinere rol spelen dan helden en gelieven; dat ons dikwijls aan Ilias en Odyssea, maar even dikwijls aan de Metamorphosen van Ovidius en aan de Arabische Duizend en een Nacht denken doet, en waarvan de dichter, wiens verbeeldingskracht onuitputtelijk is, niet tevreden, ons beurtelings in alle landen van Europa, en daaronder ook in ons nederig Friesland en Zeeland, te hebben rondgevoerd, de hemellichten te baat neemt, en een der gewichtigste gebeurtenissen van zijn epos laat plaats vinden op de maan. Terecht heeft men gezegd: „Geen ander heeft met grooter behendigheid het bevallige en het ontzettende, het verhevene en het gemeenzame dooreengemengd; geen ander een zoo groot getal en zoo groote verscheidenheid van personen te gelijkertijd, die alle tot een zelfde doel medewerken, opgevoerd. Geen ander is meer dichter geweest in zijn stijl, rijker in zijn beschrijvingen, getrouwer in het schilderen van karakters en zeden; geen, bij wien meer waarheid, meer bezieling, meer leven gevonden wordt." [1]). Al wat hij u voor den geest voert, heeft een frischheid, een kleur, een gloed, die u bekoort en betoovert; en niets overtreft de welluidendheid van Ariosto's verzen, in Italië's taal.

Met deze te wedijveren is eene wanhopige zaak; maar de drang om ook hen die geen Italiaansch lezen eenigszins met den inhoud en de schoonheden van dit dichtwerk bekend te maken was natuurlijk. Het heeft dan ook in Frankrijk, in Engeland, in Duitschland aan geene vertalingen, hetzij in proza, hetzij in verzen, ontbroken. Wat Nederland betreft: van Dante's meesterwerk bezitten wij meer dan eene, van Tasso's heldendicht een zoo voortreffelijke vertaling, dat zij alleen genoegzaam zoude zijn om mijnen vriend Ten Kate een hoogen rang onder de dichters aan te wijzen; maar van eene vertolking, ook maar voor een gedeelte, van den Orlando Furioso is mij onder ons niets bekend. Mijne vermetelheid heeft zich tot het wagen van enkele proeven laten verleiden.

[1]) Ginguené.

Il Divino Ariosto oft Orlando Furioso. Stichtelijk Voorbeelt van Oprecht Ridderschap: Oock Claren Spiegel van Beleefdheyt | Voor alle welgeboorne Vrouwen: | Begrijpende Over Hondert Schoone | Historien. | Overgeset uyt Italiaensche Versen | In Nederlantsche Rijmen door | Everart Siceram | Van Brussel. | Met gratie en pri|vilegie | By David Mertens | t'Antwerpen | 1615.

Gegraveerde titel. De vertaling gaat niet verder dan tot het einde van Boek XXIII. [illegible]

Bibl. der M. v. N. Letterk. te Leiden: 1200 G. 28.

Stanza (136) door den Voorhaler aan den "Dryen-en-twintighsten Laugh" toegevoegd.

Al voorbyt en eenen sonne loop edel heere en vrouwe,
Eer met Orlandos heyl ick u kome te velt;
Hy is so suytsinnich en dul, dat ick hem vrees t'aenschouwe
En tot syn opgerich heeft tyt, arbeyt, ende ghelt.
Dat van hem ghy hebt gelesen willet wel onthouwen:
Myn liers sondt ick naer Apollo dat hyse stelt,
Opdat d'ideen deel niet soeter toon en voortsbringē macht.
Want die deysen wat deed dan worden springē en flocht
Dit sprecck ick tot die dit boeckshen met weynich dinghen kocht.

AARTSENGEL

MICHAELS BOODSCHAP.

ORLANDO FURIOSO.

Canto XIV. St. 75—97.

Op het bericht dat Reinoud met een hulpleger uit Engeland op de Fransche kust geland is, verzamelt de aanvoerder der Saracenen al zijn macht om die tegen Parijs te doen aanrukken. Op het vernemen hiervan beveelt Charlemagne, dat in alle kloosters en kerken dringende gebeden tot den Allerhoogsten worden opgezonden om den aanval te verijdelen en het dreigend onheil van de Christenheid af te wenden. De vrome Keizer zelf roept met ootmoed, boetvaardigheid, en betamende geloften den bijstand des hemels in. Zijn vurig gebed bleef niet onverhoord. Zijn beschermengel voerde het voor den troon des Verlossers; en alle engelen ondersteunden het.

MICHAELS BOODSCHAP.

En de ongelijkbre Goedheid, wie te smeeken
't Geloof zich nimmer vruchtloos onderwond,
Zag met ontferming neêr en gaf een teeken
Aan Michael. „Vlieg henen!" sprak haar mond;
„Een Christenleger heeft het zeil gestreken
„Ter kust van Picardye; voer terstond
„Het voor de muren van Parijs, maar zonder
„Dat *'s vijands* kamp iets merke van het wonder.

„Ga eerst de STILTE vinden, met bevel
„Om tot dit werk aan uwe zij te kleven;
„Zij kent de middlen en de kunsten wel,
„Die aan een zaak een goeden uitslag geven.
„Ga dan naar 't oord, alwaar de TWEEDRACHT, fel
„En woest van aard, haar zetel heeft verheven.
„Zij volge u, toorts en tonder in de hand,
„En brenge in 't kamp der Moren moord en brand.

„Zij strooie er, tusschen grooten en geduchten
„Door moed en kracht, haar twistvuur, en kwaad zaad,
„Dat welig opsla met vergifte vruchten,
„Zoo dat de een d' ander aanvalt, kwetst, verslaat,
„En andren veel 't verwarde kamp ontvluchten,
„Waardoor 't groot heir zijn Koning luttel baat."
God sprak. De Aartsengel, voor zijn troon verschenen,
Gaf niet een woord ten antwoord; maar vloog henen.

De wolken deinsden. Klaar werd 's hemels trans
Alom waar de Engel heendreef op zijn schachten.
Een gouden gloor omzweefde hem, in glans
Den bliksemstraal gelijk bij donkre nachten.
„Waar", dacht de hemelbode, „is nu de kans
„Mij 't schoonst? Waar kan ik eerst en best verwachten
„Dat ik die vijandin der spraakzaamheid
„Ontmoet, tot wie mijn eerste boodschap leidt?"

Hij overdacht haar wijzen, wegen, werken,
Doorliep met zijn gepeinzen menig oord,
Met dit besluit ten laatste: „Kloosters, kerken,
„Ziedaar waar zij wel 't zekerst thuisbehoort.
„Het vroom verblijf, waar zich de paters sterken
„In 't hemelsche; waar niets van de aard hen stoort
„Waar dorme, refter, boet-, ja alle cellen,
„Elk op hun deur, 't woord STILTE zagen stellen." [1])

Dit denkbeeld gaf d' Aartsengel nieuwen lust,
En nieuwe snelheid aan zijn gulden pennen.
't Vooruitzicht van slechts liefde, vrede en rust
Deed hem het zwerk met vlugger vaart doorrennen.
Maar 't licht dier hoop werd deerlijk uitgebluscht,
Zoodra hij plaats en toestand leerde kennen.
Hier was geen STILTE; al lang ontweek zij 't Stift;
Of, was ze er nog, het was alléén in schrift.

Ach, vruchtloos met een schoon tooneel van vrede
Van liefde, vroomheid, ootmoed zich gevleid!
Zij waren er geweest, maar lang geleden.
Nu was er vraatzucht, hebzucht, toornigheid,
Nijd, luiheid, wreedheid, trots, ontuchtigheden!
De Aartsengel stond verbaasd van 't onderscheid.
Zijn oog doorliep de onoogelijke bende . . .
— Was dit de TWEEDRACHT niet, die hij herkende?

[1]) Anders:

Waar m' overal 't bevel om stil te zwijgen,
Op muur en deur gegrift, te zien kan krijgen.

Hoe zij, die hij, naar 't goddelijk bevel,
Zou zoeken, als de STILTE was gevonden,
Die hij gedacht had op den weg der Hel
Te ontmoeten bij verdoemden en gebonden':
Die vond hij, waar — afschuwlijk guichelspel! —
Gebed en offer werden opgezonden!
Was 't mooglijk? Hij vermoedde een verren tocht:
En *zoo* nabij, en *hier* was, die hij zocht!

Hij kende haar aan 't kleed van honderd kleuren,
Uit ongelijke banen saamgehaakt,
Dat hier haar dekt, daar naakt laat door zijn scheuren,
Die iedere beweging grooter maakt.
Haar, 't onderling oneensche, haren sleuren,
Rood, wit, zwart, grauw, hier uit elkaar geraakt,
Dáár in een vlecht, ginds in een lus gevangen,
Haar over borst, en rug, en maagre wangen.

Ook torste ze, onder de armen, en in 't kleed,
Een zware vracht van wetten, decretalen,
Volmachten en adviezen, heel een vleet
Dagvaardingen, verhooren, en verbalen,
Als niet alleen zij die men „kleintjes" heet,
Maar *steden* met den ondergang betalen;
En vóór en achter haar en rond en om,
Een procureurs- en advocatendrom.

De Aartsengel wenkte en deed zijn last haar hooren:
„Zij moest in 't kamp der Moren zulk een twist,
„Als op vernieling uitliep, doen ontgloren;
„Sterk tegen sterk moest worden aangehitst.
„Maar zeg me eerst waar de STILTE is op te sporen?"
Sprak Michael, verzekerd dat zij 't wist,
Die 't allen tijde in alle wereldstreken,
Nu hier dan daar, een brand had aan te steken.

Maar 't antwoord was: „Ik weet zoo waar niet, of
„Ik haar wel ooit ontmoette in stad of velde;
„Wel heb 'k haar naam vernomen en een lof,
„Die overal haar schranderheid vermeldde.
„'k Denk echter wel dat iemand van mijn hof,
„Die menigmaal haar op haar weg verzelde,
„U goed bericht zal kunnen geven. — Zie",
Zoo sprak ze en wees BEDROG aan: „het is Die".

Een steelsche tred; zeer zachte wezenstrekken;
Een neergeslagen oog; een spraak zoo zoet
En zedig, dat zij 't denkbeeld op moest wekken
Van d' Engel Gabriel bij 't „Wees gegroet";
Het oovrig moest een lang, wijd kleed bedekken:
Mismaaktheid van den hals af tot den voet.
Nog iets verborg 't en mocht daar nooit ontbreken:
Uw dolk, BEDROG! met zwart venijn bestreken!

Haar vroeg dan nu de Aartsengel, werwaarts hij,
Om STILTE te betrappen, heen moest zweven.
„Zij woonde vroeger bij de DEUGDEN; zij" —
Was 't antwoord — „zij beminde 't kloosterleven,
„Toen 't nieuw en schoon was, en bezocht de abdij,
„Casino's kruin en Karmels hooge dreven;
„Ook had zij eertijds scholen; maar dat was
„Slechts in de dagen van Pythagoras.

„Sinds Philosoof en Heilig haar ontbraken,
„Die lang haar hielden op de rechte paân,
„Zag men haar meer en meer de DEUGD verzaken;
„Weldra tot schelmerijen overslaan;
's Nachts met verliefden op den tril geraken;
En straks met dieven op den strooptocht gaan;
„Veel heeft zij met VERRAAD zich opgehouen,
„En ook met MOORD mocht haar mijn oog aanschouwen.

„Met valsche munters en hun loos bedrijf
„Houdt zij zich vaak in duistren hoek verscholen;
„Maar wisselt ook zoo dikwijls van verblijf,
„Dat die haar wenscht te vinden, lang kan dolen.
„Toch is er kans, dat gij haar valt op 't lijf,
„Zoo gij te middernacht de diepe holen,
„De donkre grot des SLAAPS kunt binnentreên:
„Daar neemt zij rust; begeef u derwaarts heen!"

Ofschoon BEDROG meest liegt: in 't geen zij zeide
Was deze maal toch zoo veel schijn van waar,
Dat de Engel haar geloofde. Hij verbeidde
Geen oogwenk meer; maar spoedde zich van daar.
Hij regelde zijn vlucht en overleide
Zijn weg, en nam zijn tijd terdege waar,
Om in 't verblijf des SLAAPS, dat hij wel kende,
Haar, die hij zocht, te vinden in het ende.

Arabië! daar ligt een eng, diep dal,
Ver van uw steden, dorpen, en woestijnen;
In schaduw van twee bergen, heel en al
Bedekt met breede beuken, grijze pijnen;
Waar steeds de zon vergeefs in pogen zal
Zijn vollen gloed van stralen te doen schijnen;
Dáár, dichtbegroeid en tusschen bonk en stronk,
Loopt een smal pad uit op een bergspelonk.

Dáár, achter 't zwaar geboomte, ontsluit een wijde,
Zeer diepe grot zich in den harden steen.
't Gezellig eiloof, groen ten allen tijde,
Rankt wild en dicht zich om den ingang heen.
Hier woont de logge SLAAP. Aan de eene zijde,
Zit LEDIGHEID met haar gemeste leên
Plat op den grond; en LUIHEID strekt de beenen
Aan de andere uit, die haar geen dienst meer leenen.

VERGETELHEID houdt bij de deur de wacht;
Kent noch herkent wie ooit haar koom te voren;
Laat niemand in, geeft op geen boodschap acht,
En heeft naar 't schijnt zelf tong en spraak verloren.
De STILTE doet de ronde, en schuifelt zacht
Op fulpen zool, den mantel over de ooren;
En wien ze ook zou zien naderen: zij gaf
Een teeken met de hand en wees hem af.

Maar Michael trad toe en, fluistrend, zeide:
„'t Is Godes wil, dat Reinouds legermacht
„Oprukke naar Parijs, in uw geleide,
„Opdat den Keizer hulp zij toegebracht;
„Maar zóó, dat niet zich 't kleinst geluid verspreide,
„De Saraceen niets hoor, waar 't nog zoo zacht,
„En, eer 't GERUCHT in zijn trompet kan stooten,
„Hij zich van alle kant vinde ingesloten."

De STILTE gaf geen antwoord, maar zij boog
Eerbiedig 't hoofd en, straks reisvaardig, stelde
Zich achter hem die haar gebood, en vloog
Met hem naar Picardye en 't heir te velde.
Daar zorgde de Engel dat de strijdlust hoog
Opvlamde in alle rangen. Alles snelde
Te wapen; naar Parijs; in éénen dag;
En niet een man, die daar iets vreemds in zag.

De STILTE ging, dan achter en dan voren,
Om 't leger heen; op zijn geleedren zonk
Een dikke mist, waardoor geen zon kon boren,
Schoon verderop de dag op 't helderst blonk.
Die nevel was zoo dik, dat tromp noch horen
Naar buiten hoorbaar werd, hoe schel hij klonk.
Toen toog zij naar de heidenen, en diende
Ze een 'k weet niet wat toe, dat elk doof maakte en stikziende.

ASTOLFO'S MAANBEZOEK.

ORLANDO FURIOSO.

Canto XXXIV. St. 48—92. Canto XXXV. St. 10—30.

Uit Bilderdijk's Aan de Maan. N. Uitsp. 55, 56

Is 't waar, en treft uw kracht, den aardbol zoo veel nader;
En plant en dier en kruid, wat leven heeft te gader?
En oefent ge ook in ons, op 't zwakke kleingestel
Der breins een invloed uit waardoor het slinke of zwell'?!
Gewis. Een harder aart moog daar uw macht beperken,
De zwakkre voelt door u 't getrouwste hoofd bewerken;
En wisselt met uw licht, van denkbeeld, van gevoel.
Helaas! ook zelfs de ziel staat vreemd geweld ten doel.

Zij daar, dat Lodewijk, Italjes hoofdpoëet,
Die naar zijn geestigh dicht den Arno luisteren deed,
Bij u, o Nachtgodes, den schat doet weêr te vinden
Van 't weggeraakt verstand der Grijzaarts en ontzinden.
Helaas! ook ik, ik zelf: de haatlijke ouderdom
uitzuiten

Astolfo, woest, maar dapper Engelsch prins, die zich mede met Karel den Groote tegen de Saracenen verbonden heeft, is onder de helden van diens gevolg, in dit dichtwerk, wel een dergenen, wier lotgevallen het verscheidenst en het ongehoordst zijn. Hij is al eens op den rug van een walvisch door de zee naar het eiland eener toovergodin gevoerd, waar hem lief en leed wedervaren, waar hij ten slotte door deze in een mirteboom veranderd is; maar door eene andere in zijn vorige gedaante hersteld, en met een boek begiftigd, waardoor hij in de toekomst kan lezen, en met een hoorn, waarop hij slechts heeft te blazen om mensch en dier van schrik te doen verstijven en weerloos te maken. Nu vinden wij hem in den zadel op een hippogryf, wonderwezen, half paard, half griffioen, dat hem bevorens aan de poort der hel gebracht heeft, maar hem nu door de lucht zal voeren tot een tocht, waarvan de volgende verzen de geschiedenis en het doel doen kennen.

ASTOLFO'S MAANBEZOEK.

Weer nam hem 't wiekpaard op en, in de lucht gerezen,
Ging 't naar den top des bergs, die, als Astolfo dacht,
Niet verre van den zoom der maansfeer af kon wezen.
't Verlangen om te zien had in hem zulk een kracht,
Zoo perste hem de drang ten hemel, dat voor dezen
Onze aard beneden hem werd voor geen ding geacht.
En hooger ging het steeds, steeds hooger, tot ten laatste
't Gedienstig vleugelpaard hem op den bergtop plaatste.

Saffieren, perlen, goudstof, diamant,
Topazen, chrysolieten en robijnen
Moest in 't verruklijkst oord, aan iedren kant,
Het blij gebloemte in 's Ridders oogen schijnen;
Het glanzig groen van gras en kruid en plant
Deed puiksmaragden in het niet verdwijnen;
Niet minder schoon was 't loof van boomen, rijk
Aan bloemen en aan vruchten tegelijk.

Daar kwinkten vogeltjes van alle veeren,
Blauw, geel, groen, rood, maar allen even schoon;
Daar blonken luide beekjes, stille meren,
Klaar als kristal, aan stormen ongewoon.
Zóó zacht een koeltje, als bloem noch blad kon deren,
Hield daar altijd een zelfde maat en toon;
Daar 't in de lucht juist zoo veel trilling baarde,
Dat van den dag de hitte u niet bezwaarde;

Maar wat er geurigst leefde in bloem en blad
En glanzig ooft, zich wiegende op zijn stelen,
Dat mengde 't zaam en droeg het rond, opdat
Het ziel en zin op 't aangenaamst zou streelen.
Een prachtbouw, die van verre 't aanzien had
Als mocht hem louter vuur en vlam omspelen,
Stond daar, en praalde en straalde met een gloed,
Als sterflijk oog nooit had op aarde ontmoet.

Astolfo liet zijn klepper langzaam treden
Naar 't hoog paleis, zoo grootsch als zonderling,
En rechts en links op al de heerlijkheden,
Die hem omringden, 't oog gaan. Hoe gering,
Hoe leelijk werd hem de aard, die wij betreden
En die van 's hemels vloek het merk ontving,
Geleken bij dit lustoord, waar geen dampen
't Volkomen schoon vermindren of bekampen.

Verpletterd door bewondring, houdt hij stand
Bij 't naadren van dit puik der praalgebouwen.
Doorzichtig als karbonkel gloeit zijn wand;
Uit éénen steen is heel 't kasteel gehouwen.
Waar mocht ooit menschenoog, in stad of land,
Een wonderwerk aan dit gelijk beschouwen?
Zwicht hof van Dedalus! vergeet uw faam,
Gij 's werelds Zeven Wondren al te zaam!

In 't voorportaal dier woning zoo verheven,
Ontwaart Astolf een grijs die tot hem treedt.
Zijn mantel is uit purperstof geweven,
En wit als melk 't fijnlinnen onderkleed.
Sneeuwwit was 't haar op d' achtbren schedel; even
Sneeuwwit de baard, die op zijn boezem gleed.
Hem docht — zoo heerlijk was 't gelaat van dezen —
Het moest een Zalige uit den hemel wezen.

Eerbiedig steeg hij af. Met blij gelaat
En minzaam oog, breekt nu de Grijze 't zwijgen:
„Baron! 't Was niet dan naar des Hemels raad,
„Dat gij tot dit aardsch Eden op mocht stijgen;
„Gij weet niet om wat reden, noch verstaat
„Wat vrucht gij van dien uitstap zult verkrijgen;
„Doch, zeker, uit lichte oorzaak is het niet,
„Dat gij uw noordlijk halfrond dus verliet!

„Het geldt den Grooten Karel; 't geldt gevaren
„Van 't Heiligste Geloof. Om onderricht
„En raad tot dezer redding op te garen
„Is 't dat uw weg naar herwaarts werd gericht.
„Doch wacht u wel, dit voorrecht te verklaren
„Uit eigen deugd: gij zijt het God verplicht.
„Noch wonderhoorn, noch vleugelpaard zou baten,
„Had God de Heer uw reis niet toegelaten.

„Straks spreken wij wat rustiger te zaam
„Van 't geen waarmee zijn raadslag u belastte.
„Verkwik u eerst en schep een weinig aâm
„Van de ongewone reis, de lange vaste."
Aldus de Grijs. Maar als daarop zijn naam,
Hem meegedeeld, den jongen held verraste:
Wie schetst, hoe snel hem 't bloed door de aadren dreef
De naam diens mans die 't Evangelie schreef?

Johannes was 't; geliefdste, meest vertrouwde
Des Heeren. Had de broederkring verstaan,
Dat hij alleen den dood niet smaken zoude:
't Was uit des Heilands mond niet uitgegaan,
Als hij tot Petrus had gezegd: „Zoo 'k woude
Dat hij bleef tot ik kwam, wat ging 't u aan?"
Maar had hij niet gezegd: „hij zal niet sneven":
Dat hij 't *bedoeld* had, bleek hier door zijn leven.

Hier was hij opgenomen; hier ontmoet
Door Henoch, in des werelds vroegste dagen
Door God aan de aarde onttogen; hier begroet
Door die voor Isrel „ruitren was en wagen" [1],
Alle ergernis te boven; hier vergoedt
Een eeuwge lent' hem al des werelds plagen,
Tot jongst bazuingeschal aan volk bij volk
Verkondt: „De Heer komt weder, op zijn wolk".

Het drietal heilge mannen wees goedmoedig
Een ruim verblijf den aardschen ridder aan.
Zijn ros werd, in een ander, overvloedig
Onthaald op korlen van het edelst graan.
Hemzelv' werd oock geboden, dat zoo spoedig
Hij 't proefde, 't denkbeeld door zijn ziel deed gaan:
Als zulke, o Kennisboom! *uw* vruchten waren,
Laat de overtreding Adams zich verklaren.

Als nu de Held aan de eischen der natuur
Voldaan had en, nadat hem 't maal verkwikt had,
De rust van zijn vermoeiend avontuur
Op 't dons gesmaakt, dat hem goê zorg beschikt had,
En oprees in het hartverkwikkend uur,
Als reeds Aurore op de aarde neergeblikt had,
Zag hij terstond zijn achtbren gastheer weer,
Dien Jonger, die het liefst was aan den Heer.

Hij heeft hem vriendlijk bij de hand genomen,
En veel gesproken; maar ik meld niet wat.
In 't eind: „Mijn Zoon, uit Frankrijk hier gekomen,
„Weet ge echter niet, wat daar heeft plaats gehad.
„Verneem 't! Uw Roland heeft den weg der vromen
„Verlaten, en zijn heldenziel beklad;
„Zwaar straft de hand des Heeren den verblinde;
„Het zwaarst altijd, dien hij het meest beminde.

[1]) 2 Kon. II. 12.

„Uw Roland; hij, bij wiens geboorte God
„Den grootsten moed met groote kracht vereende;
„Wien hij, verheven boven 't menschlijk lot,
„'t Onkwetsbaar zijn door zwaard of speer verleende;
„Vermits, gelijk hij eens een Simson tot
„Verweerder van zijn Isrel spierde en zeende,
„Hij dezen tot Beschermer had gewijd
„Van 't heilige Geloof dat hij belijdt;

„Uw Roland heeft zoo groote gunstbewijzen
„Maar al te slecht vergolden aan zijn Heer.
„De heilge zaak, die eens zijn borst deed rijzen,
„Ontging zijn hart, vergat hij al te zeer.
„Voor een" — wien doet zoo diep een val niet ijzen? —
„Voor een heidin verzaakt hij deugd en eer!
„Voor haar geblaakt door wulpsche en wreede tochten,
„Heeft hij herhaald zijn eigen bloed bevochten [1]).

„Dies heeft hem God van zijn verstand beroofd,
„Zoodat hij naakt heromzwerft door de velden,
„Zoo zeer in 't brein verduisterd en verdoofd,
„Dat hij niet een van die zich voor hem stelden
„Herkent, noch zelf zichzelf te zijn gelooft;
„Als zeven jaar, naar ons de Schriften melden,
„Het lot diens trotschen Konings is geweest,
„Die gras at in de weiden als een beest.

„Zoo zwart als die van deze' is in Gods oogen
„De zonde niet van uwen christenheld;
„Dies wordt zijn straf in korter tijd voltogen.
„Drie maanden heeft de Hemel haar gesteld.
„Wat tot uw reis de Heiland heeft bewogen:
„Het uur is dáár, dat u mijn mond het meld'.
„Zij thans (Hij wil 't) door u van mij vernomen,
„Hoe Roland weer tot zijn verstand zal komen.

[1]) Nl. Reinoud, met wien hij tweemalen om Angelica gestreden had. Zie Orlando Inamorato.

„'t Is waar, tot nieuwen tocht moet ge aan mijn zij,
„Verlatende deze aarde, u thans bereiden.
„Naar 't schoone hemellicht, ons 't meest nabij
„Van al wat om ons zweeft, zal 'k u geleiden.
„Wat Roland afhelpt van zijn razernij
„Is enkel dáár te zoeken door ons beiden.
„Zoo ras dat licht ons boven 't hoofd zal staan,
„Gaat onze reis, nog heden avond, aan.

Zoo sprak de Heilige; en de dag vlood henen
In 't onderhoud der wijsheid, diep en breed.
Maar, als de zon was in de zee verdwenen,
De maan haar blanke hoornen glinstren deed,
Is voor des Ridders oog een kar verschenen,
Tot reizen door het luchtruim toegereed.
De wagen was 't, waarin, voor sterflijke oogen.
Elia steeg en opvoer naar den hoogen.

Vier hengsten, als een vuurvlam rood van gloed,
Zijn door d' Apostel in 't gareel geslagen.
Hij plaatst Astolfo naast zich, grijpt vol moed
De leidsels op, en stuurt den wonderwagen
De lucht door, die de raadren gonzen doet.
Straks worden zij den vuurkring doorgedragen;
Maar de eeuwge gloed dringt tot hun vel niet door;
De wonderdoende Apostel zorgde er voor.

De sfeer des vuurs ligt onder hen. Nu trekken
Ze op 't maanveld aan. 't Scheen hun voor 't grooter deel
Een stalen schild gelijk, met roest noch vlekken;
En in hun oog verschilt het niet zeer veel
Van 't geen, in 't groot, onze aarde geeft te ontdekken
In zee en land, vereend tot een geheel.
Ver onder hen zien zij die aarde zweven,
Van d' oceaan, haar gordel, strak omgeven.

Twee dingen wonderden Astolfo zeer.
Hoe kon zich van nabij zoo groot vertoonen,
Wat hem een kleine schotel scheen, niets meer,
Gezien van uit den bol dien wij bewonen?
En, zag hij uit zijn koets op dezen neer:
Het mocht ter nauwernood de moeite loonen,
Zoo nietig scheen hij, die daar, zonder licht,
Zich telkenmaal onttrok aan zijn gezicht.

En ginds! Gansch andre stroomen, meren, weien,
Dan ooit het oog op aarde heeft aanschouwd,
Gansch andre bergen, heuvelen, valleien,
Met steden, burchten, huizen hooggebouwd,
En wegen, die naar alle kant zich spreien;
Ook menig uitgestrekt en donker woud,
Waarin de schoone nimfen, alle dagen,
Met opgeheven spriet de hinden jagen.

De Ridder mag niet stilstaan bij dit al.
Niet dáártoe is hij herwaarts opgestegen.
De Apostel voert hem in een zeer diep dal,
Omringd van hooge bergen allerwegen.
Dáár ziet hij wat hij nooit vergeten zal:
Al wat door eigen schuld, door 't voor en tegen
Van 't lot, of door 't geweld des tijds, op aard
Verloren werd, was hier bijeengegaard.

'k Wil aanstonds niet aan staat of schatten denken,
Die 't wentlend rad geeft en ontneemt om 't zeerst;
Van wat het lot te rooven noch te schenken
Vermag, gewaag ik voor uw ooren eerst:
Vermaardheen, die zich langzaam voelden krenken
En straks vernielen door den geest die heerscht;
Veel ijdle wenschen; veel vergeefsche beden,
Die 't zondig hart tot God zond van beneden.

Verliefde zuchten, klachten, jammerkreet;
De tijd, vermorst aan opschik, spel, of droomen;
Verzuimde tijd van 't volk dat nooit iets deed;
Voornemens, vaak gekweekt, nooit nagekomen;
En doellooze verlangens bij de vleet,
Zijn wat hier meest de plaats heeft ingenomen.
Zoek niets meer van dit alles hier beneên.
't Ging maanwaarts; die 't wil weêrzien reize er heen!

De Paladijn zag alles met verbazen,
En vroeg zijn achtbren gids nu dit dan dat.
Daar merkt zijn oog een berg van vochte blazen,
Luid rammelend, zoo vaak de wind ze vat.
De kronen waren 't, dier gekroonde dwazen
Der oudheid, die een later eeuw vergat;
Assyriërs en Perzen, Grieken, Geten,
Wier rijk verging, wier naam wij nauwlijks weten.

Daarnevens stond geheel een hoop ten toon
Van ringen, zilvren, gouden, kostbren, schoonen;
Al giften, die men gaf op hoop van loon,
Aan vorsten en hebzuchtige patronen.
Een slinger hing er, lang en ongewoon,
Geknoopt uit vleitaalstrikken. Muzenzonen!
Een hoop geborsten krekels was hier 't beeld
Van zangen, op verkochte lier gespeeld.

Hier gouden ketens, perlen, halssieraden —
Bedrogen min! uw ras hernomen tooi!
Dáár arendsklauwen, slechts tot eigen schaden,
Misbruikte macht! geslagen in uw prooi!
Blaasbalg bij balg in 't ronde, stijf geladen
Met vorstengunst; bedriegelijke fooi,
Die zij voor ééns hun Ganymeden schenken,
Om later nooit meer hunner te gedenken!

Van menig stad en menig burchtslot lag
De puinhoop hier met de uitgestorte schatten;
Vrucht van te zwak verbond, trouwloos verdrag,
Of samenzwering die uiteen moest spatten.
Serpenten met een juffer-hoofd en lach,
Waar dief en valsche munter moed op vatten;
Gebroken flesschen veel, en groot van ziel;
Loon voor den dienst bij hoven kaal en schriel.

Een menigte van weggeworpen spijzen
Wekt 's Ridders vraag, wat die beduiden moet?
„De weldaân zijn 't," is 't antwoord van den Grijzen,
„Die, na zijn dood, een vrek aan de armen doet."
Een hooge berg zag hij daarachter rijzen;
Verlept gebloemt' droeg hij in overvloed;
Eens was zijn geur zoo zoet, nu geen verpester.
't Was Constantijns schenkaadje aan Paus Silvester.

Lijmstokken zag de Held in groot getal;
Uw schoonheên, juffers! en haar zoet vermogen...
Maar wie die 't al naar orde noemen zal,
Wat hier zich voordeed aan Astolfo's oogen?
Oneindig is, wat in ons tranendal
Bloeit, maar welhaast betreurd wordt als vervlogen;
De dwaasheid slechts, nooit weinig, nooit genoeg,
Verlaat nooit de aard en wijkt niet uit haar voeg.

Astolfo zelf zocht naar verscheiden dingen
En dagen, die ook hij verloren had,
Die echter in den hoop zijn oog ontgingen,
Tenzij dan, door den Gids, die naast hem trad.
Toen kwam hij tot waar alle stervelingen
Zich stout meê vleien, geen ooit God om bad:
Verstand! — Hier lag 't, in massa's niet te ramen,
Maar vast zoo veel als van al 't andre samen.

Het bleek een heldre vloeistof, fijn en rein,
Schier even ras vervluchtigd als vergoten.
Die quintessentie van het menschlijk brein
Dient in een vat van rondsom dicht gesloten.
Hier zag ze Astolf in kruiken groot en klein;
Zeer klein soms; maar zijn oog ging naar de grooten.
Een had een bef bevestigd aan den stop;
„VERSTAND VAN ROLAND" stond er duidlijk op.

Zoo was aan iedre kruik de naam gebonden
Van die zijn inhoud miste. Dat een deel
Ook van het zijn' daaronder werd gevonden,
Verwonderde onzen Ridder niet te veel.
Maar dat van lieden, die 't niet missen konden
Of mochten, die hij waande in 't vol en heel
Bezit er van, hier 't tegendeel moest blijken,
Daarvan stond onze Astolfo vreemd te kijken.

Dees had het in de liefde, die aan de eer,
Gene in 't bejag voor 't vullen van zijn kisten
Verspild; in 't likken van een grooten heer;
In 't zot bedrijf der droomende alchimisten,
Bouwwoede, schilderijdrift, en wat meer
Een hartstocht worden kan, die 't bloed doet gisten.
Van menigen geleerde, uit menig land,
Van heel wat dichters ook, lag hier 't verstand.

Zijn leidsman, dien we als 's Heilands lievling loven,
Reikte aan Astolf het zijne toe; hij kreeg
De kruik die 't inhield; hield den neus er boven;
Snoof op, en voelde hoe 't naar boven steeg!
Turpijn zelf heeft geschreven te gelooven,
Dat sinds dien dag de Ridder wel terdeeg
Wat wijzer leefde, en wijzer waar gestorven,
Had niet één dwaasheid alles weer bedorven.

Nu nam Astolf de groote, volle kan,
Die al 't verstand van Roland in moest houen.
Hij vond ze, in 't dragen, nog veel zwaarder dan
Hij haar geschat had op het bloot aanschouwen.
„'t Doel was bereikt". Zoo dacht hij. Maar St. Jan
Vergunde hem uit deze lichtlandouwen
Nog de afreis niet, maar leidde zijnen voet
Naar een paleis op d' oever van een vloed.

Hier waren al de kamers volgeladen
Met kluwens van wol, zijde, vlas, katoen.
In de eerste trok een oudje tal van draden
Uit dezen op haar hasp, zwart, wit, geel, groen.
Zoo zien wij uit lauw water, waar ze in baden,
De zijwormpoppen van haar dos ontdoen,
Wanneer des zomers, naarstige boerinnen
Zich zetten om de nieuwe zij te winnen.

Zoodra deze oude een streng gereed had, was
Een tweede daar en reikte ze aan een derde
Die 't werk bezag, 't fijne uit het grove las,
De kleuren schifte, en 't lichte aan 't donkre ontwarde.
„Wat doen zij toch?" riep onze Astolfo ras
d' Apostel toe, die niet met 't antwoord marde:
„Dit drietal zijn de Parcen, en het weeft
„De levens, die gij stervelingen leeft.

„Zoolang een weefsel duurt, duurt ook het leven
„Eens menschen, en geen oogenblik daarna.
„Natuur en Dood, trouw op de wacht, slaan even
„Opmerkzaam, draad voor draad, 't voltooien gaat.
„Wat uit de schoonste draden werd geweven
„Moet 's hemels zalen sieren, vroeg of spa;
„Wat uit de grauwe en zwarte, wordt tot snoeren
„Om hen te binden die ter helle voeren."

Um das Jahr 1465. entstanden die Gedichte Peters des Ackermanns von einem nicht bekannten Verfasser, welche einen Blick eröffnen in die tiefe Gährung, welche damals die untersten, breitesten Schichten der Engl. Bevölkerung durchzog — etc.

Dabei wurden die Gebrechen der Kirche, die Laster und Unwissenheit der Geistlichkeit gegeißelt b.

Zuletzt concentrirt sich die Rüge um die Schenkung Constantins (an die Kirche).

Als er mit Land und Leuten Herrschaften und Zinsen die Kirche ausstattete, da hörte man einen Engel vom Himmel rufen: die Kirche hat heute Gift eingesogen, und die welche Petri Macht haben, sind alle vergiftet. — .' Dasselbe u. anderes

bz Pl. 194

Form b. Dante [Petrarca] Die Sage von der Englischmann [Roche effundens venenum in Ecclesia] findet sich bei Theologen, Chronisten und Dichtern des dreizehnten Jahrhunderts. J. Döllinger Papstfabeln des M.-A.

Herzog R. Encykl. 11. 411. by 3/1.80

Een ijzren, zilvre', of gouden plaatje gaf
Den naam van ieders levensweb te lezen.
Wie plukte er hier het een na 't andere af?
Een grijsaard, die een jongling scheen te wezen,
Indien men acht sloeg op den snellen draf,
Waarmeê hij aan kwam stuiven, om met dezen
Zijn mantelslip te vullen, heen te gaan,
En weer te keeren, een nieuwe vracht te laân.

Wie was die grijsaard, nog zoo rap van leden,
Tot zulk een spoed geheel gemaakt naar 't scheen?
Wie was hij? Werwaarts richtte hij zijn schreden?
Waar bracht hij telkens wat hij roofde heen? —
Zoo ras Astolfo hier de wonderheden
Beschouwd zou hebben, en Sint Jan zijn schreên
Naar buiten had gewend, op d' oeverzoomen
Des breeden vloeds, zou hij er achter komen.

Het was een stroom, die drabbig, morsig, zwart,
Met zand en slijk gemengd, zijn golven rolde.
Daar kwam de Grijze, vlugger dan een hert
En lichter dan een vogel aan, en holde
Naar d'oever, en in 't woelend water werd
De gansche vracht, die hem den mantel volde,
Op eens geplonsd, als waar 't in arren moed.
De Lethe was de naam van dezen vloed.

En weder ging de grijsaard, en kwam weder
Terug met nieuwe vracht en d' ouden spoed,
En liet op nieuw zijn mantelslippen neder,
En schudde op nieuw den inhoud in den vloed.
't Getal der namen die verzonken: veder
Noch tong, die 't meldt, noch gissing die 't vermoedt! —
Van vele zou geen stervling 't ooit gelooven.
Slechts enkele één op duizend dreven boven.

En langs en om den stroom: ziedaar een vlucht,
Een dichte zwerm van raven, kraaien, gieren,
En wat er meer van roofgespuis gerucht
Met aaklig krassen maakt en twistig tieren.
Zij schieten op den Grijs aan uit de lucht,
Omweemlen hem met telkens dichter zwieren,
Daar elk om 't gretigst neb en klauwen slaat
Naar 't geen er uit zijn kleed te water gaat.

Maar wat zij meester werden, bleek hun krachten
Te zwaar. Zij lieten 't vallen. Lethe's vloed
Ving namen, mooglijk waard in elks gedachten
Te leven, op en zwolg die in voor goed.
Twee zwanen slechts, met zilverblanke schachten,
Te midden van dat zwart en grauw gebroed,
Verschenen, hielden vast wat zij bekwamen,
En zwommen zingend weg met enkle namen.

O ja! Zij hadden die, met blijkbre vreugd,
Aan 't lot ontrukt, door d' Oude zoo kwaadaardig
Hun toegedacht. Klapwiekende en verheugd,
Zoo rein als schoon, zoo schoon als edelaardig,
Doorkliefden zij den stroom, die eeuwen heugt,
In zwemmen als in vliegen even vaardig;
Zij zetten 't naar een heuvel, op wiens kruin
Een tempel stond van marmer of arduin.

't Was aan de Onsterflijkheid, dat tempelzalen
En heuvel waren toegewijd. Straks kwam
Een schoone nimf van daar naar d' oever dalen,
Die uit der zwanen neb de namen nam,
En ze in 't portaal van 't heiligdom deed pralen,
Bij 't reine licht der zuivere outervlam,
Door ze aan een rijzige eerzuil vast te klinken,
Om even gaaf al de eeuwen door te blinken.

Wat gindsche Grijs, nooit des verdervens zat,
Wiens lust was 't al te werpen in de baren;
Wat deze nimf; wat deze tempel; wat
Ginds roofgespuis en deze zwanen waren;
't Misterie, dat dit alles in zich had —
Kon zich Astolf op geene wijs verklaren.
Dies bad hij van den Godsman 't noodig licht;
En deze heeft aldus hem onderricht:

„Weet," sprak hij, „dat geen blad zich *daar beneden*
„Verroeren kan, dat *hier* geen teeken geeft.
„Wat *dáár* van daag geschiedt, geschiedt *hier* heden,
„Met d' eigen zin, schoon 't andre vormen heeft.
„Die Oude, wit van baard, maar rap van leden,
„Wiens vaart niets kan belemren, niets weêrstreeft,
„Doet *hier omhoog* geheel dezelfde dingen,
„Die *ginds* de TIJD doet bij de stervelingen.

„Als van den haspel *hier*, de bonte draân,
„Zoo wikkelt *ginds* zich af het menschlijk leven;
„*Ginds* zou geen naam, geen naamplaat *hier* vergaan,
„Duurzaam bestaan aan beiden zijn verbleven,
„Had niet de grijsaard *hier* de plaat verdaan,
„De TIJD *ginds* zijn gedachtnis uitgewreven.
„De *een* werpt, gij zaagt het, in den donkren vloed,
„Wat de *ander* voor altijd vergeten doet.

„En zooals hier de gieren, met hun bekken,
„En raaf en kraai, met vruchteloos gepoog,
„Zich pijnigen om aan den stroom te onttrekken
„Die namen, die het schoonst zijn in hun oog:
„Zoo ijvren ginds om 't zelfde, domme gekken,
„En valsche vleiers, laag geplaatst of hoog,
„Hofrekels, die om vorstengunsten draven,
„Hun liever dan aan kundigen en braven.

„Wel toonen zij der hovelingen aard,
„Wijl zij zoo goed voor zwijn en ezel spelen,
„En van hun heer, als hij vertrok van de aard,
„Om wat hun beurs spekte en hun maag mocht streelen,
„Om Wijn en Trijn hun boven alles waard,
„Nog soms den naam voortbrengen uit hun kelen;
„Maar voor een enklen dag, en langer niet;
„Zoo als hier gier en kraai dien vallen liet.

„Maar als de penningen, met blijde tonen,
„Door 't zwanenpaar ten tempel opgebracht,
„Ziet ge ook de waardigste der menschenzonen
„Door 't dichterlied ontrukt aan d' eeuwgen nacht.
„Wijs is het hoofd, o Vorsten, in uw kronen!
„Indien ge eens Cesars voorbeeld wel betracht;
„U vrienden maakt uit Dichters en, door dezen,
„Geen Lethestroom hebt voor uw roem te vreezen.

„Maar, als die zwanen, zijn de Dichters schaarsch,
„Althans de ware en waardige, niet velen;
„Hetzij de hemel hun bewonderaars,
„Niet over een groot aantal wil verdeelen;
„Hetzij de vorstelijke gierigaards,
„Het groot vernuft in armoê doen verkwelen,
„En dat de fraaie kunsten 't land ontvliên,
„Waar zij deugd beedlen, ondeugd kronen zien.

„Ik acht dat God dien slechten en verkeerden
„'t Verstand ontnam en de oogen heeft verblind,
„Zoodat zij zang en zangers van zich weerden,
„Waardoor het graf hen nu *geheel* verslindt;
„In plaats dat zij, die 't werk der Muzen eerden,
„Een leven kennen, dat den dood verwint.
„Heil, heil den Vorst, om wie de Muzen treuren!
„Zijn nagedachtnis blijft als nardus geuren.

„Enéas was zoo vroom niet, Peleus zoon
„Zoo dapper niet, als allen hem nu loven;
„De moed en vroomheid van veel duizend doôn
„Ging mogelijk den hunnen ver te boven;
„Maar schenkingen, grootmoedig, rijk en schoon,
„Van steden, staten, schatten, huizen, hoven,
„Huns nazaats aan de mannen van de kunst,
„Verzekerden hun hunne en onze gunst.

„Augustus was zoo groot, zoo edelaardig
„Niet, als het klinkt uit Maro's loftrompet;
„Maar een goed vers was al zijn aandacht waardig,
„Dit maakt veel goed voor zijn verbanningswet.
„Wie hield een Nero voor zoo onrechtvaardig,
„Zoo wreed, met zooveel gruwelijks besmet,
„Wie zag hem in elk mensch een vijand vinden,
„Zoo hij de Dichters had gehad tot vrinden?

„Homeer maakt de Trojanen traag en flauw;
„Doet Agamemnon heerlijk zegepralen;
„Penélopé een voorbeeld zijn van trouw,
„Koud jegens alle vrijers, zonder falen.
„Had hij gewild dat 't anders wezen zou,
„Men hoorde alom het tegendeel verhalen;
„'t Was Ilium dat won, de Griek verloor [1]);
„Penélopé was een gemeene sloor.

„En wederom moet Dido maar gedoogen,
„Dat zij, zoo wijs als kuisch en rein van kwaad,
„Alom als manziek vrouwmensch wordt belogen,
„Alleen om dat Virgiel haar heeft gehaat.
„Maar reeds genoeg van 's Dichters groot vermogen,
„Een stof, waarin mijn geest graag weiden gaat.
„Aan hen die schrijven moet ik eere geven,
„Die zelf op aard twee boecken heb geschreven.

[1]) Ariosto, die den Paladijn Rutger van de Trojanen doet afstammen, laat nooit na dezen ten koste van de Grieken te verheffen; en wat Dido betreft: het is hem met hare verdediging, op het voetspoor van Ausonius, waarin hem Petrarca en de Spaansche dichter Ercilla gevolgd zijn, volkomen ernst.

„Maar mij ook viel een deel daarvoor te beurt,
„Dat door geen tijd of lot ooit wordt geschonden.
„Wel heeft hij mij iets heerlijks waard gekeurd,
„Die Christus, wien mijn veder mocht verkonden!
„Te dieper worden zij door mij betreurd,
„Die 't in hun tijd zoo anders ondervonden,
„Die bleek en uitgeteerd en hongrende aan
„Veel deuren kloppen, die niet opengaan.

„Zijn groote geesten zeldzaam: ondank moet
„Waar *hij* regeert, ze *nog* veel schaarscher maken.
„De zandwoestijn, die niemand laaft of voedt
„Ziet zich, door 't wild gedierte zelfs, verzaken."
Zoo sprak Johannes; 't oog in vollen gloed;
De Boanerges-vuurblos op de kaken;
Maar straks was 't over, en de Apostel zag
Den Held weêr aan met d' ouden, lieven lach.

Poi volto al Duca con un saggio riso,
Tornò sereno el infiammato viso.

LOF DER VROUWEN.

Le donne antique hanno mirabil cose
Fatto nell' arme e nelle sacre muse; etc.
Orl. Fur. XX. 1. 2. 3.

De vrouwen hebben oulings groote dingen
Bestaan op 't oorlogsveld, in 't muzenkoor.
Haar schoon bedrijf zien wij een glans omringen,
Die schittren mag de gansche wereld door.
Camilla en Harpalice verdringen,
Om de eerepalm, elkaar in 't heldenspoor;
Corinne en Saffo, groote geesten boven
Veel mans! niets zal uw luister ooit verdooven.

De vrouwen blonken schittrend t' allertijd
In iedre kunst daar zij haar hart aan gaven.
Elk, die een uur in 't oud geschiedboek slijt,
Ziet overal haar faam en grootheid staven.
Scheen 't anders in een later eeuw, 't verwijt
Treff' slechts de blinden voor haar geest en gaven
't Was domheid bij de schrijvers, of misschien
Jaloerschheid, die maar liever niet wou zien.

Maar wie ontveinst zich dat, in onze dagen,
Zooveel verdienste in eedle vrouwen blinkt,
Dat ieder volgende eeuwkring zal gewagen
Van namen, nu geboekt met gulden inkt?
Vergeefs, vergeefs, zoo booze tongen knagen
Aan 't geen verrukt en tot bewondring dwingt!
[Schwartze! uw penseel, Toussaint! uw zwaneveder
Richt u een eerzuil op — wie werpt die neder?]

LIEVE VROUWEN.

Cortesi donne ebbe l'antiqua etade, etc.
Orl. Fur. XXVI. 1.

In vroeger dagen vond men lieve vrouwen,
Wier hart voor deugd en niet voor schatten sloeg;
Maar zelden zijn ze in onzen tijd te aanschouwen,
Die zeggen: „deugd is mij geluks genoeg";
Die, waarlijk goed, beminlijk, edelaardig,
Een leven naar den geest der eeuw geleid
Verwerpende als haar rein gemoed onwaardig,
Den zegen waard zijn der tevredenheid,
Zoolang ze ons hier haar lieflijk voorbeeld geven,
En onverwelklijke eere in 't ander leven.

VROUWELIJK VOORRECHT.

Multo consigli de le donne sono
Meglio improvviso, ch' a pensarvi, usciti; etc.
Orl. Fur. XXVII. 1.

'T Besluit onvoorbereid genomen,
De keus op 't eerst gezicht geschied,
Zijn bij de vrouw de slechtste niet,
En zullen meestal best bekomen.
Bij zooveel kostbre gaven, aan
Het schoon geslacht ten deel gevallen,
Mag ook die gaaf een plaats beslaan,
En is de minste niet van allen.

Maar nimmer worde iets goeds verwacht
Van 't geen de mannen gaan besluiten,
Indien 't niet lang is overdacht,
Bezien van binnen en van buiten;
Zoo 't niet behoorlijk in hun geest
Geruimen tijd is omgedragen
En, vóór het optreedt, om te slagen,
Nog eens verworpen is geweest.

Onder zoo veel, zoo veel cieraden eel en braef
Vant vrouwelijck geslacht, en ist de minste gaef
Des hemels niet, dat zij schielyck een raet verzinne,
Die nae veel overleghs een man naeu zoude vinnen

Hooft (Granida)

ONWEERSTAANBAAR.

Quantumque debil freno, etc.
Orl. Fur. XI. 1.

Een toom, hoe zwak ook, heeft wel dikwijls 't vurigst paard,
In 't midden van den ren, gestuit en halt doen maken;
Doch zelden heeft de kracht der Reden hier op aard
d' Ontvlamden Hartstocht zijn voldoening doen verzaken,
In 't gunstig oogenblik, hem meer dan alles waard.
De Beer die, op haar rand, een druppel slechts mocht smaken,
Wiens neus den zoeten geur van d' inhoud binnenkreeg,
Omarmt de honigkuip, duikt in en zwelgt ze leêg.

TIJDEN EN WEERTIJDEN.

Vien tempo poi.
Orl. Fur. XXXVII. 110.

De Bergstroom, door gestâge regenvloeden
En sneeuw die smolt, ontzettend, rijst, en zwelt
Hoogmoedig op, bruist dondrend neêr; zijn woeden
Sleept wouden meê en spaart geen oogst op 't veld.
Maar daarna komt, eer angst en schrik 't vermoeden,
Een tijd, die aan die stoutheid palen stelt.
Een kind, een vrouw doorwaadt hem, zonder schromen,
En vaak zal 't nat niet eens tot de enkels komen.

210 r

GERUCHTEN.

O Bene o mal che la fama ci apporti, etc.
Orl. Fur XXXVIII. 42.

Van 't goed of 't kwaad, dat ons 't Gerucht laat hooren,
Vergroot het, naar gewoonte, steeds de maat.
Dwaas, die den moed te haastig geeft verloren,
Dwaas, die zijn hoop te ras ontvlammen laat
Door maren, die zijn vrede en rust verstoren.
Wat, eer 't ons oor bereikt, door zóó veel monden gaat,
Baar minder vrees, doe min verwachting rijzen,
Naarmate 't meer tot juichen tergt of ijzen.